

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2055919	Flohr, Alex	SOC-MO	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Kadernota Sport en Bewegen en uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1e fase			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

- 1) de kadernota Sport en Bewegen vast te stellen
- 2) kennis te nemen van het uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1e fase

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeente heeft op basis van kaders, ontwikkelingen, trends en input van betrokkenen een ontwerp kadernota Sport en Bewegen én een ontwerp uitvoeringsprogramma sportaccommodaties eerste fase gemaakt.

Beide documenten hebben gedurende 8 weken ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties gekomen. Het college heeft op 4 oktober het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties eerste fase vastgesteld en aan de raad wordt voorgesteld om de kadernota Sport en Bewegen nu definitief vast te stellen.

Voor 1 december zijn de uitvoeringsprogramma's Sportstimulering en Verenigingsondersteuning en het overige gedeelte van het uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties in concept gereed. Deze worden de komende periode besproken met betrokkenen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2055919	Wildemors, Chantal	SOC-MO	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Kadernota Sport en Bewegen en uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1e fase			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Het sport en beweegbeleid dient geactualiseerd te worden, aangezien we te maken hebben (gehad) met diverse ontwikkelingen, bezuinigingen en er nieuwe inzichten zijn ontstaan. Het college heeft hiertoe in september 2015 de bestuursopdracht *Actualiseren sportbeleid* vastgesteld.

Van concept naar ontwerp naar definitieve kadernota Sport en Bewegen

De concept kadernota Sport en Bewegen is besproken met sportverenigingen tijdens een themabijeenkomst Sport op 30 mei jl. Daarbij is er ook een doorkijk gegeven van een gedeelte van het uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties m.b.t. de aanleg en vervanging van kunstgras. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de presentatie en bespreking van de concept kadernota tijdens de politieke markt op 8 juni. In het 2^e deel van de politieke markt op 16 juni is het sportaccommodatiebeleid – onderdeel aanleg en vervanging kunstgras – besproken aan de hand van een powerpointpresentatie.

Tijdens de themabijeenkomst Sport (30 mei) is er door een sportvereniging een schriftelijke inspraakreactie afgegeven. Die is als bijlage bijgevoegd, evenals het samenvattende inputdocument met alle (overige) reacties van sportverenigingen en vanuit de verschillende fracties tijdens de politieke markt. Op basis van deze input is de concept kadernota Sport en Bewegen op enkele punten aangepast en aangevuld. Dat heeft geleid tot de ontwerp Kadernota Sport en Bewegen.

Deze ontwerp kadernota is – samen met het ontwerp uitvoeringsprogramma sportaccommodaties, eerste fase – op 19 juli door het college vastgesteld en vrij gegeven voor inspraak gedurende acht weken.

Geen inspraakreacties

Er zijn geen inspraakreacties binnengekomen tijdens de inspraakperiode met betrekking tot de ontwerp kadernota Sport en Bewegen.

En er zijn ook geen inspraakreacties binnengekomen tijdens de inspraakperiode met betrekking tot het ontwerp uitvoeringsprogramma sportaccommodaties, eerste fase.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De kadernota Sport en Bewegen schetst de inhoud van het sport- en beweegbeleid op hoofdlijnen. De kadernota vormt de kapstok voor de nadere invulling van het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren.

Visie

We streven ernaar dat zoveel mogelijk inwoners van Hengelo (blijven) sporten en bewegen en worden aangezet tot een actieve leefstijl. Sport en bewegen draagt bij aan het welzijn, gezondheid, participatie en integratie van mensen en vergroot de betrokkenheid bij onze samenleving. Het sport en beweegaanbod levert daarmee ook een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen binnen ons sociale domein.

We onderscheiden een drietal beleidslijnen om invulling te geven aan ons sport- en beweegbeleid; te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid.

Inhoud en proces

In de kadernota zijn per beleidslijn specifieke uitgangspunten/doelen geformuleerd. Sommige beleidsuitgangspunten blijven gelijk, maar we stellen ook enkele beleidswijzigingen voor. Na vaststelling van de kadernota Sport en Bewegen, worden de beleidsuitgangspunten concreet uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Daar gaan we in op de vraag *hoe* we dat concreet gaan doen (resultaten/maatregelen) en met welke middelen.

In de aanloop naar de kadernota is geconstateerd dat het onderwerp 'aanleg en vervanging van kunstgras' een zodanige urgentie kent bij verenigingen, dat de uitwerking van dit specifieke onderwerp naar voren is gehaald. Het college heeft er - in samenspraak met de gemeenteraad – voor gekozen om dit gedeelte alvast uit te werken in het Uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, eerste fase.

De overige (deel)uitvoeringsprogramma's worden voor 1 december ter besluitvorming voorgelegd aan het college. Bij het uitvoeringsprogramma binnensportaccommodaties wordt eveneens uitvoering gegeven aan de motie van het CDA van 6 juli jl.

In het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties, eerste fase, zijn eenduidige criteria geformuleerd die gebruikt gaan worden bij de aanleg of vervanging van kunstgras. Om alle kunstgrasvelden in de toekomst te kunnen renoveren of vervangen, is er niet voldoende dekking. Om wel in deze dekking te kunnen voorzien, moet een meer kostendekkende huur (40%) worden toegepast.

Het nieuwe huurbedrag zal geleidelijk aan de betreffende verenigingen worden doorberekend.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

- 1) de kadernota Sport en Bewegen vast te stellen.
- 2) kennis te nemen van het uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1e fase

FINANCIËLE ASPECTEN

De financiële consequenties zijn reeds betrokken bij de kadernota 2017-2020 zoals door uw raad vastgesteld op 6 juli jl.

BIJLAGE(N)

- Kadernota Sport en Bewegen
- Uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1^e fase
- bijlage 1 uitvoeringsprogramma sportaccommodaties
- bijlage 2 uitvoeringsprogramma sportaccommodaties
- bijlage 3 uitvoeringsprogramma sportaccommodaties
- Document *ontvangen input voor concept kadernota Sport en Bewegen*
- reactie op concept kadernota Sport en Bewegen

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Kadernota Sport en Bewegen

INLEIDING

Hengelo heeft een goede sportinfrastructuur met een divers sport- en beweegaanbod voor verschillende doelgroepen. We hebben circa 100 sportverenigingen in ongeveer 40 verschillende takken van sport. Hengelo is wereldwijd bekend om de AA-Drink FBK-Games die jaarlijks in het FBK-stadion georganiseerd worden. Het Twentebad is zowel lokaal als regionaal een enorme publiekstrekker, Hengelo Sport wordt landelijk regelmatig als good practice genoemd en ook het het Auni zaalvoetbaltoernooi geniet landelijke bekendheid. Zaken om trots op te zijn.

Binnen het sport- en beweegbeleid hebben we in de afgelopen jaren mooie ontwikkelingen in gang gezet en zijn er goede resultaten bereikt. Het is dan ook niet de bedoeling om het beleid radicaal om te gooien. Wel is het noodzakelijk om het beleid kritisch tegen het licht te houden, aangezien we te maken hebben (gehad) met diverse ontwikkelingen en bezuinigingen. Daarnaast zijn er nieuwe inzichten en wensen ontstaan. Daarnaast zijn er vanuit het verleden - door verschillende oorzaken - soms ongelijke situaties ontstaan tussen sportverenigingen. We streven ernaar om vergelijkbare ondersteuningsverzoeken van vergelijkbare sportverenigingen vanaf nu op een zelfde manier te behandelen. (gelijke monniken, gelijke kappen)

Gezien de beperkte inzet van menskracht en middelen, is het noodzakelijk om focus aan te brengen en daarmee duidelijkheid te scheppen richting betrokkenen. Richtinggevend hiervoor is de bestuurlijke opdracht die het college van burgemeester en wethouders in september 2015 heeft vastgesteld.

Sporten en bewegen gaan grotendeels samen. Het begrip bewegen is echter breder dan het begrip sporten. Bewegen is ook fietsen naar het werk, wandelen in het park, spelen op het schoolplein of met de rollator naar de winkel lopen. Binnen deze kadernota gaat het dus (ook) om het stimuleren van beweging: het enthousiasmeren van burgers om letterlijk en figuurlijk in beweging te komen.

Kadernota en uitvoeringsprogramma's

In deze kadernota schetsen we de inhoud van het sport- en beweegbeleid op hoofdlijnen. We onderscheiden hierin een drietal beleidslijnen; te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid. De kadernota vormt de kapstok voor de nadere invulling van het sportbeleid voor de komende jaren: *wat* gaan we doen/bereiken binnen elke beleidslijn?

Vervolgens gaan we dit concreet uitwerken in een afzonderlijk (deel)uitvoeringsprogramma per beleidslijn. Daarin gaan we in op de vraag *hoe* we dat gaan doen en met welke middelen.

In principe zijn de uitvoeringsprogramma's ter afdoening van het college van burgemeester en wethouders. Echter, als er wijzigingen met betrekking tot het huidige financiële kader worden voorgesteld, dan ligt de besluitvorming bij de gemeenteraad, aangezien zij over de financiële kaders gaat.

Belang van sport en bewegen voor Hengelo

De kracht van Hengelo ligt bij haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en instellingen. Dankzij deze kracht kan de komende jaren worden gewerkt aan een sociale, gezonde, actieve en aantrekkelijke gemeente. Hengelo wil een interessante woon- en werkplek blijven met een gevarieerd aanbod op diverse terreinen. Sport en bewegen spelen daarin een belangrijke rol, omdat veel mensen dat graag doen. Sport en bewegen hebben een sociale waarde, in gezondheid, in leervermogen, in talentontwikkeling, in productiviteit en in sociale cohesie.

Sport en bewegen bieden plezier en ontspanning en dragen bij aan de ontwikkeling van mensen. Het is geestverruimend, verbetert het concentratievermogen, zelfdiscipline en biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen en onderhouden van sociale netwerken. Kinderen die meer bewegen zijn weerbaarder en lopen minder kans om overgewicht te ontwikkelen. Volwassenen blijven langer fit en vitaal als ze er een actieve levensstijl op nahouden. Voor ouderen is het belangrijk om in beweging te blijven, want het verlaagt de kans op (chronische) ziektes en beperkt de consequenties ervan als je eenmaal een chronische aandoening hebt. Naast alle gunstige fysieke effecten, verbetert lichaamsbeweging ook de cognitieve functies. Het is aangetoond dat beweging het leervermogen en geheugen verbetert en het is heilzaam bij psychische klachten zoals stress, verslaving en depressiviteit.

De geschatte directe zorgkosten in Nederland als gevolg van onvoldoende bewegen worden voor volwassenen geschat op 471 miljoen per jaar. Dit bedrag is exclusief de indirecte kosten als gevolg van bijvoorbeeld ziekteverzuim. De hoge zorgkosten door onvoldoende bewegen maken het lonend om bewegen te stimuleren.

Sportverenigingen en andere sportaanbieders zijn gemeenschappen in het klein met een eigen cultuur, bijbehorende regels en omgangsvormen. Juist in sportverband kunnen kinderen en jongeren veel positieve dingen leren en uitproberen, in een duidelijke structuur. Ze ondervinden het belang van regels en discipline en leren omgaan met winnen en verliezen.

De regels in de sport gelden voor iedereen, ongeacht afkomst, maatschappelijke positie, geloof, taal of cultuur. Daarmee is sport een ideaal middel voor verbinding en integratie van mensen in de samenleving.

KADERS, ONTWIKKELINGEN EN TRENDS

In dit hoofdstuk schetsen we de kaders die gelden voor het sport- en beweegbeleid, de koppelingen die er zijn met andere beleidsvelden en komen enkele relevante ontwikkelingen en trends aan de orde.

Bestuursopdracht actualiseren sportbeleid

In september 2015 is de bestuursopdracht *actualiseren sportbeleid* door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Op basis van het coalitieakkoord 2014-2018 en de sociale visie Hengelo 2020 zijn toen de volgende uitgangspunten bepaald:

- Sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk, veilig en laagdrempelig zijn.
- Het sportbeleid staat niet op zichzelf, maar is verweven met andere beleidsterreinen.
- Burgers zijn in grote mate zelf verantwoordelijk voor hun eigen sport- of beweeggedrag.
- We gaan uit van de eigen kracht van sportaanbieders.
- We zetten de beschikbare middelen met voorrang in op (de ondersteuning van) maatschappelijk actieve sportverenigingen.
- We zorgen voor een goed, passend en betaalbaar aanbod van sportaccommodaties.
- We verstrekken in beginsel geen leningen en garanties.

Met respect...

In het beleidsplan *Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning* geven wij vorm aan het organiseren van de maatschappelijke ondersteuning in onze stad. De decentralisaties leggen een grote verantwoordelijkheid bij gemeenten neer. In de komende jaren willen we vooral een inhoudelijke vernieuwing en inrichting van zorg en welzijn inluiden. We zien daarbij een belangrijke rol voor vrijwilligers(organisaties) en verenigingen als drager van de sociale samenleving. Sport en bewegen worden steeds meer gezien en ingezet als middel voor een gezonde en vitale samenleving. Ons sport- en beweegbeleid biedt volop kansen en mogelijkheden om bij te dragen aan onze gezamenlijke opgaven binnen het sociale domein. De activiteiten staan hierbij centraal; niet de accommodaties of organisaties.

Koppeling met andere beleidsterreinen

Sport en bewegen zijn sterk verweven met gezondheid, jeugd, welzijn, onderwijs, spelen, groen, zorg, stedelijke ontwikkeling, recreatie en citymarketing. Maar er zijn ook relaties met het armoedebeleid, veiligheid en vergunningen.

In de afgelopen jaren van bezuinigingen hebben we binnen het sportbeleid nadrukkelijk de samenwerking gezocht met andere beleidsterreinen om tot afspraken en synergie te komen. Bijvoorbeeld rondom de actualisatie van het gezondheidsbeleid, het speelbeleid, de horecavisie, het actieplan fietsen en de herinrichting van het Sports Centre Hengelo.

En dat zullen we de komende jaren waar mogelijk nog meer gaan doen. Bijvoorbeeld als het gaat om de uitwerking van de transformatieagenda, het actualiseren van het vrijwilligersbeleid, het ontwikkelen van dag- en vrijetijdsbesteding in wijken en het maken van afspraken met Gildebor over het beheer en onderhoud van sportaccommodaties.

Het gemeentelijke sport- en beweegbeleid is een wezenlijk onderdeel van het integrale beleid voor Hengelo.

Ontwikkelingen en trends

De samenstelling van de bevolking verandert door de toenemende vergrijzing en ontgroening. Het aantal ouderen met een chronische aandoening in Hengelo stijgt van ongeveer 2.400 gevallen in 2010 naar 4.000 gevallen in 2040. Daarnaast zal het aantal ouderen met een mobiliteitsbeperking stijgen van 3.800 gevallen in 2010 tot 6.300 gevallen in 2040. Ook overgewicht en dementie vormen een snel groeiend probleem voor de gezondheid. Daarnaast zijn de inkomensverschillen de afgelopen jaren structureel toegenomen. Het aantal huishoudens dat in armoede leeft is gestegen. Dit heeft een negatieve invloed op de sportparticipatie.

We hebben ook te maken met een veranderende sportconsument die steeds kritischer wordt en hogere eisen stelt aan wat sportaanbieders kunnen bieden. Daarnaast wil de sportconsument zelf bepalen waar en wanneer een sportieve activiteit wordt ondernomen. In dat kader kiezen ook steeds meer mensen voor individuele sport, die (ook) in ongeorganiseerd verband beoefend kan worden. Voorbeelden hiervan zijn fitness en hardlopen, maar ook wandelen, fietsen en zwemmen. Deze ontwikkeling leidt tot een verminderde behoefte aan gemeentelijke sportaccommodaties, een intensiever gebruik van de buitenruimte ten behoeve van sportbeoefening en een toename in het marktaandeel van commerciële sportaanbieders.

Verder zijn er ook veranderingen binnen de sportverenigingen. Het traditionele beeld van de vrijwilliger die zich vele jaren inzet voor een sportvereniging verdwijnt. De moderne vrijwilliger is meestal kort(er) beschikbaar en wil flexibel ingezet worden. Ook is er sprake van een terugtrekkende overheid en is de wet- en regelgeving aangescherpt, hetgeen aandacht vraagt van de besturen. Door de verschuiving in de vraag vanuit de maatschappij en de rol van de gemeente, wordt een andere benadering van verenigingen gevraagd. We zien dat steeds meer sportverenigingen oog hebben voor de omgeving om hen heen. Zij spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen en organiseren – samen met partners – activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen.

VISIE EN ROL VAN DE GEMEENTE

Het bieden van mogelijkheden tot sportbeoefening is geen wettelijke verplichting. Niet landelijk, niet provinciaal en ook lokaal is het geen kerntaak. Toch vinden we sport en bewegen belangrijk en investeren we daarin vanuit de gemeente Hengelo. We willen sport en bewegen inzetten als instrument om fundamentele beleidsdoelen - vanuit diverse beleidsvelden - te bereiken. We willen afstemming en samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen en de betrokken partijen die daarbinnen opereren bevorderen.

Visie

We streven er naar dat zoveel mogelijk inwoners van Hengelo (blijven) sporten en bewegen en worden aangezet tot een actieve leefstijl.

Sport en bewegen dragen bij aan het welzijn, gezondheid, participatie en integratie van mensen en vergroot de betrokkenheid bij onze samenleving. Het sport- en beweegaanbod levert daarmee ook een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen binnen ons sociale domein.

Als uitgangspunt hanteren we, dat we (in het verleden ontstane) verschillen tussen de sportverenigingen waar nodig en mogelijk opheffen, zodat de ontstane ongelijkheid tussen sportverenigingen afneemt. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de beschikbare middelen eerlijk verdeeld worden. We willen echter wel duidelijke kaders stellen, zodat voor iedereen helder is op basis waarvan een vereniging wel of geen (financiële) ondersteuning krijgt.

Verschillende rollen van de gemeente

We onderscheiden een drietal beleidslijnen om invulling te geven aan ons sport- en beweegbeleid; te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid. Voor het sportaccommodatiebeleid maken we waar mogelijk een onderverdeling naar de gebieden buitensport en binnensport. Per beleidslijn hebben we als gemeente verschillende rollen. Deze worden hieronder beschreven.

sportstimulering

Sportstimulering is geen exclusieve taak voor de gemeente. Vanuit die gedachten hebben we de betrokkenheid en inzet van anderen nodig om onze doelstellingen te realiseren. De rol van de gemeente kan een tijdelijke zijn als vliegwieltje voor het bij elkaar brengen van partijen. We nemen het voortouw in de ontwikkeling van beleidskaders en sturing waar mogelijk via subsidiering, maar we zien onze rol vooral als partner die samen met inwoners, sportverenigingen en andere sportaanbieders, onderwijs, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven vorm geeft aan onze ambities en doelstellingen.

Op het gebied van sportstimulering vervullen we als gemeente vooral een regisserende en stimulerende rol. Deze rol kenmerkt zich door een sterke betrokkenheid van diverse partijen bij de ontwikkeling en uitvoering van sportstimulering.

verenigingsondersteuning

Dit beleid is erop gericht om (initiatieven van) sportverenigingen te ondersteunen.

Zoals reeds verwoord in de uitgangspunten, zijn sportverenigingen zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestaan; dit vereist een sterke sportvereniging met een capabel bestuur, een goede organisatie, actuele kennis en een stevig vrijwilligersapparaat. Verenigingsondersteuning is erop gericht de verenigingen te ondersteunen om dat te bereiken.

We zetten de beschikbare menskracht en middelen met voorrang in bij maatschappelijk actieve sportverenigingen. Deze zijn niet alleen op zichzelf gericht, maar hebben oog voor haar directe omgeving en haar maatschappelijke positie in de stad.

De gemeente heeft op het gebied van verenigingsondersteuning dus vooral een ondersteunende rol.

sportaccommodatiebeleid

Om mensen te kunnen laten sporten en bewegen, moet de noodzakelijke infrastructuur daarvoor aanwezig zijn. De aanwezige sportaccommodaties in Hengelo zijn een middel om sport en bewegen mogelijk te maken: de stenen dragen bij aan de inhoud. Het realiseren en/of in stand houden van sportaccommodaties is geen doel op zich!

De benodigde gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties moeten op orde zijn. De gemeente heeft als beheerder vooral een voorwaarde scheppende en faciliterende rol ten aanzien van gemeentelijke sportaccommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte.

HET NIEUWE SPORTBELEID: WAT GAAN WE DOEN?

In dit hoofdstuk beschrijven we de inhoud op hoofdlijnen op basis van de eerder geschetste kaders en ontwikkelingen. Dit doen we door per beleidslijn specifieke uitgangspunten/doelen te formuleren. We geven een opsomming en toelichting van de beleidsuitgangspunten die hetzelfde blijven en van de *beleidswijzigingen* die we willen aanbrengen. Waar nodig geven we alvast een doorkijkje naar de beleidsuitvoering.

Gezamenlijk vormen deze uitgangspunten de kapstok voor de nadere invulling van het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren: *wat* gaan we doen/bereiken binnen elke beleidslijn?

Na vaststelling van deze kadernota gaan we de beleidsuitgangspunten concreet uitwerken in afzonderlijke (deel)uitvoeringsprogramma's per beleidslijn. Daarin gaan we in op de vraag *hoe* we dat concreet gaan doen (resultaten/maatregelen) en met welke middelen.

SPORTSTIMULERING

Hoe staan we ervoor in de gemeente Hengelo? Hieronder enkele percentages om een beeld te schetsen van de sport- en beweegparticipatie anno 2016.

- 71% van de kinderen (4-12 jaar) en 40% van de volwassenen (18-75 jaar) is lid van een sportvereniging;
- Van de 13-16 jarigen in Hengelo voldoet 65% aan de soepele beweegnorm van meer dan 7 uur matig intensieve beweging per week;
- 35% van de volwassenen (18-75 jaar) voldoet aan de Nederlandse norm voor gezond bewegen (minimaal 30 minuten matig intensief actief op ten minste 5 dagen per week);
- 65% van de volwassenen (18-75 jaar) sport minimaal 40 keer per jaar;
- Ruim 75% van de kinderen (6-12 jaar) gaat iedere dag lopen of zelf fietsend naar school.

We gebruiken deze cijfers – die afkomstig zijn uit diverse periodieke onderzoeken – om ontwikkelingen te monitoren binnen onze planning en control cyclus en kunnen daarmee desgewenst bijsturen op het beleid.

We zetten sport en bewegen in als instrument om fundamentele beleidsdoelen te bereiken. Hierbij staat het doel van sport en bewegen centraal: zelfontplooiing en ontspanning. Sommige doelgroepen kunnen dit onvoldoende vanuit eigen kracht. Zij hebben daarbij hulp en ondersteuning nodig. Hierbij is sportstimulering vooral gericht op het individu. Het komt tot uitdrukking in het organiseren van activiteiten bijvoorbeeld in het kader van sportkennismaking, bestrijding bewegingsarmoede of overgewicht.

De gemeentelijke inzet op het gebied van sportstimulering is in principe altijd tijdelijk: we proberen onze burgers middels een steuntje in de rug aan te zetten tot (meer) sporten en bewegen.

Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de mensen zelf om te (blijven) sporten en bewegen.

Verbindingen leggen door Combinatiefuncties Sport

De gemeentelijke sportstimulering heeft een enorme boost gekregen door de Impuls combinatiefuncties. Deze structurele rijksregeling stelt ons in staat om combinatiefuncties te realiseren op het gebied van sport en cultuur. Een combinatiefunctionaris Sport (ofwel buurtsportcoach) organiseert sport- en beweegaanbod en maakt daarbij een verbinding tussen het sportdomein en een ander domein, zoals onderwijs of welzijn.

In Hengelo hebben we de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met de verschillende combinatiefunctionarissen; door hun specifieke inzet, ervaring en expertise zijn ze van grote waarde binnen onze sportinfrastructuur. Onze combinatiefunctionarissen Sport zijn met name actief binnen Hengelo Sport, het Twentebad en de stichting FC Twente Scoren in de Wijk. Ook worden er binnen het voortgezet (speciaal) onderwijs, Wijkkracht en een sportvereniging activiteiten ontplooid door combinatiefunctionarissen sport. Op basis van vooraf vastgestelde beleidsdoelen en zo nodig en mogelijk aangevuld met actuele thema's gaan zij gericht aan de slag met sportstimulering en verenigingsondersteuning. Zij geven vorm en inhoud aan ons sportbeleid: daadwerkelijk met de bal in de hand en/of in een motiverend gesprek om iemand de sport- en beweeg-drempel over te helpen.

Via de combinatiefunctionarissen Sport stimuleren we een goed sport- en beweegaanbod, met name op en rond scholen, omdat dit een fundament biedt voor een leven lang sporten en het aanmeten van een gezonde leefstijl. We kiezen voor de vindplaats scholen, omdat we via de scholen alle kinderen bereiken. Sportverenigingen hebben de mogelijkheid om hierbij aan te sluiten, bijvoorbeeld door te participeren in het sportactiviteitsaanbod van Hengelo Sport. Leerlingen krijgen dan onder (en soms ook na) schooltijd les van deskundige en vaak zeer

enthousiaste trainers van Hengelose sportverenigingen. Sportverenigingen kunnen hun sport onder de aandacht brengen bij honderden leerlingen en hun sportvereniging ontvangt daar een beperkte vergoeding voor die ten goede komt aan de clubkas. Een win-win-win situatie!

Aandacht voor specifieke doelgroepen

Niet alle doelgroepen zijn in staat om vanuit eigen kracht te (blijven) sporten en bewegen en zichzelf daarmee een gezonde leefstijl aan te leren. Binnen de gemeentelijke sportstimulering richten we ons met name op vier specifieke doelgroepen:

- 1) jeugd
- 2) mensen met een beperking
- 3) kwetsbare senioren en ouderen
- 4) mensen met weinig financiële draagkracht

Om deze doelgroepen (beter) te kunnen bedienen, zijn of worden prestatieafspraken gemaakt en worden specifieke menskracht en middelen ingezet. Naast een actieve leefstijl werkt ook een gezonde voeding, bewust omgaan met middelen (drank, roken en drugs) en sportief gedrag mee aan een gezonde leefstijl. Ook aan deze onderwerpen besteden we vanuit sportstimulering (en verenigingsondersteuning) gerichte aandacht.

Meer inzicht in besteding huidige subsidie voor jeugdsport en mindervaliden

Vanuit het (verre) verleden kunnen Hengelose sportverenigingen jaarlijks subsidie aanvragen voor jeugdleden en minder valide leden uit Hengelo. Bedragen tot duizenden euro's per vereniging die worden uitbetaald zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat. In hoeverre gebruiken sportverenigingen de verkregen subsidie daadwerkelijk voor de beoogde doelgroep?

We willen inzicht krijgen in hoe deze subsidiemiddelen door sportverenigingen worden ingezet. Op basis van daarvan gaan we beoordelen of het wenselijk is dat deze subsidieregeling wordt omgevormd naar een subsidieregeling waarbij duidelijke prestatieafspraken worden gemaakt met sportverenigingen. We werken dit uit in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering en stemmen dit af met sportverenigingen.

Topsport, talenten en sportevenementen

Topsport en breedtesport zijn beide belangrijk en nauw met elkaar verbonden. Aansprekende topsportprestaties voorzien de breedtesport van een impuls en dragen bij aan de trots en het wij-gevoel onder de inwoners van Hengelo. We waarderen topsport en talentontwikkeling, maar zien deze niet als speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid, maar vooral als taak van de verenigingen zelf en de sportkoepels. Waar nodig en passend binnen de gemeentelijke mogelijkheden willen we ondersteuning bieden aan topsport en talentontwikkeling, maar we stellen hiervoor geen financiële middelen beschikbaar. De beperkte middelen die we als gemeente hebben, stellen we uitsluitend beschikbaar voor de breedtesport.

We zien sportevenementen als een mogelijkheid om zowel de sport als de gemeente Hengelo op de kaart te zetten. Een goed georganiseerd evenement zorgt voor levendigheid en een economische spin-off. De organisatie, financiering en uitvoering van sportevenementen is in principe een taak van de individuele verenigingen of initiatiefnemers. Onder bepaalde voorwaarden kunnen organisatoren van (sport)evenementen bij Bureau Hengelo een aanvraag doen voor een financiële bijdrage. Bureau Hengelo zet in op evenementen die een grote bijdrage leveren aan de economie van de stad en het imago van de stad versterken.

Daarnaast kunnen we vanuit de gemeente zo nodig en mogelijk in beperkte zin ondersteunen door mee te denken en mogelijke verbindingen te leggen.

AA-drink FBK-Games

Hengelo is wereldwijd bekend om haar topatletiekevent: de AA-Drink FBK-Games. Vele wereldtoppers hebben in het FBK-stadion in Hengelo aan de start gestaan. Vijf wereldrecords hebben Hengelo op de atletiekkaart gezet.

Echter, de forse bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben ook zijn weerslag gehad op het FBK-stadion en de AA-drink FBK-Games. Eind 2013 heeft de gemeenteraad besloten om het FBK-stadion primair als atletiekstadion te behouden, maar nagenoeg alle financiële en personele bijdragen vanuit de gemeente aan de AA-drink FBK-Games zijn wegbezuinigd. Daarom is de organisator (de stichting FBK-Games) een partnerschap aangegaan met een sportmarketingbedrijf. Door deze samenwerking is de organisatie van de AA-drink FBK-Games op topniveau tot en met 2018 gegarandeerd.

Daarnaast is afgesproken dat door deze partijen enkele breedtesportevenementen worden georganiseerd die gerelateerd zijn aan de AA drink FBK-Games. Door deze side-events worden verschillende doelgroepen betrokken en verbonden, hetgeen bijdraagt aan onze gemeentelijke doelstellingen met betrekking tot het bevorderen van sport, bewegen en een gezonde leefstijl.

Het bevorderen van sport en bewegen in de openbare ruimte

De hoofddoelstelling van ons lokale gezondheidsbeleid is het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van onze burgers. Subdoelstelling hierbij zijn het bevorderen van bewegen en het leveren van fysieke inspanning, evenals het benutten van de mogelijkheden die de fysieke omgeving ons biedt om te komen tot gezondheidsbevorderend gedrag.

Sport en bewegen kan op verschillende manieren worden vormgegeven: in verenigingsverband, in commercieel verband of ongebonden (met vrienden, familie of individueel). Daarnaast kan sport ook beoefend worden via evenementen, binnen een bedrijf, via school, via sociaal cultureel werk of op andere manieren georganiseerd zijn. Het organisatorisch verband hangt rechtstreeks samen met de sport die wordt beoefend. Zo zijn er echte verenigingsporten (veldvoetbal, hockey, tennis), sporten die voornamelijk in commercieel verband worden beoefend (fitness en aerobics) en sporten die met name ongebonden worden gedaan (zwemmen, wandelen, skeeleren, hardlopen en wielrennen/mountainbiken).

In het groenplan Hengelo en de kadernota spelen is er uitgebreide aandacht voor een gezonde fysieke omgeving. Groen in de woon- en werkomgeving brengt rust en biedt mogelijkheden voor passieve en actieve ontspanning. Hengelo kent een hoofdgroenstructuur en er zijn goede fiets-, wandel- en hardlooptmogelijkheden die de stad en de wijken veilig en aantrekkelijk maken. Ook zijn er door de hele stad openbare sport-, beweeg- en speelplekken ingericht voor jong en oud. Daarnaast zijn de schoolpleinen en diverse kunstgrasvelden openbaar toegankelijk. Verder leveren diverse projecten en de inrichting van het Weusthagpark en verschillende natuurspeelplekken een belangrijke bijdrage aan het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte.

Bij de inrichting van de openbare ruimte is het belangrijk om 'sport inclusief' te denken. Dit betekent dat bij aanpassingen in de openbare ruimte ook sport, spel en bewegen wordt meegenomen. Hierdoor wordt de openbare ruimte meer geschikt gemaakt om verschillende doelgroepen te bereiken die nu nog niet of nauwelijks sporten en bewegen. Hierbij kan gedacht worden aan simpele oplossingen, zoals het aanbrengen van belijning als speelaanleiding of het plaatsen van een bankje, zodat ouderen tussentijds even kunnen rusten als ze naar de winkel lopen of door het park wandelen. Maar het kan ook gaan om de aanleg van een fietspad of een strengere controle op het achterlaten van hondenpoep op (in)formele speelplekken.

Wat blijven we doen?

- We stimuleren een goed sport- en beweegaanbod op en rond scholen door de gerichte inzet van de diverse combinatiefuncties Sport tijdens en na schooltijd te continueren. Sportverenigingen hebben de mogelijkheid om hierin te participeren.
- Waar nodig en passend binnen de gemeentelijke mogelijkheden bieden we ondersteuning aan topsport(eventementen) en talenten, maar we stellen hiervoor geen financiële middelen beschikbaar. We verstrekken vanuit sportstimulering dus geen subsidie aan het top-atletiekevenement AA-drink FBK-Games, maar we kunnen wel een bijdrage leveren als gerelateerde breedtesportactiviteiten zich specifiek richten op Hengeloers die zich in een kwetsbare positie bevinden.
- De inrichting van de openbare ruimte moet een bijdrage leveren aan het stimuleren van sport en bewegen.

Wat gaan we anders doen?

- Aansluitend bij het rijksbeleid om te streven naar 3 uur bewegingsonderwijs per week, willen we in gesprek met scholen om te bespreken hoe we dit zouden kunnen realiseren. Het kan dan ook gaan om het stimuleren van na- of tussenschoolse sport- en beweegactiviteiten of het meer integreren van bewegen in de reguliere lessen.
- We leggen actief verbindingen tussen het sport- en beweegaanbod enerzijds en (de vraag vanuit) het sociaal domein (zorg, welzijn, onderwijs, opvang) anderzijds. Via combinatiefunctionarissen Sport en specifieke bijeenkomsten gaan we de samenwerking zoeken en verder uitdiepen. In de komende periode gaan we een aantal specifieke sport-zorgtrajecten ontwikkelen en uitvoeren, onder andere in het Twentebad.

De insteek van dergelijke sport-zorgtrajecten is, dat mensen in een kwetsbare positie door de aangeboden sport- en beweegactiviteiten minder (zware) zorg nodig hebben. Daartoe proberen we ook afspraken te maken met zorgverzekeraars en eerstelijnszorgaanbieders.

- In de afgelopen jaren hebben we ons binnen sportstimulering met name gericht op de doelgroep jeugd. De komende jaren willen we ons – naast de focus op jeugd – ook meer specifiek gaan richten op een hogere sportparticipatie van mensen in een kwetsbare situatie, zoals mensen met een beperking, ouderen of mensen met weinig financiële draagkracht.
- We gaan inzichtelijk maken hoe de huidige subsidiemiddelen voor jeugdsport en mindervaliden worden ingezet. Op basis van daarvan gaan we beoordelen of het wenselijk is dat deze subsidieregeling wordt omgevormd naar een subsidieregeling waarbij duidelijke prestatieafspraken worden gemaakt met sportverenigingen. We werken dit uit in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering en stemmen dit af met sportverenigingen. Het huidige financiële kader blijft hierbij gelijk.
- We willen de openbare ruimte beter benutten om sport en bewegen te stimuleren. Het gaat dan onder andere om het (beter) bekend maken van de huidige mogelijkheden die onze openbare ruimte daarvoor biedt. Bijvoorbeeld door gerichte inzet van de combinatiefunctionarissen of het ondersteunen van nieuwe beweeginitiatieven in de openbare ruimte.

VERENIGINGSONDERSTEUNING

De gemeente Hengelo heeft ongeveer 100 sportverenigingen. Dit betreft zowel grote als kleine verenigingen in circa 40 verschillende takken van sport. Deze sportverenigingen zorgen er in eerste instantie voor dat hun leden met plezier kunnen sporten en leden hun talent kunnen ontdekken en ontwikkelen. Verenigingssport heeft ook een belangrijke participatieve waarde en vormt een platform voor ontmoeting en vrijwilligerswerk, waardoor het sociaal netwerk van mensen groter wordt. Sportclubs vervullen in de basis dus al van een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie. De kracht van de vereniging zit in de betrokkenheid van de vele enthousiaste vrijwilligers. Maar enthousiasme alleen is in deze tijd niet meer toereikend om een vereniging goed te kunnen besturen.

Verenigingsondersteuning is erop gericht om (initiatieven van) sportverenigingen te ondersteunen. We kunnen meedenken over het realiseren van ambities en ideeën van sportverenigingen waar dit aansluit bij onze gemeentelijke doelstellingen en dit past binnen onze mogelijkheden en de gestelde kaders. We gaan hierbij altijd uit van de eigen kracht van sportverenigingen. Er is in de loop der jaren een uitgebreid aanbod op het gebied van informatie, advies en voorbeelddocumenten ontwikkeld voor de dagelijkse praktijk van sportverenigingen, zoals bijvoorbeeld de Sportservice Desk. Ook is er ondersteuning vanuit de verschillende sportbonden en Sportservice Overijssel.

Themabijeenkomsten Sport

Vanuit de gemeente organiseren we per jaar enkele themabijeenkomsten voor sportverenigingen. Tijdens deze bijeenkomsten gaan we in gesprek over bepaalde thema's, halen we inzichten op, stemmen we zaken af, informeren we over mogelijke initiatieven, projecten en regelingen en is er ruimte voor onderling contact en kennisuitwisseling.

Meestal zijn de gehele themabijeenkomsten voor alle sportverenigingen. We organiseren ook bijeenkomsten waarbij we na een plenair deel met één (of meer) kleinere groep(en) een vervolgesprek hebben voor een onderwerp dat specifiek voor bepaalde sportverenigingen interessant is.

Via deze themabijeenkomsten kunnen we de betrokkenheid van sportverenigingen op een flexibele en dynamische manier borgen. De bijeenkomsten worden vaak goed bezocht.

Vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid

Sportservice Overijssel (SSO) is het provinciale servicepunt voor sport en bewegen. Zij voert periodiek de Verenigingsmonitor Overijssel uit. Deze monitor heeft als doel om een goed beeld te geven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen. Een onderdeel daarvan is de Vitaliteitsindex.

In 2013 heeft SSO in samenwerking met het Mulier Instituut deze Vitaliteitsindex ontwikkeld.

Deze geeft een beeld van de vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging. In deze index wordt *vitaliteit* beschouwd als de organisatiekracht van de vereniging. De vitaliteit wordt bepaald op basis van 7 items: leden, organisatie, beleid, accommodatie, kader, financiën en aanbod. De kenmerken van een vitale sportvereniging zijn: financieel gezond, capabel bestuur, goede organisatie met een stevig vrijwilligersbestand, actuele kennis en een sportaanbod gericht op de toekomst. Het betreft de interne kracht van een sportvereniging als sportaanbieder voor haar leden. (good governance)

Vooropgesteld dat iedere sportvereniging in de basis al een belangrijke rol vervult, is *maatschappelijke betrokkenheid* in deze index gebaseerd op de volgende twee items: ABC actief (mate waarin een vereniging actief een bredere maatschappelijk rol vervult) en ABC intentie (de houding van verenigingen ten opzichte van een bredere actief maatschappelijke rol). ABC staat voor Actief Betrokken Club. Een Actief Betrokken Club levert een bijdrage aan beleidsdoelstellingen buiten de sport of aan maatschappelijke thema's in de gemeente. Dit betreft de externe oriëntatie van de vereniging op haar omgeving. Onder de maatschappelijke rol verstaan wij: een (pedagogisch) verantwoord sport- en beweegklimaat, participatie (bv specifieke doelgroepen), gezonde leefstijl en/of verduurzaming.

Diverse Hengelose sportverenigingen hebben in 2013 (45% respons) en/of in 2015 (31% respons) deelgenomen aan de Overijsselse Verenigingsmonitor. Daardoor hebben we een beeld van het functioneren van de deelnemende sportverenigingen uit Hengelo, waaronder hun vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid.

De conclusie is, dat zij over het algemeen positief zijn over de toekomst, de sterkte en financiële positie van hun club. Werving en behoud van vrijwilligers/kader en leden zijn de belangrijkste aandachtspunten voor verenigingen. Ondanks dat bijna de helft van de verenigingen al een (brede)

maatschappelijke rol vervult, liggen er op dit thema zeker mogelijkheden voor de verenigingen en staan zij daar open voor.

In vergelijking met andere gemeenten in Overijssel, scoort de gemeente Hengelo overigens goed als het gaat om het percentage vitale verenigingen en percentage verenigingen dat actief een bredere maatschappelijke rol vervult of hiertoe bereid is. Daar mogen we trots op zijn.

Vrijwilligers in de sportsector

Binnen geen enkele andere sector zijn zoveel vrijwilligers actief als binnen de sportsector: bijna 1 op de 5 mensen in Nederland is sportvrijwilliger! Het betreft zowel mannen als vrouwen, veelal in de leeftijd van 35 tot 50 jaar. Vooral ouders die midden in het leven staan en allerlei verplichtingen hebben, maar vanuit voldoening, plezier en maatschappelijke betrokkenheid actief zijn.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de sportsector. Daarom is het onderwerp eigenlijk altijd relevant binnen de sportvereniging. Een belangrijke reden om hier meer en specifieke aandacht aan te besteden vanuit ons integrale vrijwilligersbeleid.

Verenigingsondersteuning is belangrijk, maar uiteindelijk is het een kwestie van doen en daar moeten de verenigingen toch echt zelf mee aan de slag.

Wat blijven we doen?

- We blijven inzetten op het ondersteunen van sportverenigingen door het bevorderen van kennis, deskundigheid en vaardigheden. Dit doen we onder andere door het organiseren van themabijeenkomsten voor sportverenigingen. Sportverenigingen worden uitgenodigd om hierbij zelf (ook) onderwerpen op de agenda te zetten. De periodieke themabijeenkomsten Sport zijn belangrijk voor de borging van betrokkenheid tussen gemeente en sportverenigingen enerzijds en onderling contact tussen de verschillende sportverenigingen anderzijds.
- We behouden de collectieve vrijwilligersverzekering. Deze verzekering is een aanvulling op de eigen aansprakelijkheidsverzekering van de sportvereniging. Sportverenigingen kunnen in bepaalde gevallen een beroep op doen op deze gemeentelijke verzekering. We blijven sportverenigingen hierover actief informeren.
- Ondanks dat we vanuit verenigingsondersteuning niet altijd op elk individueel verzoek van een sportvereniging kunnen inspelen, willen we aanspreekbaar en toegankelijk blijven voor sportverenigingen. Zo nodig en mogelijk maken we gebruik van derden (bv Wijkkracht of SSO, maar ook van het bedrijfsleven vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid).

Wat gaan we anders doen?

- We willen dat de besturen van de sportverenigingen voldoende professioneel zijn toegerust, zodat zij organisatorisch sterk zijn. Werving en behoud van vrijwilligers/kader blijkt een belangrijk aandachtspunt voor de verenigingen. We zullen dit via de themabijeenkomsten specifiek aan de orde stellen. Daarbij zullen we meer aandacht schenken aan het delen en uitdragen van leermomenten, bereikte resultaten en successen.
- We gaan meer inzetten op samenwerking en kennisdeling tussen sportaanbieders onderling. Het bundelen van de krachten moet ertoe leiden dat sportverenigingen toekomstbestendiger worden en beter kunnen inspelen op de ontwikkelingen die op hen af komen. Vooral nog sturen we niet gericht op fusies tussen sportverenigingen, maar afhankelijk van de ondersteuningsvragen door sportverenigingen kan dit wel aan de orde komen.
- We verwachten van sportverenigingen dat ze vitaal zijn of willen worden.
- We stimuleren sportverenigingen om hun bredere maatschappelijke rol (verder) op te pakken. We gaan sportverenigingen hiertoe gericht stimuleren, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van (incidentele) middelen om sportparticipatie onder specifieke doelgroepen te vergroten. Ook kunnen we ons voorstellen dat verenigingen die een bredere maatschappelijke rol vervullen, worden ondersteund door de gemeente op het gebied van kennis, deskundigheid en vaardigheden.

- Bij de uitwerking van het integrale vrijwilligersbeleid gaan we de sportverenigingen nadrukkelijk betrekken. In het verleden was deze relatie (nog) niet zo vanzelfsprekend; zowel niet vanuit de sportverenigingen als vanuit het servicepunt vrijwilligerswerk. Daar willen we nu dus verandering in brengen.

SPORTACCOMMODATIEBELEID

In de gemeente Hengelo hebben we een divers aanbod van sportaccommodaties. Accommodaties voor binnensport (sporthallen en gymzalen) en accommodaties voor buitensport (o.a. sportparken en jachthaven). Het betreft particuliere accommodaties (o.a. tennis en golf) en gemeentelijke accommodaties (o.a. Twentebad en FBK-stadion).

Deze accommodaties dragen zowel bij aan de georganiseerde sport als aan de ongeorganiseerde sport (bv zwemmen of het huren van een gymzaal om met vrienden te voetballen, maar ook het medegebruik op gemeentelijke kunstgrasvelden).

Financiering en kostendekkendheid van sportaccommodaties

We streven er naar om zoveel mogelijk inwoners van Hengelo te laten sporten en bewegen. Een randvoorwaarde hierbij is een betaalbaar en divers aanbod van sportaccommodaties, dat aansluit bij de behoefte en de mogelijkheden van de sporters in Hengelo. De gemeente zorgt grotendeels voor de planning, de bouw, het beheer en de exploitatie van de sportparken, zwembaden en sporthallen. Het grootste deel van het beschikbare sportbudget wordt dan ook besteed aan ons sportaccommodatiebeleid.

In de meeste gemeentes vindt lokale sportstimulering onder andere plaats door het tegen een niet kostprijs dekkend tarief verhuren van sportaccommodaties. Hiermee worden de kosten voor sporters gedrukt. Ook in Hengelo is dit van oudsher het geval. Mede als gevolg van de financiële beperkingen door de bezuinigingen van de afgelopen jaren, is het huidige beleid er op gericht dat accommodaties meer kostendekkend verhuurd worden. Investerings op basis van een volledig kostendekkende huur blijken echter vaak niet haalbaar te zijn voor de verenigingen.

Daar waar investeringen in kunstgrasvelden noodzakelijk blijken te zijn, neemt de gemeente de kosten voor haar rekening en brengt daarvoor een gedeeltelijk kostendekkende huur in rekening. Deze huur zal meer kostendekkend zijn dan de afgelopen jaren het geval was. Voor wat betreft het percentage van kostendekkendheid, willen we een juiste balans aanbrengen tussen kostendekkendheid voor de gemeente enerzijds en toegankelijkheid/betaalbaarheid van de sport voor gebruikers anderzijds. Dit wordt nader uitgewerkt in het deuluitvoeringsprogramma met betrekking tot de aanleg en vervanging van kunstgras.

De noodzaak om te investeren wordt getoetst aan de hand van een capaciteit- en behoefte onderzoek. De financiële positie van de vereniging maakt onderdeel uit van de afweging om te investeren.

Stichting Waarborgfonds Sport

Sportverenigingen waarvan de overkoepelende bond is aangesloten bij NOC*NSF en die een bancaire financiering nodig hebben voor de bouw, aanleg, renovatie en/of aankoop van een sportaccommodatie, kunnen een aanvraag voor een borgstelling indienen bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). SWS hanteert hierbij strenge regels met betrekking tot kredietwaardigheid en vitaliteit van de betreffende sportvereniging en beoordeelt of een vereniging wel of niet in aanmerking komt voor een borgstelling. Aan het verlenen van een borgstelling wordt door SWS de voorwaarde verbonden dat de gemeente ook een gemeentegarantie verstrekt. In principe verstrekken we vanuit de gemeente geen leningen en garanties. Echter; we willen hierop een uitzondering maken. Het zelf investeren door sportverenigingen is een mooi voorbeeld van eigen kracht. Om hen daarbij te ondersteunen/faciliteren, is het afgeven van een garantie een effectief middel. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het wenselijk om de sportclubs de mogelijkheid te bieden om hen daarvan gebruik te laten maken. Het kost de gemeente geen geld, maar levert wel een extra risico op. Echter, door zorgvuldige afweging van SWS tijdens het traject van lening en borgstelling, wordt dit risico tot een minimum beperkt.

Wij staan daarom in beginsel positief ten opzichte van eventuele verzoeken van Hengelose sportverenigingen om voor maximaal 50% borg te staan voor leningen die zij via SWS aan willen gaan ten behoeve van investeringen. De eisen die SWS stelt worden ook door de gemeente Hengelo gehanteerd.

Onderhoud en beheer

Het belangrijkste uitgangspunt is het veilig kunnen beoefenen van sport op veilige accommodaties. Hiervoor worden de voorschriften en normen van de betreffende sportbonden, NOC*NSF en de VNG gehanteerd.

De monitoring van de kwaliteit van de velden vindt eens in de drie jaar plaats door een onafhankelijke partij (ISA KIWA Sports). Daarnaast wordt er structureel uitgebreid onderzoek gedaan naar de behoefte aan veldcapaciteit van (buiten)sportverenigingen. In dit onderzoek

worden ook demografische ontwikkelingen en trends meegenomen welke mede bepalend zijn voor de uitkomst.

In 2006 zijn alle was- en kleedruimten van de buitensportverenigingen geprivatiseerd. De kantines zijn van de sportverenigingen.

Buitensport

De vraag naar sportvelden en het aanbod zijn aan elkaar getoetst. We hebben in beeld gebracht op welke sportcomplexen tekorten of overschotten aan veldcapaciteit zitten. Aan de hand van dit overzicht wordt met verenigingen, die te maken hebben met capaciteitsgebrek of –overschot, besproken wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot een eventuele samenwerking/fusie met andere verenigingen of een clustering van voorzieningen.

De nieuwe aanleg of vervanging van kunstgrasvelden is niet vanzelfsprekend. Voorafgaand aan de mogelijke realisatie van een kunstgrasveld vindt toetsing plaats aan de hand van tevoren vastgestelde criteria.

Ook het in stand houden van accommodaties voor alle verenigingen is niet meer vanzelfsprekend. We investeren niet in extra capaciteit zolang er elders binnen de gemeentegrenzen accommodatie beschikbaar is. Eventuele extra aanvullende eisen met betrekking tot sportaccommodaties komen voor rekening van de gebruiker.

Tenslotte zijn in de jaren 80 verschillende sportcomplexen in erfpacht uitgegeven in het kader van de toen op gang zijnde privatiseringsoperaties. Complexen zijn toen voor een symbolisch bedrag overgedragen aan de verenigingen waarbij de zorg voor het complex overging naar de betreffende club. Een symbolisch bedrag dekt onze kosten niet meer. We gaan alle erfpachtovereenkomsten met sportverenigingen die aflopen actualiseren en brengen uniformiteit aan. Bij nieuwe uitgaven willen we tenminste onze gemeentelijke administratiekosten gedekt hebben.

Binnensport

Er zijn sporthallen in eigendom van de gemeente en sporthallen die in eigendom zijn van het onderwijs. De gemeente regelt wel de verhuur voor zowel de gemeentelijke als de niet-gemeentelijke sporthallen.

We streven naar een optimale bezetting van binnensportaccommodaties, om daarmee een zo hoog mogelijke kostendekkendheid te realiseren. De sporthallen en -zalen worden primair ingericht voor gebruik door het onderwijs voor bewegingsonderwijs. Dit onderwijsgebruik is leidend – want het is een wettelijke verplichting - en gaat voor alle andere gebruikers. Buiten onderwijsgebruik kunnen de zalen verhuurd worden aan sportverenigingen of andere gebruikers. Deze verhuur gebeurt al jaren op een vrij arbeidsintensieve manier. We willen de dienstverlening verbeteren en toewerken naar een meer efficiënt, transparant en gebruiksvriendelijk verhuursysteem. Daarbij willen we gelijk de huidige criteria voor de verhuur tegen het licht houden en waar nodig en wenselijk aanpassen.

We ondersteunen (besturen van) sportverenigingen bij het versterken van hun eigen kracht. Daarom staan we positief tegenover binnensportverenigingen die de ambitie hebben om een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren. De mate van vitaliteit is een belangrijke component in het afwegingskader om taken over te dragen naar sportverenigingen. Waar ambities van de ene vereniging consequenties hebben voor andere sportverenigingen, stimuleren we hen om samen tot passende oplossingen te komen. Er moet een balans zijn tussen de ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen.

Als we daadwerkelijk overgaan tot overheveling van taken en verantwoordelijkheden van de gemeente naar sportverenigingen, moeten er duidelijke afspraken gemaakt worden. Bijvoorbeeld over medegebruik door het onderwijs, mogelijke onderverhuur en schoonmaak.

Twentebad

Het Twentebad wordt de komende jaren ingrijpend gerenoveerd en volledig integraal toegankelijk. Daardoor kan het Twentebad zich verder ontwikkelen als de grootste multifunctionele sportaccommodatie van Hengelo met tal van mogelijkheden voor sport (zwemmen, waterpolo, duiken), zorg (o.a. revalidatie), onderwijs (natte gymlessen) en sociale activiteiten (inzet van buurtsportcoach zwemmen). Door de extra ruimte en nieuwe faciliteiten komen er meer mogelijkheden om met professionele zorgaanbieders, de zwemsport en/of andere partijen samen te werken.

Daarnaast wordt het 50 meter buitenbad voorzien van een overkapping. Hengelo heeft dan het enige overdekte 50 meter sportbad van Overijssel. Dit bad wordt één van de zes regionale

trainingscentra van de KNZB. Voor de zwemsport wordt Hengelo hierdoor het zwemcentrum van Oost-Nederland.

Naast het Twentebad hebben we nog een openbaar zwembad: het Tuindorpbad. Dit natuurbad is een beeldbepalend onderdeel van de historische wijk 't Lansink. Het bad wordt (merendeels) gerund door een groot aantal vrijwilligers. Het bad heeft daardoor een sociaal verbindende functie en is een mooi voorbeeld van eigen kracht.

Wat blijven we doen?

- Sportverenigingen kunnen blijven rekenen op de steun van de gemeente voor kwalitatief goed onderhoud en beheer van sportaccommodaties volgens de eisen van NOC*NSF.
- Voor openstelling van gemeentelijke kunstgrasvelden ten behoeve van medegebruik door de buurt(jeugd) blijft een korting op de huur gehandhaafd (geldt voor 1 veld per club).

Wat gaan we anders doen?

- Wij staan in beginsel positief ten opzichte van eventuele verzoeken van Hengelose sportverenigingen om voor maximaal 50% borg te staan voor leningen die zij via SWS aan willen gaan ten behoeve van investeringen. De strenge eisen die SWS stelt worden ook door de gemeente Hengelo gehanteerd.
- In samenwerking met de stichting FBK-Games en atletiekvereniging MPM wordt een toekomstplan gemaakt voor het beheer en onderhoud van het FBK stadion.
- Door de renovatie kan het Twentebad zich verder ontwikkelen als multifunctionele accommodatie in het sociaal domein. We gaan het Twentebad nadrukkelijker inzetten om de sport- en beweegparticipatie onder onze specifieke doelgroepen te verhogen.

Buitensport

- De vraag naar sportvelden en het aanbod worden door middel van structureel onderzoek getoetst. Hierdoor hebben we een reëel beeld van een tekort of overschot aan veldcapaciteit per buitensportaccommodatie, waarop een passende actie kan worden uitgezet. Uitgangspunt hierbij is optimalisatie van het gebruik; het in stand houden van alle huidige velden/accommodaties is niet meer vanzelfsprekend.
- We gaan toetsingscriteria hanteren voordat wordt over gegaan tot nieuwe aanleg of vervanging van (een) kunstgrasveld(en).
- De gemeente brengt een gedeeltelijk kostendekkende huur in rekening voor aanleg, renovatie en ombouw van kunstgrasvelden. Het percentage kostendekkendheid gaat omhoog.
- We scheppen duidelijkheid over de andere rol en het takenpakket van de gemeente Hengelo met betrekking tot (geprivatiseerde) accommodaties als gevolg van kostendekkende huurovereenkomsten.
- Voor het beheer en onderhoud van de sportvelden worden, onder begeleiding van vakspecialisten/participatiecoaches, zoveel als mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (participatiebanen) ingezet.
- We gaan – passend bij de eisen van de tijd en sportieve ambities van de sportvereniging – kijken naar optimalisatie van het gebruik van de huidige sportaccommodaties. We streven er naar om sportaccommodaties – binnen de wettelijke en ruimtelijke kaders – open te stellen voor medegebruik door derden.
- In de Verordening Tarieven Sportaccommodaties beschrijven we hoe we omgaan met gedeeltelijk kostendekkende huurovereenkomsten en de vergoedingen vanuit het onderwijs met betrekking tot het gebruik van (buiten)sportaccommodaties.

- We gaan alle erfpachtovereenkomsten met sportverenigingen die aflopen actualiseren en brengen uniformiteit aan. Bij nieuwe uitgften willen we tenminste onze gemeentelijke administratiekosten gedekt hebben.

Binnensport

- We bieden facilitaire ondersteuning aan binnensportverenigingen die de ambitie hebben om een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren. Daar stellen we wel de nodige voorwaarden aan, die we de in het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties verder uitwerken. Er moet in ieder geval een balans zijn tussen de ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen.
- We willen het huidige verhuursysteem voor sportaccommodaties optimaliseren om de dienstverlening richting gebruikers te kunnen verbeteren. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke- als niet-gemeentelijke sportaccommodaties. Ook houden de huidige criteria voor verhuur van binnensportaccommodaties tegen het licht en passen deze waar nodig en wenselijk aan.

FINANCIEN

In de afgelopen jaren is er fors bezuinigd op de sportbegroting. Participatie, zelfredzaamheid en samenwerking zijn de criteria geweest die met name voor de keuzes bepalend zijn geweest. Hieronder staat een beknopt financieel overzicht zoals die in de beleidsbegroting 2016-2019 door de gemeenteraad is vastgesteld.

41 : Sport			
Activiteit	Omschrijving activiteit	Lasten 2016	Baten 2016
41A	Onderhouden van sporthallen en sportzalen	749.627	413.782
41B	Beheren en onderhouden van zwembaden en exploiteren van het Twentebad	3.170.862	1.233.755
41C	Beheren en onderhouden van sportparken en FBK-stadion	2.525.711	410.801
41D	Sportactiviteiten organiseren en stimuleren op scholen, in wijken en in gemeentelijke sportaccommodaties (Hengelo Sport)	403.040	403.040
41E	Ondersteunen van uitvoering van (school)sportactiviteiten (sport-en speluitleen) en evenementen	302.098	8.191
41F	Subsidieren van sport voor jeugd en gehandicapten	99.766	
41G	Ondersteunen van sportverenigingen	22.418	
	Totaal	7.273.522	2.469.569

De sportbegroting bestaat hoofdzakelijk uit kapitaallasten en personeelskosten (o.a. medewerkers Twentebad, Sportservice, beleid en combinatiefunctionarissen Sport).

Het gemeentelijk budget dat we daadwerkelijk kunnen uitgeven aan sportactiviteiten en subsidie voor sportverenigingen is relatief gering. Het maximale beschikbare subsidiebedrag voor jeugdsport en mindervaliden is bijvoorbeeld € 64.506; de rest is personeelskosten. Bij de uitvoeringsprogramma's zullen we bovengenoemde functies uitsplitsen en specificeren.

Met enige regelmaat zijn er echter ook incidentele middelen en tijdelijke regelingen vanuit de Rijksoverheid, provincie en/of vanuit fondsen beschikbaar. Vanuit de gemeente proberen we hier – samen met diverse partners en betrokkenen – actief en gericht op te anticiperen. Dat doen we vrij succesvol, want door gezamenlijke inspanningen hebben we in de afgelopen jaren diverse externe financieringen binnengehaald. Voorbeelden hiervan zijn de verschillende projecten in het kader van de WMO-tender (provincie), BOS (Buurt, Sport, Onderwijs) subsidies m.b.t. duurzaamheid, NASB (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen), de landelijke Sportimpuls, Aboutaleb middelen (armoedebestrijding) en de Impulsregeling (combinatiefuncties).

Binnen de gemeente zullen we ons ook de komende jaren blijven inspannen om externe financiering binnen te halen voor het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van bevordering van sport, bewegen en een gezonde leefstijl.

Na de vaststelling van deze kadernota gaan we de drie beleidslijnen sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid verder uitwerken in afzonderlijke (deel)uitvoeringsprogramma's. Daarin komt ook de financiële uitwerking voor de verschillende onderdelen.

In de bestuurlijke opdracht is meegegeven dat de huidige beschikbare middelen de bovengrens zijn. Hierop is een uitzondering gemaakt. Bij de kadernota 2017-2020 is als autonome ontwikkeling het verkorten van de afschrijftermijn van kunstgrasvelden vastgesteld. In de praktijk blijken de kunstgrasvelden geen 12 maar 10 jaar mee te gaan. Daarnaast waren 3 kunstgrasvelden, die in het verleden vanuit projecten tot stand zijn gekomen, nog niet geactiveerd. Het aanpassen van de afschrijftermijnen alsmede het activeren van de 3 velden heeft nadelige financiële gevolgen die zijn betrokken bij het opstellen van de kadernota 2017-2020.

Daarnaast kan het uiteraard altijd zo zijn dat de gemeenteraad extra middelen voor sport en bewegen beschikbaar wil stellen.

MONITORING

We gaan de relevante thema's en onderwerpen in ons sport- en beweegbeleid volgen met behulp van kengetallen en indicatoren uit verschillende monitoren en periodieke onderzoeken op het gebied van sport en bewegen. Zo maken we voor sportstimulering en verenigingsondersteuning gebruik van de monitor Fit en Gezond (provinciaal; elke 4 jaar), de jeugdsportmonitor (provinciaal, elke 4 jaar), het E-MOVO-onderzoek (GGD, elke 4 jaar), de kindmonitor (GGD, elke 4 jaar), de Verenigingsmonitor Overijssel (inclusief vitaliteitsindex, provinciaal, elke 2 jaar) de omnibus enquête, de Volwassen- en ouderenmonitor (GGD, elke 4 jaar).

De monitoring van de kwaliteit van de velden vindt eens in de drie jaar plaats door een onafhankelijke partij (ISA KIWA Sports). Daarnaast wordt er structureel uitgebreid onderzoek gedaan naar de behoefte aan veldcapaciteit van (buiten)sportverenigingen. In dit onderzoek worden ook demografische ontwikkelingen en trends meegenomen welke mede bepalend zijn voor de uitkomst.

Onze inspanningen en prestaties op het gebied van sport en bewegen vergelijken we met die van andere jaren en met die van andere gemeenten.

UITVOERINGSPROGRAMMA SPORTACCOMMODATIES (1^e fase)

Toelichting op het uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties, 1^e fase

In de aanloop naar de kadernota Sport en bewegen is bij de bespreking daarvan geconstateerd dat ten aanzien van het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties het onderwerp 'kunstgrasvelden' een zodanige urgentie kent bij de verenigingen, dat het college in samenspraak met de gemeenteraad heeft geconcludeerd dat het onderdeel aanleg en vervanging kunstgrasvelden niet zou kunnen wachten op de uitwerking van het gehele uitvoeringsprogramma. Daarom is er voor gekozen om dit onderdeel eerst uit te werken. De overige onderdelen van het uitvoeringsprogramma volgen in een later stadium. Voor u ligt daarom het uitvoeringsprogramma 'sportaccommodaties, eerste fase' met het onderdeel 'Aanleg en vervanging kunstgrasvelden'.

1. Inleiding

In de Kadernota "Sport en Bewegen" wordt uiteengezet wat we willen bereiken met het sport- en beweegbeleid. Dat gebeurt langs drie hoofdlijnen, te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid. De concrete uitwerking vindt plaats in zogeheten 'uitvoeringsprogramma's' per beleidslijn, waarbij de vraag wordt beantwoord hoe we dat gaan doen en met welke middelen.

In de kadernota zijn drie beleidslijnen onderscheiden die nader uitgewerkt worden in uitvoeringsprogramma's:

- Uitvoeringsprogramma sportstimulering;
- Uitvoeringsprogramma verenigingsondersteuning en;
- Uitvoeringsprogramma sportaccommodaties.

2. Binnensport

PM

uitwerking op basis van Kadernota Sport en bewegen en in verlengde motie "Tempo in onderzoek zaalsport en accommodaties"

3. Buitensport

3.1 Onderdeel Aanleg en vervanging kunstgrasvelden

De ontwikkeling van kunstgras is de afgelopen jaren in een stroomversnelling gekomen. De eerste kunstgrasvelden dateren al van de jaren 80 van de vorige eeuw. Vooral binnen de hockeysport is het gebruik van kunstgras in de afgelopen twee decennia zodanig gemeengoed geworden dat het beoefenen van hockey zonder kunstgras al niet meer denkbaar is. Hetzelfde geldt ook voor de korfbal en in mindere mate voor de voetbal. De ontwikkeling van kunstgras gaat snel en beïnvloedt ook de ontwikkeling van de sport zelf. Zo heeft bijvoorbeeld de introductie van het "volkunststof waterveld" bij hockey gezorgd voor een verhoging van het speltechnische niveau.

In Nederland is de voetbalsport absoluut de grootste gebruiker van natuurgrasvelden.

Voetbalclubs zetten het kunstgrasveld graag in voor hun trainingen en de wedstrijden van de jeugd, maar ook het spelen van wedstrijden van eerste teams op kunstgras neemt toe.

Naast hockey, korfbal en voetbal wordt kunstgras ook bij andere sporten in toenemende mate toegepast. Tennis met name maakt veelvuldig gebruik van kunstgras.

De voordelen van kunstgras ten opzichte van natuurgras zijn zodanig dat het gebruik en daarmee de vraag om kunstgras in de toekomst zal blijven bestaan. Het geheel verdwijnen van natuurgrasvelden is bij het voetbal nog niet direct aan de orde. Vooral om financiële, organisatorische, maar ook "emotionele" redenen zal de voetbalsport de komende jaren, naast het kunstgras, ook nog graag gebruik blijven maken van "echt" gras.

De redenen voor een sportvereniging en de gemeente Hengelo om voor kunstgras te kiezen zijn meerledig. Deze redenen zijn:

Bespeelbaarheid

De bespelingscapaciteit van kunstgras is in theorie onbeperkt. Voor sportverenigingen komt dit in de praktijk neer op ca. 4 uur per dag op doordeweekse dagen en 10 uur per dag in de weekenden.

Multifunctioneler gebruik

Een kunstgrasveld biedt gebruiksmogelijkheden voor meerdere partijen (onderwijs, jeugd en jongerenwerk, andere sportverenigingen, buurtverenigingen en bedrijven). Een kunstgras sportveld krijgt hierdoor een groter bredere maatschappelijke functie en een groter rendement. Binnen de gemeente Hengelo zijn alle sportparken opengesteld voor medegebruik. Het kunstgrasveld is buiten de uren van de verenigingen om te gebruiken voor bij voorbeeld jeugd uit de buurt. Van dit medegebruik wordt veel gebruik gemaakt door m.n. de jeugd. De regeling is daarmee een groot succes.

Ruimtebeslag

Een kunstgrasveld kan als wedstrijdveld en als trainingsveld fungeren. In bepaalde situaties kunnen twee natuurgrasvelden (trainingsveld en een wedstrijdveld met eenzelfde gebruiksintensiteit) vervangen worden door één kunstgrasveld. De vrijkomende ruimte kan voor diverse andere doelen (van de vereniging, gemeente of derden) worden ingezet. Een voorbeeld hiervan is sportpark 't Rot (Tubantia).

Onderhoudskosten

Kunstgrasvelden zijn duurder in aanleg en in beperkte mate goedkoper onderhoud dan natuurgras. Een kunstgrasveld hoeft bij voorbeeld niet gemaaid en bemest te worden, maar dient wel vrij intensief geborsteld te worden om algengroei en bacterievorming tegen te gaan.

Stabieler kwaliteit

Kunstgras heeft een constante kwaliteit. Bepelingsintensiteit, weer en kwaliteit van spelen zijn minder van invloed. Afgelasting is alleen nog bij extreme weersomstandigheden (bij vorst en opdooi).

Ontwikkeling van de vereniging

Kunstgras biedt groeimogelijkheden voor de vereniging. Het heeft een enorme aantrekkingskracht op de jeugd en het is speelzeker. Dit geeft een positieve impuls aan de sport/vereniging.

Daarnaast maken ook de tennisverenigingen veelvuldig gebruik van kunststofbanen. Echter, deze worden in het onderdeel aanleg en vervanging kunstgrasvelden buiten beschouwing gelaten.

Halverwege de jaren tachtig zijn alle tennisverenigingen vanwege bezuinigings- en ombuigmaatregelen geprivatiseerd. Alle tennisbanen zijn afgestoten en het beheer en onderhoud van de parken is over gegaan naar de clubs. In overleg met deze clubs zijn langlopende overeenkomsten afgesloten, in de meeste gevallen tot in de jaren dertig van deze eeuw.

Kunstgras in gemeentelijke accommodaties

In onderstaande tabel is de huidige situatie rond kunstgrasvelden en de bijbehorende sportverenigingen in Hengelo weergegeven.

Sportpark	Gebruikers
Sportpark Slangenbeek	ATC '65 (voetbal - 3 kunstgrasvelden) HC Twente (hockey - 3 zandingestrooid- en 1 waterkunstgrasveld) MCCH* (cricket - pitch voorzien van kunstgras)
Sportpark 't Wilbert	Achilles '12 (voetbal - 1 kunstgrasveld) HKC (korfbal - kunstgrasveld)
Sportpark De Noork	BWO (voetbal - 1 kunstgrasveld)
Sportpark 't Rot	Tubantia (voetbal - 1 kunstgrasveld)
Sportpark De Waarbeek	HVV Hengelo (voetbal - 1 kunstgrasveld)
Sportpark Kruud'n Hof	TVO (omnivereniging - 1 handbalkunstgrasveld)
Sportpark Vikkerhoek	Wilhelminaschool (voetbal - 1 kunstgrasveld)
Sportpark Groot Driene	Juliana '32 (voetbal - 1 kunstgrasveld)
Sportpark Veldwijk	FC Twente (voetbal - 1 kunstgrasveld) SC Barbaros (voetbal - 1 kunstgrasveld) Het kunstgrasveld van Barbaros wordt ook veel-vuldig door FC Twente gebruikt.

*bij cricket is alleen de pitch voorzien van een klein stukje kunstgras

3.1.1 Naar kaders voor nieuwe aanleg en vervanging

In het verleden zijn op bijna alle sportparken kunstgrasvelden aangelegd, zonder dat hiervoor eenduidige criteria zijn gebruikt. Dit heeft tot op zekere hoogte geleid tot ongelijkheid tussen verenigingen. Om dit in de toekomst te voorkomen is in het uitvoeringsprogramma een stroomschema opgenomen met bijbehorende criteria welke gebruikt gaan worden voor de aanleg van een nieuw kunstgrasveld of bij de vervanging van een kunstgrasveld. Verenigingen kunnen m.b.v. het stroomschema eenvoudig zien wat de criteria zijn.

Feit is dat nog niet alle verenigingen beschikken over een kunstgrasveld. De bestaande middelen, voor aanleg en vervanging van kunstgrasvelden, zijn niet toereikend om alle kunstgrasvelden op termijn van nieuwe kunstgrasmatten te voorzien en om 4 noodzakelijke nieuwe kunstgrasvelden aan te leggen. De opgave is daarom om naar een meer kostendekkende huur van de velden over te gaan.

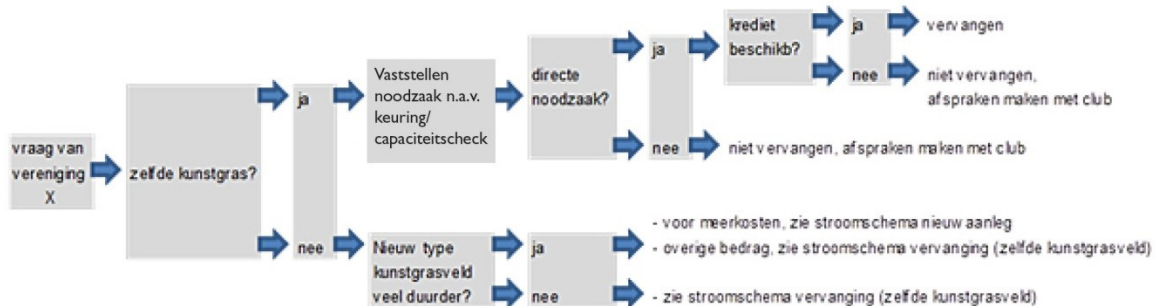
In de kadernota Sport en Bewegen staat geschreven:

- De vraag naar sportvelden en het aanbod worden door middel van structureel onderzoek getoetst. Hierdoor hebben we een reëel beeld van een tekort of overschot aan veldcapaciteit per buitensportaccommodatie, waarop een passende actie kan worden uitgezet. Uitgangspunt hierbij is optimalisatie van het gebruik; het in stand houden van alle huidige velden/accommodaties is niet meer vanzelfsprekend.
- We gaan toetsingscriteria hanteren voordat wordt over gegaan tot nieuwe aanleg of vervanging van (een) kunstgrasveld(en).
- De gemeente brengt een gedeeltelijk kostendekkende huur in rekening voor aanleg, renovatie en ombouw van kunstgrasvelden. Het percentage kostendekkendheid gaat omhoog.

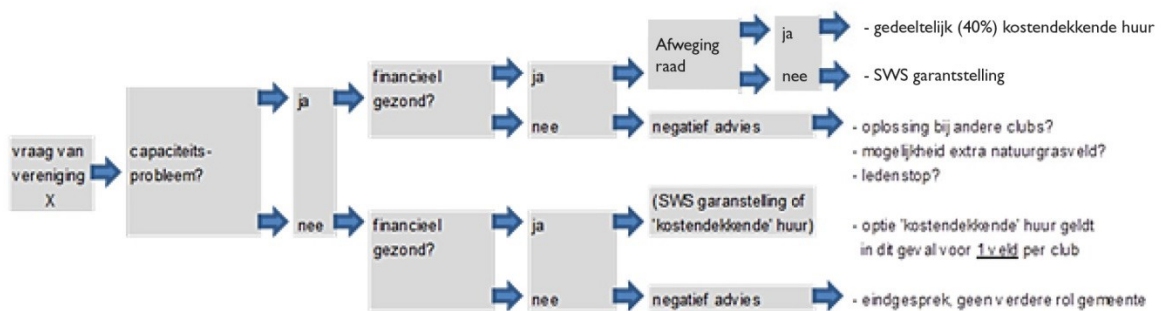
3.1.2. Nieuwe aanleg of vervanging kunstgras

In het verleden zijn op bijna alle sportparken kunstgrasvelden aangelegd, zonder dat hiervoor eenduidige criteria werden gebruikt. Dit heeft tot op zekere hoogte geleid tot ongelijkheid tussen verenigingen. Om dit in de toekomst te voorkomen is in dit onderdeel van het uitvoeringsprogramma een tweetal stroomschema's opgenomen met bijbehorende criteria, die gebruikt gaan worden bij de aanleg of vervanging van een (nieuw) kunstgrasveld. Verenigingen kunnen m.b.v. het stroomschema eenvoudig zien welke criteria van toepassing zijn op hun specifieke situatie

Stroomschema aanvraag t.b.v. vervanging (van kunstgras naar kunstgras)

Stroomschema aanvraag t.b.v. nieuwaanleg (weiland/natuurgras wordt kunstgras)

3.1.3. Criteria

In bovenstaande schema's wordt gebruik gemaakt van de volgende criteria:

A. Urgentie n.a.v. capaciteitscheck

Alle natuurgrasvelden vervangen voor kunstgras is niet mogelijk en zeker ook niet noodzakelijk/wenselijk. Om te bepalen of een vereniging in aanmerking moet komen voor de aanleg van een kunstgrasveld is een transparant afwegingskader nodig. De beschikbare veldcapaciteit is hierbij het criterium.

Om de veldcapaciteit te bepalen maken we gebruik van een tweetal bronnen:

- de gegevens van de betreffende sportbond. Aan de hand van deze gegevens kan worden bepaald of er conform de vastgestelde norm van de betreffende sportbond genoeg of te weinig velden zijn voor een (voetbal)vereniging. Deze norm wordt bij de voetbal o.a. vastgesteld aan de hand van bij de sportbond geregistreerde leden.
- Een eigen onderzoek naar de veldcapaciteit van buitensportverenigingen. Bij de gegevens van de sportbond wordt de jongste jeugd niet meegenomen. Als gemeente Hengelo ervaren we dit als een manco en wordt dit ondervangen door om de 6 jaren eigen onderzoek te laten doen naar de veldcapaciteit van buitensportverenigingen. Dit onderzoek wordt gedaan door een extern advies bureau (zie bijlage 1 accommodaties gemeente Hengelo). In dit onderzoek worden opnieuw de normen van landelijke sportbond en VNG/CNV gehanteerd om zo te komen tot een objectief cijfer v.w.b. het tekort of overschot aan velden.

In dit onderzoek wordt zoals hiervoor genoemd ook het aantal niet geregistreerde leden (bijvoorbeeld mini's) en de bijbehorende trainingsschema's mee geteld, zodat er een beeld is van het totale aantal trainingsuren van een vereniging. Daarnaast wordt o.a. ook gekeken naar demografische ontwikkelingen, trends en ook de eigen bevindingen van de

ondervraagde verenigingen. Deze gezamenlijke gegevens leiden tot een goed totaalbeeld over de veldcapaciteit binnen de gemeente Hengelo.

B. Noodzaak n.a.v. keuring

Een andere reden voor vervanging of aanleg van een nieuw kunstgrasveld veld kan zijn dat het bestaande kunstgrasveld niet meer voldoet aan de speltechnische eisen. Hierdoor kan de veiligheid van het speelveld en daarmee die van de gebruikers in het geding komen. In een dergelijk geval laten we het veld keuren. Deze keuring wordt gedaan door een onafhankelijke en erkende organisatie (bijv. KIWA ISA-sport).

De kosten zijn voor de helft voor de gemeente Hengelo en voor de andere helft voor de vragende partij. Beide partijen conformeren zich aan de uitkomst van het gedane onderzoek. De uitkomst kan zijn dat het veld wordt goedgekeurd, waarna er geen verdere acties volgen. Wanneer het veld wordt afgekeurd kan het zijn dat het veld gerenoveerd dient te worden. In het uiterste geval moet het veld, wanneer deze is afgekeurd, volledig worden vervangen.

Bij de afweging rond de noodzaak van aanleg of vervanging zal duidelijk moeten zijn dat de landelijke sportbond een uitgesproken voorkeur heeft voor het bedrijven van de sport op kunstgras. Voor de in het uitvoeringsprogramma kunstgras beschreven sporten kan het volgende worden gemeld:

- Voetbal: Natuurgras heeft bij veel voetballers en verenigingen de voorkeur. Kunstgras wordt door de KNVB wel toegestaan, maar is niet de norm.
- Hockey: Hockey wordt bijna alleen nog op kunstgras gespeeld en wordt door de KNHB aanbevolen. Kunstgras is voor deze sport de norm.
- Korfbal: Steeds meer verenigingen besluiten op kunstgras te gaan spelen. In de hoogste klassen van deze sport is deze trend heel sterk aanwezig. De KNKV juicht deze ontwikkeling toe. Kunstgras wordt in deze klassen als norm gezien.

Door gebruik te maken van de gegevens wordt de noodzaak voor een kunstgrasveld bepaald. Door de aanleg van een kunstgrasveld kan het capaciteit tekort in veel gevallen worden weggewerkt. Het tekort is met name gebaseerd op het onbeperkt gebruik kunnen maken van een kunstgrasveld als trainingsveld. Vanzelfsprekend kan er niet meer dan één wedstrijd tegelijk worden gespeeld op een kunstgrasveld, en zit er daarmee een maximum aan het gebruik voor wedstrijden.

C. Financiële gezondheid

Het derde criterium waaraan toetsing plaatsvindt, is de financiële situatie van de betreffende vereniging. Hiervoor worden dezelfde criteria gehanteerd als de toetsingscriteria die door het Stichting Waarborgfonds Sport (zie bijlage 3) worden gebruikt. De vragende vereniging moet financieel gezond zijn, voordat wordt overgegaan tot realisering van een kunstgrasveld. Deze toetsing aan de criteria vindt altijd plaats in samenwerking met de afdeling Financiën. Uiteindelijk moet uit de toetsing blijken dat de vereniging financieel gezond genoeg is om de lasten voor het kunstgrasveld over de gehele periode te kunnen dragen en de financiële risico's voor beide partijen daarmee worden geminimaliseerd.

D. Afweging Raad - Gemeentelijke financiële afweging

Voor de nieuwe velden, zijnde de aan te leggen kunstgrasvelden bij Achilles '12, BWO,TVO en de korfbalvereniging HKC, bestaat de afweging van de raad in het stroomschema uit een beschikbaarstelling van het krediet. Dekking van deze velden vindt plaats door de verhoging van de kostendekkendheid.

Wanneer sprake is van andere uitbreidingen van het kunstgrasareaal als de in dit uitvoeringsprogramma opgenomen aanleg van nieuwe velden, zijnde de aan te leggen kunstgrasvelden bij Achilles '12, BWO,TVO en de korfbalvereniging HKC, moet hier opnieuw een financiële afweging worden gemaakt. Dit wordt veroorzaakt door het uitgangspunt 40% kostendekkende huur. Voor de overige 60% van de kosten bestaat namelijk geen dekking.

Besluitvorming kan hier uitsluitend plaatsvinden in het kader van:

- de jaarlijkse integrale financiële afweging in de kadernota cq gemeentelijke begroting.
- een heroverweging van het percentage kostendekkendheid.

3.1.4. Financiële aspecten

40% kostendekkende huurtarieven

De bestaande middelen voor aanleg en vervanging van kunstgrasvelden (opgenomen in de Voorziening Renovatie Sportvelden), zijn niet toereikend om alle kunstgrasvelden op termijn van nieuwe kunstgrasmatten te voorzien en om 4 noodzakelijke nieuwe kunstgrasvelden aan te leggen.

Daarnaast blijken in de praktijk de kunstgrasvelden geen 12 maar 10 jaar mee te gaan; dit betekent dat de afschrijvingstermijn aangepast dient te worden. Daarnaast waren 3 kunstgrasvelden, die in het verleden vanuit projecten tot stand zijn gekomen, nog niet geactiveerd. Het aanpassen van de afschrijvingstermijnen alsmede het activeren van de 3 velden heeft nadelige financiële gevolgen, die als autonome ontwikkeling is meegenomen in Kadernota 2017-2020.

Met de aanleg van vier nieuwe kunstgrasvelden ontstaat een situatie, dat binnen de gemeente Hengelo de voetbal-, hockey en korfbalvereniging(en) allemaal over tenminste één kunstgrasveld beschikken. In de kadernota wordt de aanleg als nieuw beleidsvoornemen opgevoerd, waarbij wordt aangegeven, dat dit budgettair neutraal dient te geschieden.

Om alle kunstgrasvelden van de gemeente Hengelo in de toekomst te kunnen renoveren of vervangen is niet voldoende dekking; er moet derhalve dekking gevonden voor de kapitaalslasten, die voortvloeien uit de aanleg van 4 nieuwe kunstgrasvelden (€ 117.000,-- p.j. volgens bijlage 2).

Om in de dekking van deze kapitaalslasten te voorzien, wordt een meer kostendekkende huur toegepast. Uit berekeningen blijkt, dat hiervoor een ophoging (van 18%) naar 40% kostendekkende huur nodig is (extra opbrengst € 117.686,-- zie bijlage 2). Voor de toekomst wordt daarmee de vervanging van zowel de top laag na 10 jaar als ook de onderlaag na 30 jaar zeker gesteld van de bestaande en voor de vier nog aan te leggen velden. De velden welke nog aangelegd worden zijn bij Achilles '12, BWO, TVO en bij de korfbalvereniging HKC.

Voor de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden in de toekomst is binnen het financieel kader geen ruimte. Dit houdt in dat hiervoor automatisch een beroep op nieuw beleid moet worden gedaan. We gaan er echter in dit uitvoeringsprogramma vanuit, het capaciteit- en behoeftevraagstuk van de firma Grontmij onderstreept dat ook, dat er de komende jaren geen nieuwe kunstgrasvelden meer noodzakelijk zijn.

Kunstgras in relatie tot de huurtarieven

De gemeente Hengelo heeft een vastgesteld tarievenbeleid voor sportaccommodaties, maar daarmee ligt er nog geen vastgestelde grondslag onder de huurprijzen en is het moeilijk om een huurtarief vast te stellen. Toch is het noodzakelijk om voor een kunstgrasveld een hoger huurbedrag vast te stellen als het nu geldende tarief. Dit om de noodzakelijke vervanging te waarborgen. Hierbij gaan we uit van de realisatiekosten van een kunstgrasveld en dan geeft het huidige huurtarief een kostendekkend percentage van 18%. Om minimaal de vervangingskosten voor alle velden te garanderen zijn we genooddaakt een kostendekkend huurbedrag van 40% te hanteren.

Het nieuwe huurbedrag van 40% kostendekkend zal geleidelijk aan de betreffende verenigingen worden doorberekend. In een termijn van drie jaar wordt de verhoging trapsgewijs doorgevoerd. Deze verhoging wordt als volgt gerealiseerd:

1 januari 2017 20% kostendekkend huurbedrag
1 januari 2018 30% kostendekkend huurbedrag
1 januari 2019 40% kostendekkend huurbedrag

Onderhoudskosten kunstgrasvelden

Het onderhoud van een kunstgrasveld bestaat uit:

- Dagelijks onderhoud -verwijderen van afval, kauwgom en andere verontreinigingen;
- Wekelijks onderhoud -borstelen/slepen van de kunstgrasmat;
- Periodiek onderhoud -bestrijding onkruiden, alg- en mosvorming, controle mat op losliggende naden, bijrubberen penaltystippen;
- Jaarlijks groot onderhoud -reinigen mat incl. infill en bijrubberen gehele mat.

De jaarlijkse onderhoudskosten voor een rubber infill voetbalveld bedragen ca. € 7.000,-.

Medegebruik

Alle sportparken binnen de gemeente Hengelo zijn vrij toegankelijk om zodoende medegebruik van de kunstgrasvelden mogelijk te maken. Voor openstelling van gemeentelijke kunstgrasvelden ten behoeve van medegebruik door de buurt(jeugd) buiten schooltijden krijgen de betreffende sportverenigingen een korting op de huur van € 2.500,- (geldt voor 1 veld per club). Deze regeling is succesvol en blijft gehandhaafd.

Garantstelling

Een sportvereniging kan de wens hebben voor vervanging of nieuwe aanleg van een kunstgrasveld om andere redenen dan noodzaak of urgentie. In die gevallen dient een vereniging zelf in de dekking van de hiermee gepaard gaande kosten te voorzien.

Het is daarbij mogelijk, dat een nieuw aan te leggen kunstgrasveld niet wordt gefinancierd door de gemeente Hengelo, maar dat een vereniging de financiering regelt via een andere partij.

Merendeels wordt in die gevallen door de externe partij gevraagd om een garantstelling. Hier wil de gemeente Hengelo aan tegemoet komen door de mogelijkheid van garantstelling te bieden bij deze financieringsvorm. Deze garantstelling zal altijd samen worden gedaan met het SWS (Stichting Waarborgfonds Sport). De gemeente Hengelo zal hierbij dezelfde criteria hanteren als die door het SWS worden gebruikt.

Overige zaken

Bestaande verlichtingsinstallaties en hekwerken bij natuurgrasvelden dienen zoveel mogelijk hergebruikt te worden. De kosten voor het aanbrengen van verharding, (her)plaatsen hekwerk, verlichting, verhardingen en overige kosten komen voor rekening van de vereniging. De gemeente Hengelo heeft hierin een adviserende rol.

Bijlagen

Bijlage 1 – accommodaties gemeente Hengelo

Uitgebreid onderzoek uitgevoerd door de Grontmij naar veldcapaciteit buitensportverenigingen.

Bijlage 2 - kostendekkende huur sportvelden

Overzicht kunstgrasvelden waarvoor kostendekkende huur in rekening wordt gebracht. Tevens vergelijking met huidige huurprijs en huurverschil.

Bijlage 3 – Reglement Stichting Waarborgfonds Sport

Aan de hand van vastgestelde criteria wordt door SWS beoordeeld of de gevraagde garantstelling wordt verkregen.

Sportaccommodaties Gemeente Hengelo

Capaciteitsberekening

Definitief

Gemeente Hengelo

Grontmij Nederland B.V.
Zwolle, 15 oktober 2015

Verantwoording

Titel : Sportaccommodaties Gemeente Hengelo
Subtitel : Capaciteitsberekening
Projectnummer : 342370
Referentienummer : 20150720
Revisie : D02
Datum : 15 oktober 2015

Auteur(s) : T.A. Verver, J.Knol
E-mail adres : tim.verver@grontmij.nl
Gecontroleerd door : M. Spoolder
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : J. Theeuwen
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Noordzeelaan 50
8017 JW Zwolle
Postbus 1364
8001 BJ Zwolle
T +31 88 811 66 00
F +31 30 310 04 14
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	De vraagstelling	5
1.2	Focus op capaciteit en oplossingen.....	5
1.3	Draagvlak.....	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Analyse huidige capaciteit	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Sportpark Slangenbeek	7
2.3	Sportpark 't Wilbert	9
2.4	Sportpark De Noork	10
2.5	Sportpark 't Rot	11
2.6	Sportpark De Waarbeek	12
2.7	Sportpark Kruud'n Hof (Beckum).....	13
2.8	Sportpark Vikkerhoek.....	14
2.9	Sportpark Groot Driene	15
2.10	Sportpark Veldwijk	16
2.11	Samenvatting behoeftebepaling op wedstrijddagen	17
2.12	Capaciteit trainingen	18
3	Trends en ontwikkelingen	19
3.1	Maatschappelijke ontwikkelingen	19
3.2	Demografische ontwikkeling	20
3.3	Ontwikkeling sportdeelname.....	22
3.4	Ontwikkeling voetbal	23
3.5	Ontwikkeling sportaanbod.....	24
4	Ronde langs de velden	26
4.1	Inleiding.....	26
4.2	Algemene indruk	27
4.3	TVO.....	27
4.4	HVV Hengelo	27
4.5	BWO.....	28
4.6	Wilhelminaschool	29
4.7	Juliana '32	29
4.8	ATC '65	30
4.9	SC Barbaros.....	30
4.10	Achilles '12	31
4.11	HKC.....	32
4.12	MCCH	32
4.13	Giants.....	33
4.14	HVV Tubantia.....	34
4.15	Samenvatting	34
5	Toekomstvisie	36
5.1	Buitensportverenigingen staan onder druk	36
5.2	Theorie versus praktijk.....	36

5.3	Capaciteit per sportpark.....	37
5.4	Oplossingsrichting voor de knelpunten.....	38
5.4.1	Sportpark Slangenbeek (ATC '65).....	38
5.4.2	Sportpark 't Wilbert (Achilles '12).....	39
5.4.3	Sportpark de Noork (BWO).....	39
5.5	Conclusies.....	40
5.6	Overweging.....	40

Bijlage 1: Resultaten interviews

Bijlage 2: Notitie advies HVV Tubantia

Bijlage 3: Resultaten theoretische behoefte bepaling

1 Inleiding

1.1 De vraagstelling

De Gemeente Hengelo heeft behoefte aan een capaciteitsberekening van de - binnen de gemeente aanwezige – sportvelden. Inzicht in het aanbod van buitensportaccommodaties ten opzichte van de (toekomstige vraag) naar buitensportaccommodaties geeft houvast voor het gemeentelijke sportaccommodatiebeleid. Met dit inzicht kunnen bijvoorbeeld verzoeken om aanpassingen aan de capaciteit (bv. uitbreiding van velden of aanleg kunstgrasvelden) getoetst en beoordeeld worden.

De centrale vraagstelling voor dit onderzoek luidt:

Is er op de Hengelose sportparken sprake van over- of ondercapaciteit in verhouding tot de aanwezige velden en wat is de meest voor de hand liggende oplossing voor eventuele knelpunten?

1.2 Focus op capaciteit en oplossingen

Dit onderzoek legt de focus op het verkrijgen van inzicht in de huidige veldencapaciteit ten opzichte van het huidige en toekomstige gebruik voor de komende twintig jaar. Het betreft daarmee geen beleidsvisie voor sport in Hengelo in brede zin. Per sportpark in Hengelo brengen we vraag en aanbod in beeld, gerelateerd aan demografische en maatschappelijke ontwikkelingen en trends in de sportsector. Op sportparkniveau brengen we eventuele knelpunten in kaart als gevolg van onder- of overcapaciteit en formuleren we oplossingsrichtingen.

1.3 Draagvlak

Naast een gedegen analyse van de huidige capaciteit en de trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de toekomstige vraag, hebben we met alle sportverenigingen gesproken die gehuisvest zijn op de sportparken in Hengelo. Door middel van deze gesprekken hebben we aanvullend inzicht gekregen in het huidige en toekomstige gebruik van de sportparken. Tijdens de gesprekken zijn de wensen en behoeften van de verenigingen in kaart gebracht. Tijdens een presentatie van de resultaten van dit onderzoek hebben de sportverenigingen de mogelijkheid gekregen om aanvullende opmerkingen te plaatsen. Dit gehele proces heeft ertoe geleid dat de onderzoeksresultaten die in deze rapportage worden gepresenteerd, zoveel mogelijk gedragen zijn door de gebruikers van de sportparken in Hengelo.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2: Analyse van huidige capaciteit
- Hoofdstuk 3: Analyse van trends en ontwikkelingen
- Hoofdstuk 4: Wensen en behoeften gebruikers
- Hoofdstuk 5: Capaciteitsberekening (vraag versus aanbod)
- Hoofdstuk 6: Conclusies

2 Analyse huidige capaciteit

2.1 Inleiding

Dit onderzoek richt zich primair op de accommodaties in de gemeente Hengelo waar de gemeente een financiële relatie mee heeft (eigendom en exploitatie of een exploitatiebijdrage of subsidie). Deze sportparken liggen verspreid over Hengelo. Het gaat om de volgende sportparken en haar gebruikers:

Sportpark	Ligging (wijk)	Gebruikers
Sportpark Slangenbeek	Slangenbeek / Buitengebied	ATC '65(voetbal), HC Twente (hockey), Giants (soft- en honkbal), MCCH (cricket)
Sportpark 't Wilbert	Hengelose Es	Achilles '12 (voetbal), HKC (korfbal)
Sportpark De Noork	Noord	BWO (voetbal)
Sportpark 't Rot	Noord	Tubantia (voetbal), FCV Het Twentse Ros (fietscross)
Sportpark De Waarbeek	Berflo Es	HVV Hengelo (voetbal)
Sportpark Kruud'n Hof	Beckum / Buitengebied	TVO (omnivereniging)
Sportpark Vikkerhoek	Wilderinkshoek	Wilhelminaschool (voetbal)
Sportpark Groot Driene	Groot Driene	Juliana '32 (voetbal)
Sportpark Veldwijk	Berflo Es	FC Twente (voetbal), SC Barbaros (voetbal), MPM (atletiek), Kronos (atletiek), Scheidsrechtersvereniging Hengelo en Omstreken, Donar (handbal)

Dit hoofdstuk beschrijft per sportpark en per vereniging de veldencapaciteit en het huidige gebruik. Ook wordt een theoretische berekening gemaakt van de benodigde veldencapaciteit op basis van het huidige aantal teams. We maken hierbij gebruik van een berekeningsmethodiek volgens het model dat door Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de KNVB is ontwikkeld. Op basis hiervan kan een eerste *inschatting* gemaakt worden van de mate waarin de huidige veldencapaciteit volstaat. Deze behoeftebepaling heeft betrekking op de capaciteit in relatie tot het aantal wedstrijden (gerelateerd aan het aantal teams). De uitkomst is de bepaling van het aantal *natuurgrasvelden*. Deze behoeftebepaling heeft geen betrekking op de capaciteit ten behoeve van de trainingen.

Het bepalen van de feitelijke vraag naar velden door verenigingen is maatwerk. Het aantal teams alleen is namelijk niet voldoende om de veldencapaciteit in te schatten. De kwaliteit van de velden, de veldensoort (natuurgras/kunstgras) en de trainingsintensiteit / het (ambitie)niveau van de vereniging spelen bijvoorbeeld ook een belangrijke rol in het bepalen van de behoefte aan velden.

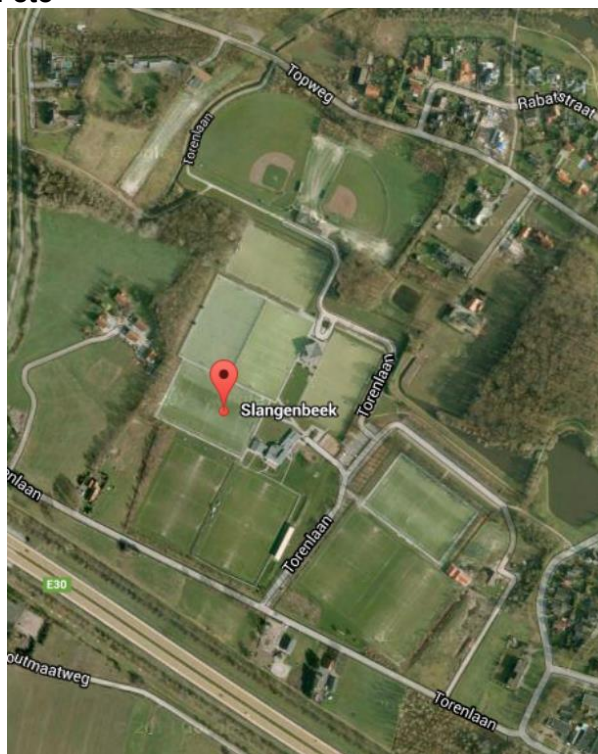
De KNVB maakt bij het berekenen van het benodigde aantal velden onderscheid in de planingsnorm en de cultuurtechnische norm. De berekeningswijze van de KNVB gaat bij het bepalen van het aantal velden uit van *natuurgrasvelden*, die op zaterdag van 9.00 uur tot 16.30 uur en op zondag van 10.00 uur tot 16.30 uur gebruikt worden.

Daarbij gaat men bij de berekeningswijze uit van een bruto speeltijd, waarbij naast een kwartier rust twintig minuten voor wisseling tussen de wedstrijden is ingecalculleerd. In de praktijk blijkt dit erg ruim te zijn. Als een verlichtingsinstallatie aanwezig is, zoals bij de meeste kunstgrasvelden het geval is, kan een langere bespelingsduur worden aangehouden: een eindtijd van 17.30 uur is dan gebruikelijk. Als de reistijd van de uit spelende teams kleiner is dan circa 30 minuten kan de eerste wedstrijd om 8.30 uur worden ingepland.

De cultuurtechnische norm wordt berekend om te bezien of een natuurgrasveld als gevolg van bespeling niet wordt over bespeeld en de grasmat te zwaar wordt belast. Indien kunstgrasvelden aanwezig zijn is dit aspect niet relevant.

2.2 Sportpark Slangenbeek

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark Slangenbeek zijn vier verenigingen actief, te weten ATC '65, HC Twente, Giants en MCCH. Elke vereniging heeft een eigen clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom bij de gemeente Hengelo. In deze analyse blijft HC Twente (hockey) buiten beschouwing. Met HC Twente is gemeente Hengelo al in gesprek over uitbreiding van de capaciteit.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
ATC '65	Voetbal	8	65	1.296
Giants	Soft- en honkbal	2	4	150
MCCH	Cricket	2	-	45

Op het sportpark had in het voorjaar van 2015 ATC '65 de beschikking over zes voetbalvelden, waarvan twee kunstgrasvelden. In de zomer van 2015 is door ATC '65 met behulp van eigen financiële middelen ter plaatse van het hoofdveld een extra kunstgrasveld gerealiseerd. Twee

van de grasvelden worden in de zomerperiode (mei-september) (mede)gebruikt door de cricketvereniging MCC Hengelo. Giants beschikt over een volledig honkbalveld en een volledig softbalveld (beide verlicht). Voor trainingen wordt ook gebruik gemaakt van de kunstgrasvoetbalvelden van ATC '65.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor ATC '65 in de huidige situatie organisatorisch gezien sprake is van een tekort aan veldencapaciteit op wedstrijddagen op basis van de planningsnorm.

Vereniging	Aantal velden	Plannings-norm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
ATC '65	6 (3 NG, 3* KG)	8	6	-2 (PN) / 0 (CTN)
Giants	2 (NG)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
MCCH	2 (NG)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* het derde kunstgrasveld is door ATC '65 in de zomer van 2015 aangelegd.

Trainingen

ATC '65 maakte tot de zomer van 2015 elke dag gebruik van de twee kunstgrasvelden voor trainingen. Op maandag tot en met donderdag wordt ook nog een natuurgrasveld gebruikt. Momenteel is een derde kunstgrasveld beschikbaar. Hoe dit precies wordt gebruikt is niet in het onderstaande overzicht verwerkt, omdat, overeenkomstig de afspraken, gebruik is gemaakt van de trainingschema's van 2014-2015.

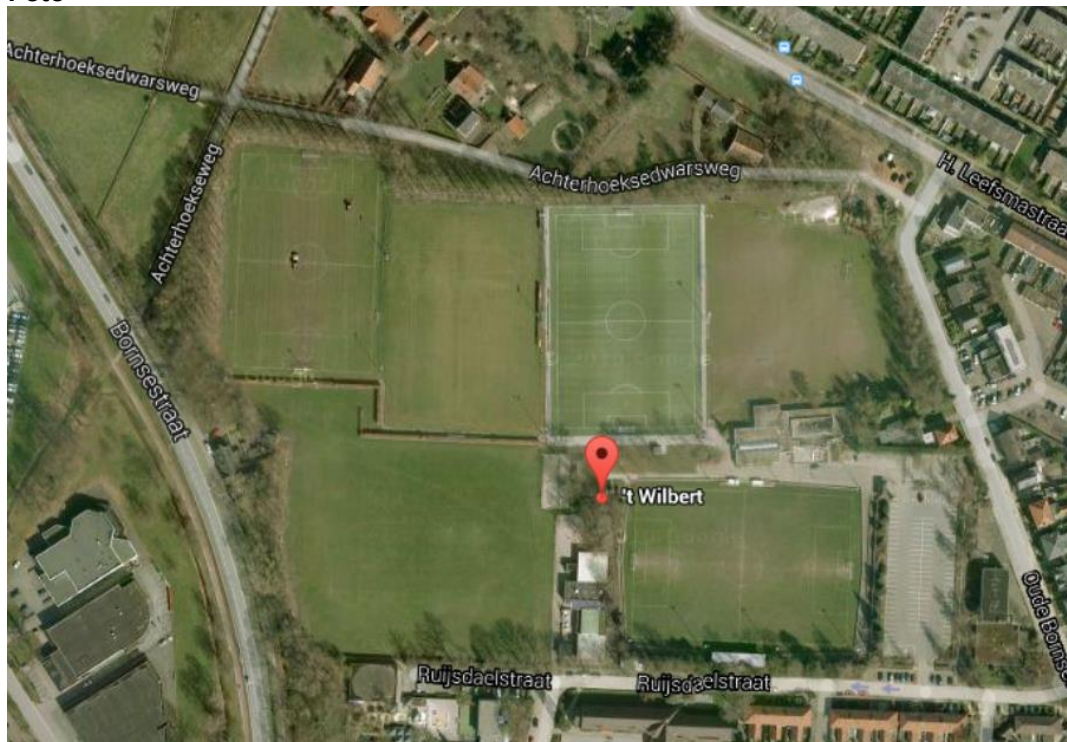
Op vrijdagavond wordt een natuurgrasveld gebruikt voor de interne competitie. Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag worden de beide oude kunstgrasvelden nagenoeg volledig gebruikt van 16:00 uur tot 22:00 uur. Op woensdag wordt één kunstgrasveld gebruikt van 13:30 uur tot 22:00 uur. Het andere kunstgrasveld wordt intensief gebruikt vanaf 17:00 uur tot 22:00 uur. Het natuurgrasveld wordt minder intensief gebruikt van circa 17:00 uur tot 20:00 uur. De velden worden in bijna alle gevallen opgesplitst in twee of meer delen. Eén team (B junioren) traint wekelijks 1,5 uur bij Juliana '32. Naast de vereniging zelf, maakt ook de BSO beperkt gebruik van één van de kunstgrasvelden.

Op basis van het trainingsschema 2014/2015 kan worden geconcludeerd dat de beide kunstgrasvelden nagenoeg volledig worden benut en er weinig tot geen ruimte op deze velden is voor extra groepen. Daarnaast wordt ook nog een natuurgrasveld vrij intensief gebruikt. Door de aanleg van het kunstgrasveld is extra trainingsruimte beschikbaar gekomen.

Voor Giants en MCCH is het trainingsschema minder relevant voor de behoeftebepaling.

2.3 Sportpark 't Wilbert

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark 't Wilbert zijn twee verenigingen actief, te weten Achilles '12 en HKC. Beide verenigingen hebben een clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom bij de gemeente Hengelo.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
Achilles '12	Voetbal	10	47	1.150 (997 spelend lid)
HKC	Korfbal	5	12	253

Op Sportpark 't Wilbert heeft Achilles '12 de beschikking over vier voetbalvelden, waarvan één kunstgrasveld. Daarnaast is er een trainingshoek beschikbaar. HKC heeft de beschikking over één natuurgrasveld van 12.000 m². Dit veld wordt bij wedstrijden ingedeeld in twee wedstrijd-velden. Naast de verenigingen maken ook wijkbewoners gebruik van het veld.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor de verenigingen op Sportpark 't Wilbert in de huidige situatie organisatorisch gezien sprake is van een tekort aan veldencapaciteit ten aanzien van de wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
Achilles '12	4 (3 NG, 1 KG)	6	4	-2 (PN) / 0 (CTN)
HKC	2 (NG)	2	2	0*

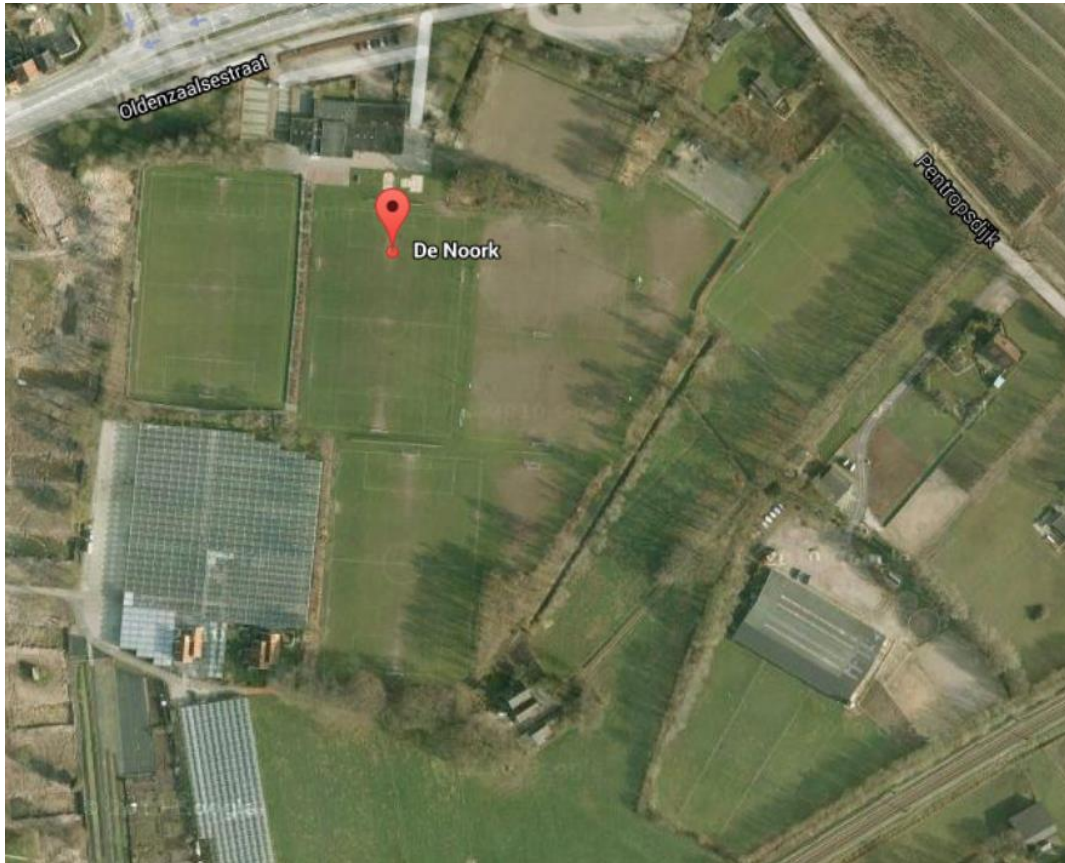
* Voor korfbal gelden andere normen. De capaciteit van 12.000 m² natuurgrasveld is ruim boven de benodigde capaciteit (ca. 2.100 m² volgens de laatste normen van veldafmetingen). In feite is er dus sprake van een overschot.

Trainingen

Achilles '12 maakt voor de trainingen gebruik van één kunstgrasveld, één natuurgrasveld en een trainingsveld (natuurgras). Op alle doordeweekse dagen vinden er trainingen plaats, van circa 16:30 uur tot 21:30 uur. Op woensdag start het schema iets eerder (ca. 15:00 uur). Het natuurgras wedstrijdveld wordt beperkt benut voor trainingen. Op basis van het trainingsschema 2014/2015 kan worden geconcludeerd dat met name het kunstgras en het trainingsveld redelijk volledig worden benut. Er lijkt nog enige ruimte voor extra groepen, met name op het trainingsveld.

2.4 Sportpark De Noork

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark De Noork is één vereniging actief, te weten BWO. BWO heeft het clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom bij de gemeente Hengelo.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
BWO	Voetbal	9	55	1.131

Op Sportpark De Noork heeft BWO de beschikking over vijf voetbalvelden, waarvan één kunstgrasveld. Daarnaast is er een trainingshoek beschikbaar.

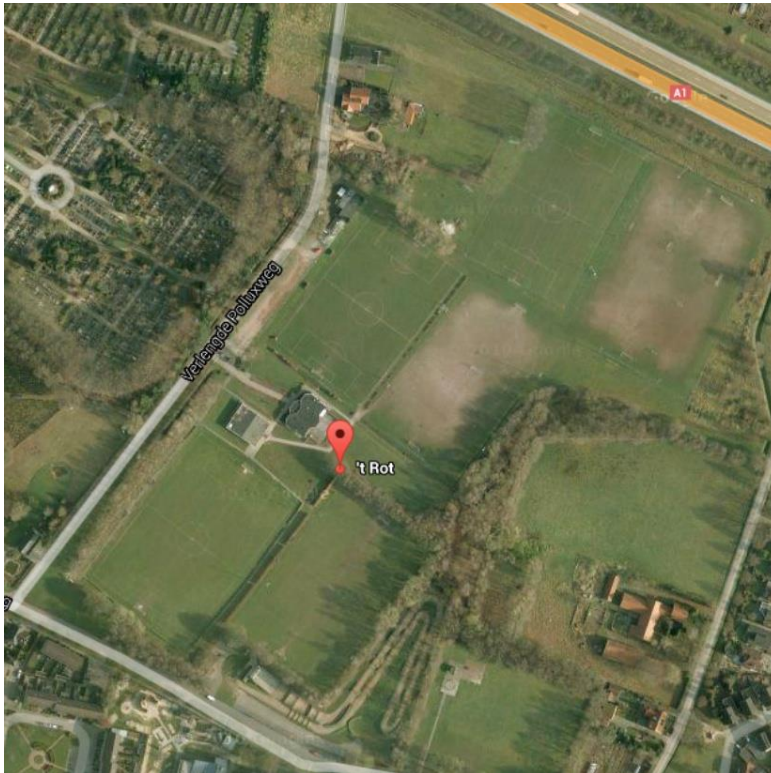
Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor de verenigingen op Sportpark De Noork in de huidige situatie organisatorisch gezien sprake is van een tekort aan veldencapaciteit op wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
BWO	5 (4 NG, 1 KG)	6	5	-1 (PN) / 0 (CTN)

Trainingen

Geen schema beschikbaar.

2.5 Sportpark 't Rot**Foto****Gebruikers en gebruik**

Op Sportpark 't Rot zijn twee verenigingen actief, te weten HVV Tubantia en FCV Het Twentse Ros. HVV Tubantia heeft een clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom bij de gemeente Hengelo. In deze analyse kijken we alleen naar HVV Tubantia.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
HVV Tubantia	Voetbal	16	20	650*

* Informatie van de website van HVV Tubantia

Op Sportpark 't Rot heeft HVV Tubantia op dit moment de beschikking over 6 voetbalvelden. Het hoofdveld is uitgevoerd in kunstgras.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor HVV Tubantia op Sportpark 't Rot in de huidige situatie sprake is van een overschot van 2 velden op wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
HVV Tubantia	6 (1 KG)	4	4	+2 (PN) / +2 (CTN)

Voor HVV Tubantia geldt de situatie, dat de komende jaren twee natuurgrasvelden worden afgestoten. In 2015 wordt één veld omgebouwd tot fietscrossbaan en in 2017/2018 wordt een tweede veld afgestoten voor woningbouw. Er blijven dan nog drie natuurgrasvelden en een kunstgrasveld over. In een eerdere notitie (vanwege de tijdsdruk veroorzaakt door verplaatsing van FCV Het Twentse Ros vooruitlopend op het onderhavige onderzoek opgesteld door Grontmij, zie bijlage 2) is geadviseerd om een natuurgrasveld om te bouwen tot een tweede kunstgrasveld om zo ook kwalitatief goede trainingscapaciteit te houden. In hoofdstuk 4 wordt hierop nader ingegaan.

Trainingen

HVV Tubantia maakt voor de trainingen gebruik van één natuurgrasveld en een één kunstgrasveld. Er wordt op alle doordeweekse dagen getraind. Op maandag, dinsdag en donderdag wordt er vanaf 17:00 uur tot 21:30 uur getraind. Op woensdag start het schema iets eerder, om 15:30 uur. Op vrijdagavond wordt getraind van 19:00 uur tot 22:00 uur. Op basis van het trainingsschema 2014/2015 lijkt er in de situatie van zes velden nog ruimte te zijn voor extra groepen.

2.6 Sportpark De Waarbeek

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark De Waarbeek is één vereniging actief, te weten HVV Hengelo. HVV Hengelo heeft een clubgebouw en de velden in eigendom (Stichting HVV Hengelo)

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
HVV Hengelo	Voetbal	6	18	514

Op Sportpark De Waarbeek heeft HVV Hengelo de beschikking over drie voetbalvelden, waarvan één kunstgrasveld. Alle velden zijn verlicht.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor HVV Hengelo op Sportpark De Waarbeek in de huidige situatie organisatorisch gezien geen sprake is van een overschot of een tekort op wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
HVV Hengelo	3 (2 NG, 1 KG)	3	2	0 (PN) / +1 (CTN)

Trainingen

HVV Hengelo maakt voor de trainingen gebruik van één kunstgrasveld en één natuurgrasveld. Er wordt op alle doordeweekse dagen getraind. Het kunstgrasveld wordt met name benut van circa 18:00 tot 19:30 uur door pupillen / junioren en 19:30 uur tot 21:30 uur door senioren. Op woensdag wordt ook van 14:00 uur tot 16:30 uur getraind door pupillen. Het natuurgrasveld wordt op maandag, dinsdag en donderdag beperkt gebruikt (helft van het veld). Op basis van het trainingsschema 2014/2015 lijkt er ruimte voor extra groepen.

2.7 Sportpark Kruud'n Hof (Beckum)

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark Kruud'n Hof is één vereniging actief, te weten TVO. TVO heeft een clubgebouw en één veld in eigendom. Twee velden (1 en 2) zijn in eigendom van de kerk.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
TVO	Voetbal	4	9	245

Op Sportpark Kruud'n Hof heeft TVO de beschikking over drie voetbalvelden. Alle velden zijn natuurgrasvelden. Twee velden zijn verlicht.

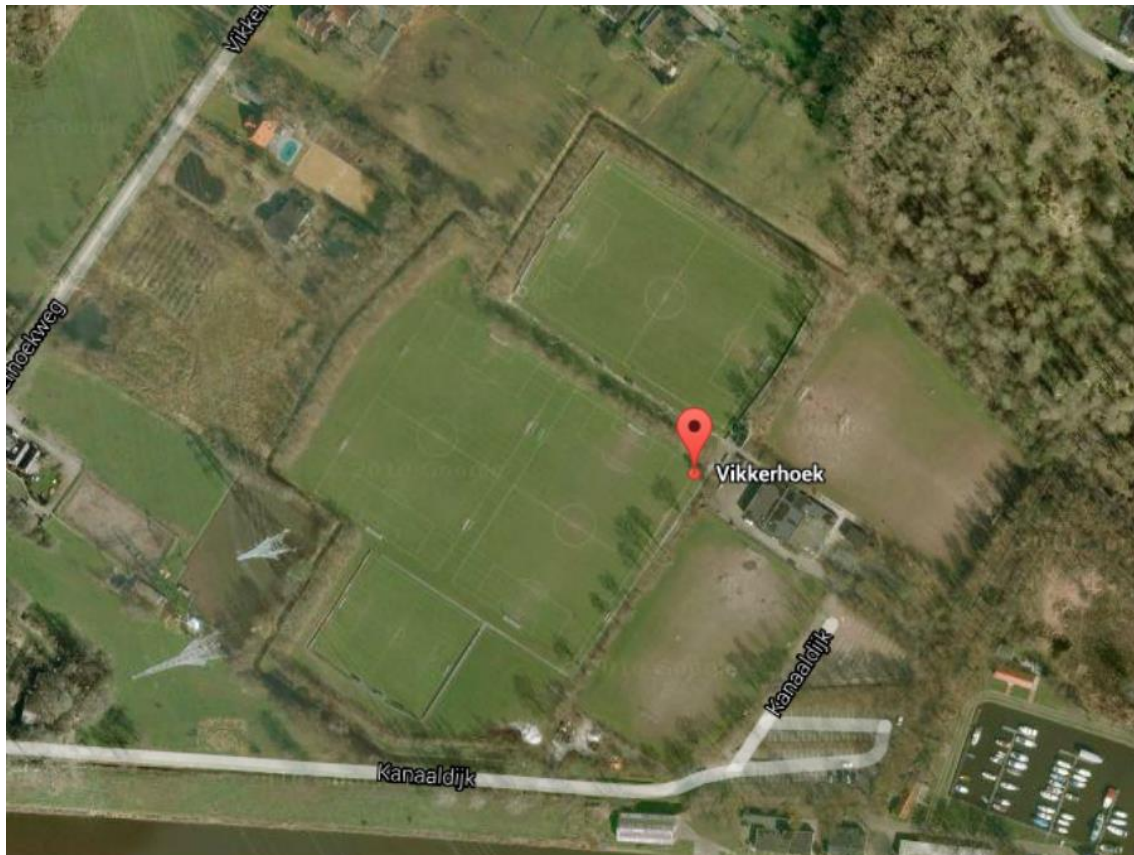
Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor TVO op Sportpark Kruud'n Hof in de huidige situatie sprake is van een overschot van twee velden op wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
TVO	3 (3 NG)	1	1	+2 (PN) / +2 (CTN)

Trainingen

Geen trainingsschema beschikbaar.

2.8 Sportpark Vikkerhoek**Foto****Gebruikers en gebruik**

Op Sportpark Vikkerhoek is één vereniging actief, te weten Wilhelminaschool. Wilhelminaschool heeft een clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom van gemeente Hengelo.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
Wilhelminaschool	Voetbal	7	27	650 (550)

Op Sportpark Vikkerhoek heeft Wilhelminaschool de beschikking over vier voetbalvelden, waarvan drie natuurgrasvelden en één kunstgrasveld. Daarnaast is er een trainingsveld (natuurgras) beschikbaar.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor Wilhelminaschool op Sportpark Vikkerhoek in de huidige situatie organisatorisch gezien geen sprake is van een overschot of tekort aan velden op wedstrijddagen.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
Wilhelminaschool	4 (3 NG, 1 KG)	4	3	0 (PN) / +1 (CTN)

Trainingen

Geen trainingsschema beschikbaar.

2.9 Sportpark Groot Driene**Foto****Gebruikers en gebruik**

Op Sportpark Groot Driene is één vereniging actief, te weten Juliana '32. Juliana '32 heeft een clubgebouw in eigendom. De velden zijn in eigendom van gemeente Hengelo.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
Juliana '32	Voetbal	8	7	400

Op Sportpark Groot Driene heeft Juliana '32 de beschikking over drie voetbalvelden, waarvan twee natuurgrasvelden en één kunstgrasveld. Daarnaast is er een trainingsveld (natuurgras) beschikbaar. Het trainingsveld en het kunstgrasveld zijn verlicht.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

Uit de behoeftebepaling, op basis van het aantal teams en aantal velden, blijkt dat er voor Juliana '32 op Sportpark Groot Driene in de huidige situatie sprake is van een overschot van één veld op wedstrijddagen.

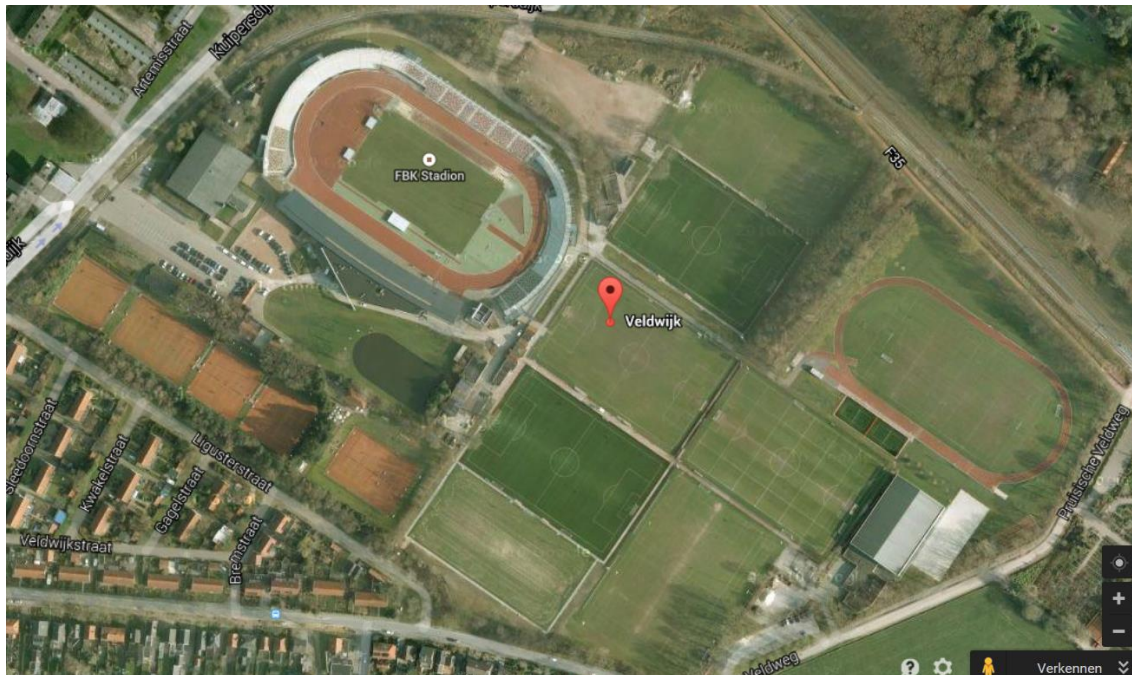
Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
Juliana '32	3 (2 NG, 1 KG)	2	2	+1 (PN) / +1 (CTN)

Trainingen

Geen trainingsschema beschikbaar.

2.10 Sportpark Veldwijk

Foto

Gebruikers en gebruik

Op Sportpark Slangenbeek zijn zes verenigingen actief, te weten FC Twente, SC Barbaros, MPM, Kronos, Scheidsrechtersvereniging Hengelo en Omstreken en Donar. Voor deze analyse worden MPM (atletiek), Kronos (atletiek), SHO (scheidsrechtersvereniging) en Donar (handbal) buiten beschouwing gelaten. Voor FC Twente geldt, dat deze vereniging enkel gebruik maakt van het kunstgrasveld op zaterdag van 9:00 tot 14:00 uur.

Dit maakt de situatie op dit sportpark anders dan op andere sportparken. Het clubgebouw en de velden van SC Barbaros zijn in eigendom bij de gemeente Hengelo.

Vereniging	Sport	Seniorenteams	Jeugdteams	Aantal leden
SC Barbaros	Voetbal	7	5	350

Op Sportpark Veldwijk heeft SC Barbaros de beschikking over twee voetbalvelden, waarvan één natuurgrasveld en één kunstgrasveld. Het kunstgrasveld is op zaterdag van 9:00 uur tot 14:00 uur gereserveerd voor FC Twente. In die periode kan SC Barbaros alleen gebruik maken van het natuurgrasveld. Daarnaast wordt het veld incidenteel ook buiten deze periodes geclaimd door FC Twente.

Behoeftebepaling wedstrijddagen

De behoeftebepaling voor Sportpark Veldwijk is moeilijk te maken, omdat de veldencapaciteit ook wordt benut door FC Twente op zaterdag op wedstrijddagen. In de praktijk komt het voor dat wedstrijden op de zaterdagochtend worden afgelast omdat het natuurgras niet bespeelbaar is, terwijl het kunstgrasveld vrijgehouden dient te worden voor FC Twente.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
SC Barbaros	2 (1 NG, 1 KG)	1*	1	+1* (PN) / +1 (CTN)

* Enkel op basis van aantallen teams van SC Barbaros. Het gebruik door FC Twente is hierin vooralsnog niet meegenomen.

Trainingen

Het kunstgrasveld wordt op dinsdag, woensdag en donderdag benut van 18:00 uur tot 21:15 uur. Op maandag wordt het kunstgrasveld benut van 18:00 uur tot 19:30 uur en op vrijdag van 19:30 uur tot 21:15 uur. Het natuurgrasveld wordt op woensdag en vrijdag benut van 19:30 uur tot 21:15 uur. Op basis van het trainingsschema 2014/2015 lijkt er nog ruimte voor extra groepen.

2.11 Samenvatting behoeftebepaling op wedstrijddagen

Uit de theoretische behoeftebepaling voor de buitensportverenigingen in Hengelo blijkt dat er, enkel op basis van het aantal teams, in een aantal gevallen sprake is van een tekort aan velden op basis van de PlanningsNorm (PN). Het gaat dan om ATC '65, Achilles '12 en BWO. Op basis van de cultuurtechnische norm (CTN) zijn er in Hengelo geen knelpunten gesignaleerd. Voor een aantal verenigingen is er op basis van deze behoeftebepaling een veldenoverschot op wedstrijddagen. Bij de verdere uitwerking van dit rapport wordt geadviseerd uit te gaan van het aantal velden dat is berekend op basis van de berekende planningsnorm.

Vereniging	Aantal velden	Planningsnorm (PN)	Cultuurtechnische norm (CTN)	Tekort / overschot
ATC '65	6 (3 NG, 3 KG)	8	6	-2
Giants	2 (NG)	nvt	Nvt	nvt
MCCH	2 (NG)	nvt	Nvt	nvt
Achilles '12	4 (3 NG, 1 KG)	6	4	-2
HKC	2 (NG)	2	2	0*
BWO	5 (4 NG, 1 KG)	6	5	-1
HVV Tubantia	6 (5 NG, 1 KG)	4	4	0**
HVV Hengelo	3 (2 NG, 1 KG)	3	2	0
TVO	3 (3 NG)	1	1	+2
Wilhelminaschool	4 (3 NG, 1 KG)	4	3	0
Juliana '32	3 (2 NG, 1 KG)	2	2	+1
SC Barbaros	2 (1 NG, 1 KG)	1*	1	+1***

* Op basis van de normen van de KNKV is er een overschot aan oppervlakte natuurgrasveld. De top laag dient hierbij wel vervangen te worden.

** In deze behoeftebepaling is het afstoten van twee natuurgrasvelden in de komende jaren meegenomen. Na afstoting blijven er vier velden over, waarvan twee kunstgras (volgens de norm voldoende)

*** Hierbij is geen rekening gehouden met het gebruik van één van de velden door FC Twente. Indien dit wel wordt meegenomen is geen sprake van een overschot, eerder van een tekort.

2.12 Capaciteit trainingen

Op basis van de trainingsschema's van de sportverenigingen voor het seizoen 2014/2015 zien we dat in de meeste gevallen organisatorisch gezien nog wel 'lucht' zit in het schema voor eventuele extra groepen (extra teams of extra trainingen) door intensievere benutting van de velden. Alleen het schema van ATC '65 lijkt nagenoeg volledig gevuld te zijn.

Gecombineerd wedstrijd- en trainingsgebruik op natuurgrasvelden is erg kwetsbaar. Bij natuurgrasvelden moet het worden geaccepteerd dat bij trainingen het veld gedurende het seizoen wordt kaal gespeeld. De KNVB hanteert de norm dat bij wedstrijden de grasmat voor tenminste 60% gesloten moet zijn. Gecombineerd intensief wedstrijd- en trainingsgebruik is op een natuurgrasveld veelal niet mogelijk. In de praktijk blijkt dat per seizoen maximaal honderd trainingen op een wedstrijdveld mogelijk zijn, zonder dat intensieve extra onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn.

De trainingscapaciteit bij Achilles '12, BWO en in mindere mate bij ATC '65 verdient hierbij extra aandacht. Dit geldt ook voor de trainingscapaciteit van HVV Tubantia bij het op termijn verdwijnen van twee velden.

Kanttekening bij deze conclusie is, dat we van vier verenigingen nog geen trainingsschema hebben ontvangen / geen trainingsschema op de website is te vinden.

3 Trends en ontwikkelingen

Voor een prognose van het toekomstige gebruik van de sportvelden in Hengelo zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

- Maatschappelijke ontwikkelingen
- Demografische ontwikkeling
- Ontwikkeling sportdeelname
- Ontwikkeling sportaanbod

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Vergrijzing

De Nederlandse bevolking wordt gemiddeld steeds ouder. Dit wordt veroorzaakt door een steeds groter aandeel ouderen in de samenleving. De verwachting is dat het aandeel 65-plussers groeit van 15% in 2010 naar 27% in 2040. Dit is bijna een verdubbeling. Dit heeft ook een sterke impact op de sportdeelname. Over het algemeen geldt namelijk dat leeftijd omgekeerd samenhangt met sportdeelname. Hoe ouder men is, hoe minder men sport. Er is overigens wel een toename te zien in sportdeelname onder de ouderen. Per saldo leidt vergrijzing echter tot een aanzienlijke verminderde deelname aan veldsporten. Dit effect wordt mogelijk versterkt door een verwachte toename van het aantal mensen met een beperking als gevolg van de vergrijzing. Overigens spelen de sportbonden hierop in, door spelvormen en competities in te voeren die specifiek geschikt zijn voor ouderen.

Individualisering

Onze maatschappij is in toenemende mate gericht op het individu, dat geldt ook voor de sport. De populariteit van individuele bewegingsvormen blijft toenemen. Enerzijds heeft dit te maken met een ontwikkeling in de samenleving als geheel. Anderzijds is er een toenemende behoefte om te sporten op een zelf gekozen moment. Sporten als hardlopen en wielrennen lenen zich hier bij uitstek voor. Deze trend leidt mogelijk in de toekomst tot een dalende belangstelling aan teamsporten, waardoor hun groei zal stagneren.

Hoger opleidingsniveau

Er is een positieve relatie tussen opleidingsniveau en sportdeelname. Hoger opgeleiden nemen vaker deel aan sport dan lager opgeleiden. Lager opgeleiden volgen vaker sport via de media. Het gemiddelde opleidingsniveau in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen. In 2000 had nog 21% van de 15-65 jarigen een hbo- of wo-diploma. In 2013 is dit aandeel gestegen naar 29%. Het aandeel lager opgeleiden is in deze periode gedaald van 38% naar 28%. Deze ontwikkeling heeft een positief effect op de sportdeelname.

Economische krimp

De economische krimp, die sinds 2008 haar intrede heeft gedaan, heeft op verschillende niveaus effecten op de ontwikkelingen in de sportsector. Eén van de effecten is de overheidsbezuinigingen op sport. De uitgaven van lokale overheden ten aanzien van sportaccommodaties en sportverenigingen staan onder druk. De verwachting is dat sportverenigingen meer en meer zelf voor kosten gaan opdraaien en dit vervolgens door moeten rekenen in de contributie. Tegelijkertijd zien we dat de economische krimp ook leidt tot een grotere druk op de uitgaven bij Nederlanders.

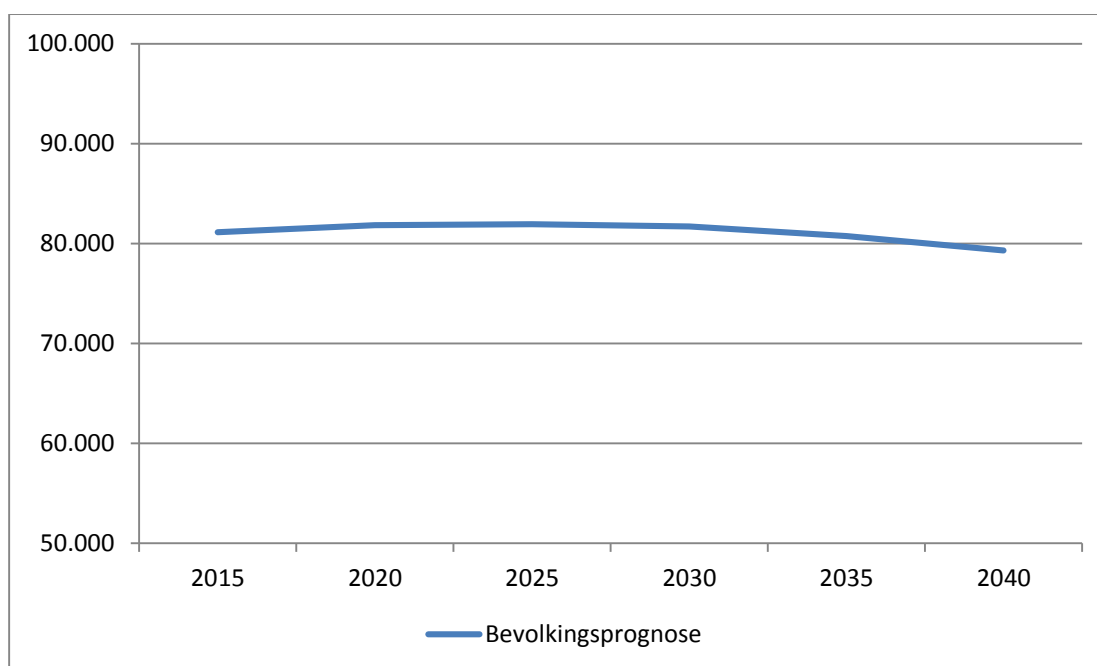
Ook zien we de armoede in Nederland toenemen sinds 2010. Het aandeel gezinnen dat moet rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens is toegenomen van 7,4% in 2010 naar 9,4 % in 2012. De sociale participatie, en dus ook de sportdeelname, onder deze groep is lager.

Sport en gezondheid

De Rijksoverheid is in 2014 gestart met het Nationaal Programma Preventie 'Alles is Gezondheid'. Dit moet er voor zorgen dat mensen gezonder gaan leven, bijvoorbeeld door voldoende te bewegen. Het Rijk werkt hiern samen met de sportsector, gemeente, bedrijven, zorgpartijen en maatschappelijke organisaties. Dit vertaalt zich onder ander in een programma om sporten en bewegen in de buurt makkelijker te maken. Dit alles is gericht op een gezonder en vitaler Nederland, onder andere door een toename van de sportdeelname.

3.2 Demografische ontwikkeling

Het aantal inwoners van de gemeente Hengelo schommelt al sinds de eeuwwisseling rond de 80.000. Op 1 mei 2014 was het aantal inwoners van Hengelo 81.070. De bevolkingsprognose laat zien dat het aantal inwoners van Hengelo in de toekomst een licht dalende trend vertoont naar ruim 79.000 inwoners in 2040, een krimp van circa 1.800 inwoners (2,2 %).

De demografische ontwikkeling verschilt per leeftijdscategorie. Het aantal oudere inwoners groeit, in tegenstelling tot de totale trend, met ruim 7.000 inwoners in deze periode. De overige leeftijdsgroepen laten krimp zien. De grootste krimp heeft betrekking op de categorie 40-64 jaar. Maar ook de jongere leeftijdsgroepen worden in absolute zin kleiner.

Tabel 3.1: Bevolkingsprognose Hengelo 2015 - 2040

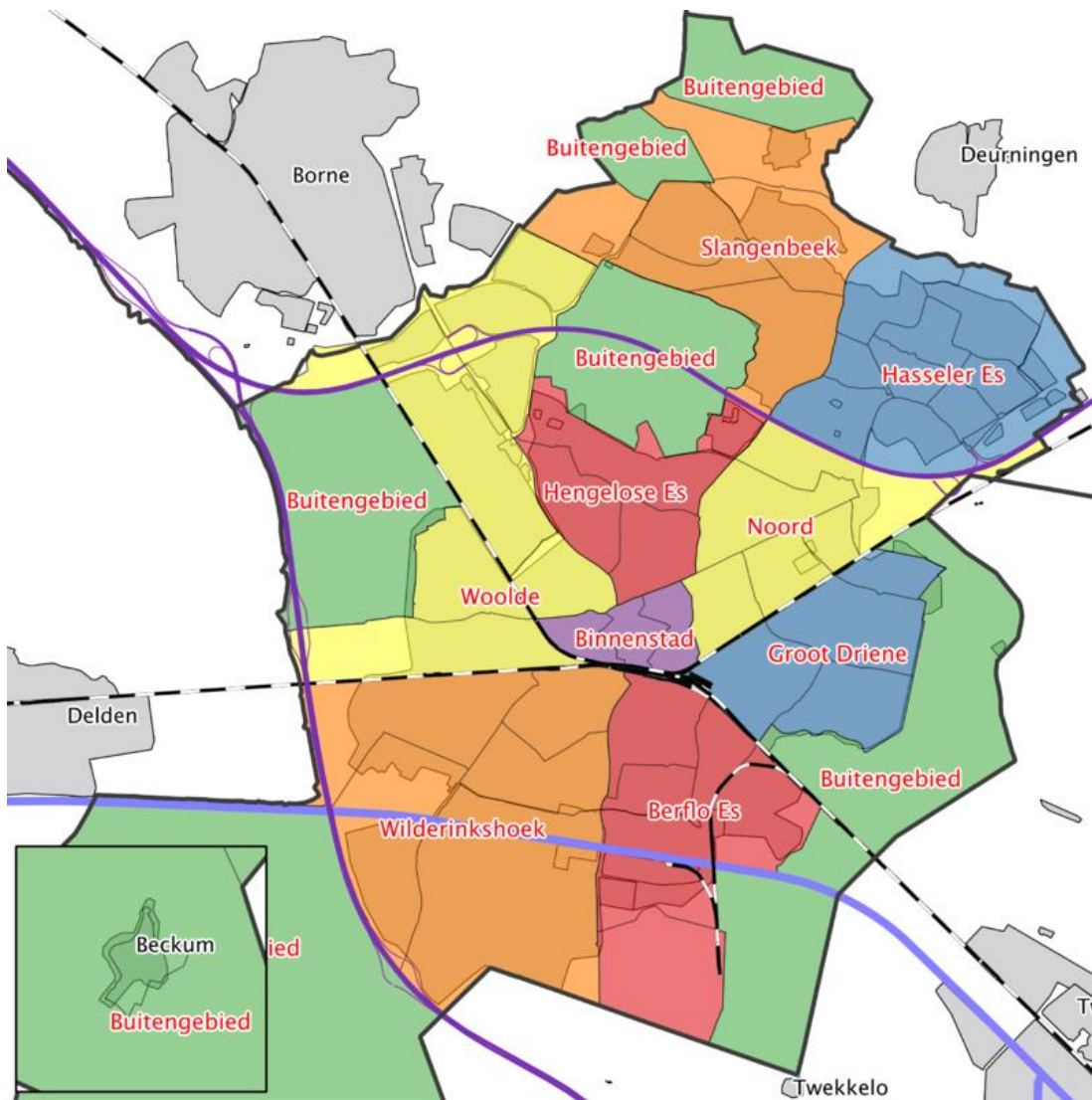
Jaar	0-17	18-39	40-64	65+	Totaal
2015	16.967	20.844	28.438	14.875	81.124
2020	16.332	21.391	27.727	16.392	81.842
2025	15.777	21.467	26.816	17.887	81.947
2030	15.587	21.024	25.487	19.609	81.707
2035	15.482	19.786	24.450	21.052	80.770
2040	14.990	18.879	23.552	21.888	79.309
Ontwikkeling tot 2040	-1.977	-1.965	-4.886	7.013	-1.815

Veel sportverenigingen hebben een nauwe relatie met de wijk waarin de sportaccommodatie gevestigd is. Veel van de leden komen uit de direct omringende wijk(en). Het is daarom ook van belang om de demografische ontwikkeling van de verschillende wijken in Hengelo te analyseren.

Tabel 3.2: Demografische prognose wijken Hengelo 2015-2040

	0-17 jaar	18-39	40-64	65+	Totaal
Binnenstad	26	-114	-135	303	80
Hengelose Es	-171	49	-620	195	-547
Noord	-109	-574	-147	373	-457
Hasseler Es	-465	-681	-1.338	1.421	-1.063
Groot Driene	-458	-80	-710	108	-1.140
Berflo Es	392	-87	541	820	1.666
Wilderinkshoek	94	-2	-538	956	510
Woolde	-37	-23	-393	481	28
Slangenbeek	-1.050	-343	-1.280	2.051	-622
Buitengebied	-199	-110	-266	305	-270

Voor buitensportverenigingen zijn de leeftijdsgroepen 0 -17 jaar en 18 – 39 jaar van grootste belang. We zien dat met name de wijk Berflo Es, en in mindere mate Wilderinkshoek, een toename laten zien van de leeftijdsgroep 0-17 jaar. Met uitzondering van de wijk Hengelose Es krimpt in elke andere wijk in Hengelo de leeftijdsgroep 18-39 jaar. Zonder enige uitzondering groeit de groep senioren (65+) in alle wijken van Hengelo. De wijken die absoluut gezien het sterkst vergrijzen zijn Slangenbeek en Hasseler Es. Met name Slangenbeek, maar ook Hasseler Es zijn op dit moment nog relatief jonge wijken met respectievelijk 30% en 22% van de inwoners in de leeftijdscategorie t/m 17 jaar.

3.3 Ontwikkeling sportdeelname

De gemeente Hengelo beschikt over een digitaal bewonerspanel, het zogenaamde Hengelo Panel. Dit panel bestaat uit zo'n 2.680 inwoners (februari 2014). In februari 2014 is een peiling gehouden onder het HengeloPanel, waarin ook is gevraagd naar sportdeelname. In totaal hebben 1.744 inwoners (18-64 jaar) aan deze peiling meegedaan (65% respons).

Van de panelleden voldoet 42% aan de Nederlandse Norm voor gezond Bewegen (NNGB). De stelregel voor deze norm is, dat voor een goede gezondheid het gewenst is om tenminste vijf dagen in de week 30 minuten 'matig intensieve lichaamsbeweging' te hebben. In 2012 lag dit aandeel op 47%, dus het betreft een daling van vijf procentpunten.

Volgens de definitie van Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) is men een sporter als men de afgelopen twaalf maanden minimaal twaalf keer heeft gesport. In het HengeloPanel betreft dit in 2014 73% van de respondenten. Het aandeel intensieve of regelmatige sporters (minimaal 60 keer per jaar) is met 48% op ongeveer hetzelfde niveau als in 2012 (47%). Hiermee ligt de sportdeelname in Hengelo iets onder het landelijke gemiddelde (75% sport twaalf keer / jaar of vaker, 56% sport wekelijks of vaker).

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan alleen en in ongeorganiseerd verband te sporten. Het gaat dan met name om sporten als fitness, wandelen/hardlopen en (race)fietsen. Nog eens 36% sport eveneens ongeorganiseerd, maar dan samen met anderen. Eenderde van de respondenten geeft aan te sporten in verenigingsverband.

Tabel 3.3: Organisatie sportdeelname Nederlandse bevolking 2012¹

Leeftijd	Alleen / ongeorganiseerd	Informele groep	Sportvereniging
Bevolking totaal	50%	38%	33%
6 – 11 jaar	40%	42%	74%
12 – 19 jaar	49%	52%	72%
20 – 34 jaar	69%	56%	43%
35 – 49 jaar	69%	48%	33%
50 – 64 jaar	69%	45%	29%
65 – 79 jaar	61%	45%	32%

Dit beeld komt overeen met het landelijke beeld. Landelijk gezien is het aandeel van de bevolking dat lid is van een sportvereniging al sinds 2003 redelijk stabiel rond de 33%. Er is wel een sterke toename in het alleen / ongeorganiseerd sporten. Dit aandeel ligt landelijk op 50% van de bevolking. Uitgesplitst naar leeftijd zien we, dat binnen de leeftijdsgroep van 20 – 64 jaar maar liefst 69% alleen/ongeorganiseerd sport. Juist voor de jongere leeftijdsgroepen (t/m 19 jaar) geldt dat relatief een groot aandeel in verenigingsverband sport. Ruim een derde van de bevolking (38%) sport in een zelfgeorganiseerde groep van vrienden of kennissen.

Een belangrijke ‘tak van sport’ binnen dit onderzoek naar de toekomstige behoefte van de buitensportaccommodaties in Hengelo is voetbal. In totaal zijn er in Hengelo negen voetbalverenigingen, met in totaal zo’n 6.400 leden. Landelijke cijfers laten zien dat voetbal met name populair is onder de jeugd en onder de leeftijdsgroep 20 – 49 jaar. Boven de vijftig jaar neemt de deelname aan voetbal sterk af².

In absolute aantallen laat het aantal leden van de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) een toename zien van ruim één miljoen leden in 2001 naar zo’n 1,2 miljoen leden in 2012. In het voetbal is damesvoetbal landelijk in opkomst en is er een verschuiving zichtbaar in de richting van het zaterdagvoetbal.

Tennis (KNLTB) laat voor deze periode een daling zien van zo’n 700.000 leden naar 675.000 leden. De sterkste groeiende sporten (uit de lijst met meest populaire sporten) over de periode 2001 – 2012 zijn golf (130%), hockey (58%) en atletiek (49%).

Tabel 3.4: Ontwikkeling aantal leden grootste sportbonden (x 1.000)³

Sportbond	2001	2004	2007	2010	2012
KNVB (voetbal)	1038	1061	1130	1189	1209
KNLTB (tennis)	702	719	691	690	675
NGF (golf)	169	228	291	353	388
KNGU (gymnastiek)	288	292	280	255	242
KNHB (hockey)	147	172	197	227	233
KNHS (paardensport)	151	160	196	212	213
KNZB (zwemmen)	150	152	146	141	145
Atletiekunie	92	103	126	134	137

3.4 Ontwikkeling voetbal

In deze analyse ligt de nadruk op de voetbalverenigingen in Hengelo. Om deze reden lichten we een aantal ontwikkelingen specifiek met betrekking tot voetbal nader toe.

Toename meisjes- en vrouwenvoetbal

¹ SCP/CBS (VTO '12), bewerkt door Grontmij 2015

² Rapportage Sport 2014, SCP

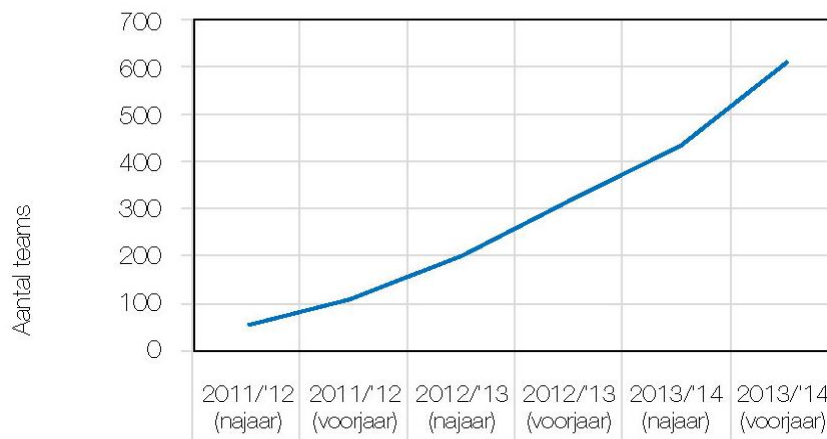
³ Rapportage Sport 2014, SCP – bewerkt door Grontmij 2015

Vrouwenvoetbal is de afgelopen jaren fors gegroeid en zal dit naar verwachting ook de komende jaren nog blijven doen. Veel verenigingen ondernemen activiteiten, mede ondersteund door het stimuleringsplan van de KNVB en de ING, om meisjes en vrouwen aan zich te binden. Dit heeft geleid tot in totaal ruim 137.500 vrouwelijke leden van de KNVB in het seizoen 2013/2014. Met name de groei over de afgelopen tien jaren van ruim 80% is enorm. In het stimuleringsplan is de doelstelling geformuleerd om in 2017 150.000 vrouwelijke KNVB-leden te hebben.

Toename 7x7 35/45+

De afgelopen jaren is er een enorme groei te zien van het 7x7 voetbal voor 35+ en 45+. Deze competitie wordt gespeeld op vrijdagavonden. Zowel in voorjaar als in het najaar wordt een competitie gespeeld, waarbij verspreid over zo'n 4/5 vrijdagavonden per avond een aantal wedstrijden wordt gespeeld van 1 x 20 minuten. Elke vereniging is gedurende zo'n reeks één keer gastheer. In het seizoen 2013/2014 namen maar liefst meer dan 600 teams deel aan de voor- en najaarreeksen van deze competitie. Dit was een verdubbeling ten opzichte van het seizoen ervoor.

Groei 7x7 35/45+ competitiereeksen

Aanvullend op dit nieuw voetbalaanbod, is de KNVB ook bezig met het opzetten van het zogenaamde Walking Football voor 60+. Hier staat niet de competitievorm centraal, maar ligt het accent op bewegen. Een belangrijke regel bij deze voetbalvorm is dat rennen niet mag, rekening houdend met de (fysieke) mogelijkheden van de doelgroep. De KNVB wil de komende jaren een actieve rol vervullen bij het stimuleren van Walking Football en het ondersteunen van verenigingen hierbij.

3.5 Ontwikkeling sportaanbod

Over de hele lijn zien we ten aanzien van het sportaanbod een steeds verdergaande clustering van accommodaties en sportverenigingen. Dit geldt met name voor de buitensportaccommodaties. Het aantal buitensportaccommodaties neemt af en het aantal banen- en velden neemt licht toe. Voor voetbal, tennis en korfbal geldt overigens dat het aantal velden ook licht afneemt. Door de introductie van kunstgras is het mogelijk de bespelingintensiteit van de velden aanzienlijk te verhogen en kunnen wedstrijd- en trainingsvelden gecombineerd worden. Het aantal veld is derhalve wel afgenomen, de beschikbaarheid van velden is vergroot.

Met name bij de overdekte sportaccommodaties is een ontwikkeling zichtbaar naar multifunctionaliteit, waarbij de accommodatie voor uiteenlopende doelen kan worden benut. Inmiddels zien we deze ontwikkeling ook ontstaan bij buitensportaccommodaties, waarbij meerdere gebruikers gebruik maken van dezelfde accommodatie. De combinatie korfbal en voetbal op een rubber

ingestrooid of een infill-loze kunstgrasmat is in den lande geaccepteerd. Het KNKV hanteert alleen voor de hoger spelende teams de eis dat er een specifiek zandingestrooid kunstgrasveld aanwezig moet zijn. Bij de aanleg van een gecombineerd veld kan het veld gedurende de winter, wanneer korfbal in de zaal wordt gespeeld, door een voetbalvereniging worden gebruikt. Hiermee wordt het gebruik van de accommodaties geïntensiveerd en de bezetting verhoogd.

De gemeente Hengelo heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de realisatie van kunstgrasvelden. De kwaliteit van de accommodaties (met name van de trainingsfaciliteiten) is hierdoor per saldo verbeterd.

4 Ronde langs de velden

4.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek zijn er gesprekken gevoerd met een groot aantal buitensportverenigingen in Hengelo. Het gaat hierbij om de volgende verenigingen:

- TVO – voetbal
- HVV Hengelo – voetbal
- BWO – voetbal
- Wilhelminaschool – voetbal
- Juliana '32 – voetbal
- ATC '65 – voetbal
- SC Barbaros – voetbal
- Achilles '12 – voetbal
- HKC - korfbal
- MCCH – cricket
- Giants – honk- en softbal
- *HVV Tubantia – voetbal – in eerder stadium*

In het gesprek met deze verenigingen is ingegaan op de volgende onderwerpen:

- Ontwikkeling ledenaantal (historie en toekomst)
- Veldencapaciteit (huidig en toekomstig)
- Eigendom situatie
- Knelpunten ten aanzien van gebruik
- Toekomstplannen en wensen

Met een aantal buitensportverenigingen is om verschillende redenen geen gesprek geweest:

HC Twente – hockey

HC Twente is momenteel in gesprek met de gemeente Hengelo over de uitbreiding van de capaciteit door middel van twee watervelden. Hiertoe is ook al een behoeftebepaling uitgevoerd.

FCV Het Twente Ros – fietscross

Gemeente Hengelo heeft besloten om een nieuwe fietscrossbaan te realiseren op één van de natuurgrasvelden van HVV Tubantia.

MPM en Kronos – atletiek

In het geval van de beide atletiekverenigingen speelt het vraagstuk rondom capaciteit niet, zoals dit bij de andere sportverenigingen wel het geval is. Een atletieksportcomplex is van een andere aard.

Scheidsrechtersvereniging Hengelo en Omstreken

Deze vereniging maakt slechts sporadisch gebruik van de velden op Sportpark Slangenbeek. Het gebruik is dermate beperkt, dat zij niet zijn meegenomen in deze analyse.

In dit hoofdstuk geven we per vereniging een beknopte weergave van de resultaten van de gesprekken.

4.2 Algemene indruk

In het algemeen kunnen we vaststellen dat er in Hengelo sprake is van sterke en realistische verenigingsbesturen van de buitensportverenigingen. In de gesprekken die we hebben gevoerd hebben de verenigingen een goede en professionele indruk achtergelaten. De verenigingsbesturen geven blijk van een gezonde en realistische ambitie voor hun vereniging, waarbij zij zowel de kansen als de huidige en toekomstige uitdagingen herkennen. We weten dat sportverenigingen onder druk staan, zowel financieel als organisatorisch. De buitensportverenigingen in Hengelo hebben hier ook in wisselende mate mee te maken. De verenigingen zijn actief bezig om deze uitdagingen te lijf te gaan en hun beleid hier op aan te passen.

4.3 TVO

Ledenontwikkeling

TVO signaleert een licht dalende trend in ledenaantallen vanaf 2011. De terugloop geldt met name voor de jeugd. De verwachting is dat het aantal leden ook in de toekomst zal dalen. TVO heeft haar accommodatie in Beckum (Sportpark Kruud'n Hof). Beckum is een kleine kern met weinig nieuwbouw(plannen) en beperkte tot geen groei van de bevolking. Vergrijzing versterkt de druk op het aantal leden.

Capaciteit

De huidige capaciteit (drie natuurgrasvelden) wordt als voldoende beschouwd. De kwaliteit wordt als redelijk bestempeld. Het onderhoud wordt door de vereniging zelf gedaan c.q. uitbesteed. In de toekomst ligt een overschot aan velden meer voor de hand dan een tekort.

Eigendom situatie

Veld 1 en veld 2 zijn in eigendom van gemeente Hengelo. Veld 3 is in eigendom bij de vereniging. Ook het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij de vereniging. De ondergrond is in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

TVO heeft recent zes nieuwe kleedkamers laten bouwen. Wat betreft de capaciteit (kleedkamers en velden) is er geen knelpunt. Een knelpunt wordt wel ervaren in de financiële lasten die de nieuwe kleedkamers met zich meebrengen. De vergoeding voor het onderhoud (€ 5.500 per jaar per veld) wordt als onvoldoende ervaren.

Toekomstplannen en wensen

Samenwerking / samengaan met een andere vereniging ligt gezien de afstand tot Hengelo niet voor de hand.

4.4 HVV Hengelo

Ledenontwikkeling

De afgelopen tien jaar is het ledenaantal gedaald van ruim 700 naar zo'n 500 leden. Met name de herstructurering van de omliggende wijk (Berflo Es) heeft geleid tot het wegtrekken van de jeugd. De verwachting is dat het aantal jeugdleden in de toekomst weer zal groeien als gevolg van de nieuwbouw in de wijken Hart van Zuid, Berflo Es en Brouwerij.

Capaciteit

De huidige veldencapaciteit (twee natuurgrasvelden en één kunstgrasveld) wordt als voldoende ervaren. Alle drie de velden hebben verlichting. Indien de verwachte groei van jeugdleden doorzet en het damesvoetbal blijft groeien, dan kan dit op termijn tot krapte leiden.

Eigendom situatie

De velden, het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij de Stichting HVV Hengelo. Ook de ondergrond waarop de gebouwen staan is in eigendom bij deze stichting.

Knelpunten

In 2008 zijn de velden geheel gerenoveerd en is het kunstgrasveld aangelegd. Natuurgrasvelden zijn kwalitatief goed, kunstgras begint al aardig te slijten.

De huidige parkeercapaciteit wordt als knelpunt ervaren. Momenteel zijn er ca. 110 parkeerplaatsen. Met name op zaterdagen is dit te weinig.

De verkeersveiligheid op de aanrijroute naar Sportpark De Waarbeek is een knelpunt. Nu de rondweg in asfalt is uitgevoerd wordt er vaak te snel op gereden.

Toekomstplannen en wensen

Voor de komende periode wordt ingezet op energie besparende maatregelen (PV en isolatie) in combinatie met vernieuwing van het dak.

Samenwerking wordt niet direct uitgesloten. Om gezamenlijk een jeugdteam in de benen te krijgen is wel eens samengewerkt met Juliana.

Uitbreiding van parkeerplaatsen langs de toegangsweg om de parkeercapaciteit uit te breiden is een wens.

Samenwerking met Aveleijn (zorgorganisatie) kan meerwaarde opleveren op gebied van werkzaamheden op en rond het sportpark.

4.5 BWO

Ledenontwikkeling

Het aantal leden groeit de laatste jaren. Van 1.000 leden in 2005 naar 1.131 leden nu. Groei wordt vooral veroorzaakt door groei van de jeugdleden (zowel meisjes als jongens). De verwachting is dat het aantal leden de komende 2-3 jaar blijft groeien als gevolg van nieuwe accommodatie, goede reputatie en goed kader. In de omliggende wijken (Hasseler Es en De Noork) heeft er verjonging plaatsgevonden, wat is terug te zien in de toename van jeugdleden.

Capaciteit

De totale capaciteit bestaat uit vier natuurgrasvelden en één kunstgrasveld. Voor wedstrijden wordt met name op zaterdag een tekort ervaren. In totaal zijn er 64 teams. Binnen de tijden 8.30 – 16.45 uur kunnen maximaal 29 teams worden geplaatst. Qua kleedkamers kan het (met gebruik van links en rechts bij de jeugd) nog. Voor de trainingen is een verlicht kunstgras trainingsveld, een verlicht natuurgras wedstrijdveld en een oefenhoek beschikbaar. Dit wordt als een tekort ervaren.

Als de verwachte toename van jeugdleden uitkomt, zal de druk op de velden alleen nog maar groter worden.

Eigendom situatie

De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo. Het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt in erfpacht uitgegeven door de gemeente.

Knelpunten

Naast de veldencapaciteit wordt ook de capaciteit van kleedkamers als knelpunt gezien.

Toekomstplannen en wensen

Samenwerking wordt niet direct uitgesloten. Vanuit de handbaltak wordt gekeken naar een samenwerking met de handbalvereniging in Deuringen. Voor de zaterdagen is wel eens samengewerkt met Juliana '32, met name voor de uitwisseling van trainingscapaciteit.

De wens wordt uitgesproken om als gemeente in te zetten op het meer maatschappelijk benutten van accommodaties, bijvoorbeeld door een buurthuisfunctie toe te voegen.

Een tweede kunstgrasveld zou de trainingsomstandigheden aanzienlijk verbeteren.

4.6 Wilhelminaschool

Ledenontwikkeling

Het aantal leden schommelt al jaren tussen de 620 en 650 (inclusief 100 niet-spelende leden). Op dit moment denkt de vereniging na over het wisselen van zondag- naar zaterdagvoetbal. De meerderheid van de vereniging geeft bij stemming aan zaterdagvoetbal te prefereren. Het bestuur houdt vooralsnog vast aan zondagvoetbal. De aangrenzende wijk 't Genseler is een relatief jonge wijk. Samen met drie nabijgelegen scholen biedt deze wijk een groot potentieel aan jeugdleden. Uit informatie die in het najaar van 2015 beschikbaar is gekomen, blijkt dat het ledenaantal dit jaar met ongeveer 8% is gedaald.

Capaciteit

Het huidige aantal velden (drie natuurgrasvelden en één kunstgrasveld) wordt als voldoende ervaren. Ook bij een eventuele lichte groei van het aantal jeugdleden is de capaciteit voldoende.

Eigendom situatie

Het clubgebouw is in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt verpacht door gemeente Hengelo. De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo.

Knelpunten

Het aantal parkeerplaatsen wordt te krap ervaren. Op zaterdag maakt ook de roeivereniging gebruik van de parkeervoorziening, waardoor er onvoldoende capaciteit is.

Financieel kan de vereniging rondkomen, maar extra lastenverzwaring betekent een probleem.

De capaciteit van de warwatervoorziening levert een probleem op zaterdagen als er veel jeugdteams achter elkaar douchen.

Toekomstplannen en wensen

Hoewel het ledenaantal stabiel is, is het lastig om voldoende kader te krijgen / te houden. Financieel kan de vereniging rondkomen, maar ruimte voor extra reserveringen / investeringen is er niet. Samenwerking wordt om die reden niet uitgesloten.

4.7 Juliana '32

Ledenontwikkeling

Het ledenaantal is al jaren stabiel rond 400 leden. Dit geldt voor zowel de heren- als de damesafdeling. De verwachting is dat ook in de toekomst dit ledenaantal stabiel zal blijven. Enerzijds is er wel sprake van vergrijzing in de aangrenzende wijken (Klein en Groot Driene), maar tegelijk ziet de vereniging ook instroom van jonge gezinnen. Omdat Juliana '32 de enige specifieke zaterdagclub is in Hengelo, is het bereik van de vereniging wat betreft senioren ook relatief groot.

Capaciteit

Juliana '32 beschikt over twee natuurgrasvelden en één kunstgrasveld. Ook is er nog een trainingsveld. Het trainingsveld en het kunstgrasveld zijn verlicht. De huidige veldencapaciteit volstaat. In de ochtend is er nog voldoende ruimte voor jeugdwedstrijden. Op basis van een stabiel ledenaantal, eventueel een lichte groei van het aantal leden, volstaat de huidige capaciteit.

Eigendom situatie

Het clubgebouw is in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt verpacht door gemeente Hengelo. De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo.

Knelpunten

Vanwege het damesvoetbal is er soms een knelpunt in het aantal kleedkamers (geen mogelijkheid voor gecombineerd gebruik met andere (heren)teams)).

Van oudsher is Juliana '32 een zaterdagvereniging. Inmiddels zijn er ook andere voetbalverenigingen in Hengelo met een zaterdagafdeling gestart. Hiervan wordt concurrentie ervaren.

Toekomstplannen en wensen

Incidenteel worden nu al de velden op vrijdagavond gebruikt door HVV Hengelo en ATC '65. Hiervoor liggen ook voor andere zondagverenigingen mogelijkheden. Niet alleen op vrijdagavond, maar ook op zondagen. Incidenteel worden de velden ook gebruikt voor schoolsport en schoolvoetbaltoernooien. Ook op dit vlak liggen kansen voor optimalisering van het gebruik.

4.8 ATC '65Ledenontwikkeling

Het aantal leden fluctueert de afgelopen vijf jaar tussen de 1.200 en 1.350 leden. In 2014 telde ATC '65 1.296 leden, waarvan 900 jeugdleden en 150 meisjes/dames. De verwachting is dat het ledenaantal zal stabiliseren tussen de 1.250 en 1.300 leden, waarvan zo'n 900 jeugdleden. De meeste leden (85%) komen uit de wijken rondom de Sportpark Slangenbeek, te weten Roershoek, Dalmeden, Slangenbeek en Hasseler Es. Met name uit de nieuwbouwwijk Bornsche Maten (Borne) worden nieuwe leden verwacht.

Capaciteit

ATC '65 beschikt over zes voetbalvelden, waarvan sinds de zomer van 2015 drie natuurgrasvelden en drie kunstgrasvelden. Twee natuurgrasvelden worden in de zomer (mede) gebruikt door de cricketvereniging MCCH.

Eigendomsituatie

Het clubgebouw is in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt verpacht door gemeente Hengelo. De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo.

Knelpunten

De vereniging heeft in de zomer van 2015 een extra kunstgrasveld gerealiseerd. Van één van de bestaande kunstgrasvelden moet op korte termijn de toplaag worden vervangen. Hierover is ATC '65 in gesprek met de gemeente.

Toekomstplannen en wensen

ATC '65 heeft het hoofdveld omgebouwd tot een kunstgrasveld. Daarnaast loop de kwaliteit van de twee bestaande kunstgrasvelden achteruit. Een versnelde vervanging is een wens van de vereniging.

4.9 SC BarbarosLedenontwikkeling

Het ledenaantal bedraagt op dit moment tussen 300 en 350 leden. Het betreft voornamelijk senioren. Er wordt een lichte stijging van het aantal leden verwacht voor de toekomst. Er is met name aanwas van onderaf (jeugd). Over het algemeen zijn dit trouwe leden, die ook het kader gaan vormen. SC Barbaros bestaat voor een belangrijk deel uit spelers van oorspronkelijk Turkse afkomst. Veelal speelt de jeugd nog verspreid over de verschillende verenigingen en gaan ze, op het moment dat ze senior worden, voor SC Barbaros voetballen. De herkomst van de leden is verspreid over Hengelo, maar met name uit de wijken Vedwijk, Berflo Es en Sterrenbuurt.

Capaciteit

SC Barbaros beschikt over één natuurgrasveld en één kunstgrasveld. Het kunstgrasveld wordt gedeeld met FC Twente. Dit levert een knelpunt op. Op zaterdag van 09:00 – 14:00 uur en op dinsdag- en donderdagavond tot 19:00 uur heeft FC Twente de beschikking over het kunstgrasveld. Als het natuurgrasveld onbespeelbaar is vanwege de weersomstandigheden, leidt dit tot conflicten met trainingen van de jongste jeugd en wedstrijden van de jeugd. Zeker bij een eventueel extra jeugdteam levert dit problemen op.

Eigendomsituatie

De velden, het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij gemeente Hengelo. De grond wordt in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

SC Barbaros beschikt over vier kleedkamers en één kleedkamer voor de scheidsrechters. De kleedkamers hebben afmeting van minder dan 12 m². De beperkte afmeting in combinatie met dubbel gebruik levert een knelpunt op. Het knelpunt van de veldencapaciteit is hierboven beschreven.

Toekomstplannen en wensen

Er zijn geen plannen voor een fusie of gecombineerd gebruik van de velden met andere verenigingen. Wel is er periodiek overleg met de Hengelose verenigingen.

4.10 Achilles '12Ledenontwikkeling

Het aantal leden bedraagt momenteel 1.150, waarvan zo'n 1.000 spelende leden. Dit aantal is gegroeid sinds 2010 (834 spelende leden). De verwachting is dat het ledenaantal de komende tijd nog licht gaat groeien. In de nabijheid van Sportpark 't Wilbert wordt de nieuwbouwwijk Meidaillon gebouwd. Dit kan leiden tot een groei van het aantal jeugdliden. Ook in het damesvoetbal zijn nog groeimogelijkheden.

Capaciteit

De huidige capaciteit bestaat uit vier voetbalvelden, waarvan drie natuurgrasvelden en één kunstgrasveld. Ook is er nog een trainingshoek. Het kunstgrasveld is inmiddels acht jaar oud en door het intensieve gebruik aan vervanging toe. Door de hoge gebruiksintensiteit zijn het natuurgras-trainingsveld en de trainingshoek snel kaal gespeeld. Voor de wedstrijden volstaat het aantal velden, maar dan wordt er wel een volledig programma gespeeld van 8:30 uur tot 17:45 uur.

Vanwege de groeiverwachting van het aantal leden wordt er in de toekomst eerder een tekort dan een overschot verwacht.

Eigendomsituatie

De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo, het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom van de vereniging. De ondergrond wordt in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

Het kunstgrasveld is aan vervanging toe (zie hierboven). Indien de vereniging hier zelf voor moet betalen, levert dit een (te) grote financiële last op. De vereniging beschikt over 8 + 4 kleedkamers. Dit volstaat net, maar vanwege het grote aandeel vrouwenvoetbal kan dit soms tot tekorten leiden. Momenteel wordt in geval van tekort gebruik gemaakt van de accommodatie van HKC. Gebruik van de velden door niet-leden leidt tot schade aan verenigingseigendom en tot een versnelde achteruitgang van de kwaliteit van de velden.

Toekomstplannen en wensen

Om versnelde vervanging van het kunstgrasveld mogelijk te maken, ziet de vereniging kansen in samenwerking met de nieuwe VMBO-school, die ook een sportveld nodig zal hebben.

HKC heeft de wens voor een kunstgrasveld. Dit zou ook trainingscapaciteit voor Achilles '12 op kunnen leveren. Hier ook financieel aan bijdragen is vooralsnog niet aan de orde.

Er zijn geen plannen voor een fusie of gebruik van velden van andere verenigingen. Wel is er de intentie om met de nieuwe VMBO-school samen te werken, zodat velden gecombineerd gebruikt kunnen worden. Uitwijken naar andere complexen voor trainingen of wedstrijden is niet bespreekbaar.

De nabijgelegen school maakt in principe gebruik van het veld van HKC (circa tien uur in de week). Buiten schooltijden wordt het kunstgrasveld volop gebruikt door de lokale jeugd.

4.11 HKC

Ledenontwikkeling

Het aantal leden van HKC bedraagt momenteel 253, waarvan 63 senioren, 103 jeugdleden, zes kangoeroes (tot zes jaar) en 81 overige leden. HKC verwacht een groei ten aanzien van jeugdleden en een stabiel aantal seniorenleden. Er is geen concurrentie in Hengelo zelf van andere korfbalverenigingen. De korfbalvereniging in Borne heeft het moeilijk. Het merendeel van de leden komt uit Hengelo zelf, met de nadruk op de noordzijde van het spoor en de Woolder Es.

Capaciteit

HKC beschikt op Sportpark 't Wilbert over een groot natuurgrasveld (12.000 m²) waar twee wedstrijdelden en een trainingsveld op zijn in te delen. Hiermee is de capaciteit in principe voldoende. Renovatie van het natuurgrasveld is echter wel nodig om het ook in de toekomst bespeelbaar te houden. In de zomerperiode (april-oktober) worden de velden gebruikt voor schoolsport.

In lijn met het beleid van de KNKV heeft de vereniging de wens voor een kunstgrasveld van 48 x 44 meter (2.112 m²), waarop twee velden en twee jeugdelden kunnen worden aangebracht. Dit zou de trainings- en wedstrijdcapaciteit op voldoende niveau brengen. .

Eigendomsituatie

De velden zijn in eigendom van gemeente Hengelo. Het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij de vereniging. De ondergrond is in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

Er worden geen knelpunten ervaren.

Toekomstplannen en wensen

In het kader van een ABC project wordt samengewerkt met verschillende verenigingen om de jeugd kennis te laten maken met diverse sporten. Zij trekken niet aan elkaars jeugdleden, maar faciliteren juist de overgang tussen de verenigingen als die wens er is. Ook worden er gezamenlijk sportdagen georganiseerd.

4.12 MCCH

Ledenontwikkeling

Vanaf 2010 is het aantal leden gegroeid van 30 naar circa 45 leden. Hier zit een aantal (vaste) damesleden en jeugdleden bij (spelen gemixt met volwassenen). Het seizoen wordt doorgaans begonnen met 2 teams. Afhankelijk van de animo komt er gedurende het jaar een derde team bij (bestaande uit 11 veldspelers). Voor de toekomst wordt een stabiel ledenaantal verwacht. Regionaal is er geen concurrentie en de populariteit van cricket is al jaren stabiel. Zo'n 25% van de leden komt uit Hengelo, 35% uit de regio, 35% betreft studenten van de UT en de rest komt uit de verdere omgeving.

Capaciteit

Voor de wedstrijden wordt gebruik gemaakt van de twee natuurgrasvelden van ATC '65. Aangezien het cricketseizoen loopt van mei t/m september past dit overwegend goed in de zomerstop

van voetbal. Indien er sprake is van twee teams (één uit en één thuis) is er voldoende veldcapaciteit. Wedstrijden hebben geen vaste eindtijd, maar duren meestal van 12:00 uur tot 18:00 uur. Mede ook vanwege de aanreistijden (tegenstanders uit heel Nederland), is het niet mogelijk om twee wedstrijden op één dan te spelen (op één veld). Voor twee teams is er sprake van voldoende veldcapaciteit. Indien er drie teams zouden zijn, is er een extra veld nodig. Cricket kan niet op kunstgras gespeeld worden.

Eigendomsituatie

Het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom van de vereniging. De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo. De ondergrond wordt in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

De pitch is aan vervanging toe, evenals de hekken rondom de oefenbaan.

Toekomstplannen en wensen

Er zijn geen plannen voor een fusie. Met ATC wordt gezamenlijk gebruik gemaakt van de velden en incidenteel van de kleedkamers. Verdere samenwerking ligt niet voor de hand. Wel wordt een goede band onderhouden met de honkbalvereniging.

De vereniging is de laatste vijftien jaar drie keer verhuisd. Opnieuw verhuizen is niet bespreekbaar, zeker ook gezien de eigen gebouwde accommodatie.

4.13 Giants

Ledenontwikkeling

Het aantal leden is stabiel en ligt rond de 150. De vereniging heeft één seniorenteam, twee aspirantenteams, twee pupillenteams en een dames softbalteam. Ook voor de toekomst verwacht de vereniging dat het ledenaantal stabiel zal blijven. Door de ontwikkeling van de Bornsche Maten is er toename van het aantal jeugdleden te zien, mogelijk gaat deze ontwikkeling zich doorzetten.

Regionaal is er geen concurrentie. De populariteit van honkbal is al jaren stabiel, op het gebied van softbal is de situatie (ook landelijk) zorgelijk. Om de jeugd te enthousiasmeren is beeball bedacht, dit is een groeiende sport. De leden van Giants komen vanuit Hengelo en de wijde omgeving.

Capaciteit

HKC beschikt over een volledig honk- en softbalveld. Deze capaciteit wordt als voldoende ervaren. Beide velden zijn niet verlicht, maar dit wordt niet als probleem ervaren. Alle teams trainen twee keer per week, waarbij ook gebruik gemaakt wordt van het verlichte voetbalveld van Achilles '12. In de toekomst wordt geen overschot of tekort verwacht.

Eigendomsituatie

De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo. Het clubgebouw en de kleedkamers zijn in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt in erfpacht uitgegeven door gemeente Hengelo.

Knelpunten

Er worden geen knelpunten ervaren.

Toekomstplannen en wensen

Er zijn geen plannen voor fusie met een andere vereniging. Met de hockeyvereniging (HC Twente) en de cricketvereniging (MCCH) worden gezamenlijk activiteiten voor de jeugd ontwikkeld. Ook is er interesse vanuit de boogschietvereniging om de accommodatie te gaan gebruiken.

Er lopen gespreken met de Uitsmijters uit Almelo (de vereniging draait erg slecht) om te kijken of er kan worden samengewerkt c.q. spelers overgenomen kunnen worden.

4.14 HVV Tubantia

Ledenontwikkeling

Het aantal leden is stabiel tot licht groeiend en ligt nu rond de 650. Ook voor de toekomst verwacht de vereniging dat het ledenaantal groeiend zal zijn. Zo wordt er gewerkt aan de certificering van de jeugdopleiding, het opstarten van G-voetbal en verder stimuleren van het damesvoetbal.

Capaciteit

HVV beschikt op dit moment over zes voetbalvelden, waarvan drie natuurgrasvelden (wedstrijd), een kunstgrasveld en twee trainingsvelden. In het tweede deel van 2015 vervalt het meest noordelijke veld voor de verplaatsing van FCV het Twentse Ros. Volgens de huidige planning zal in 2017 een tweede veld komen te vervallen ten faveure van woningbouw.

Eigendomsituatie

Het clubgebouw is in eigendom bij de vereniging. De ondergrond wordt verpacht door gemeente Hengelo. De velden zijn in eigendom bij gemeente Hengelo.

Knelpunten

In de eindsituatie waarin vier velden overblijven, dienen deze velden zowel voor training als wedstrijden beschikbaar te zijn. Op dit moment bestaat één van deze velden uit een verlicht kunstgras(hoofd)veld waarop ook getraind kan worden. Organisatorisch kan hier circa 900 uur op worden getraind.

De overige 900 trainingsuren moeten verdeeld worden over de andere drie velden. Deze velden worden in het weekend ook gebruikt voor wedstrijden. In het geval dat het alle drie velden natuurgras zouden blijven, beschikken ze gezamenlijk over onvoldoende capaciteit om hier ook op te trainen. Daarnaast zijn ze niet alle drie verlicht, waardoor de piek op het verlichte natuurgrasveld komt te liggen.

Toekomstplannen en wensen

Om in de toekomstige situatie voldoende trainingscapaciteit te hebben, wil de vereniging graag een natuurgrasveld ombouwen tot een tweede verlicht kunstgrasveld.

4.15 Samenvatting

Deze paragraaf geeft via een aantal visualisaties een beknopte samenvatting van de gesprekken met de verenigingen. In deze samenvatting ontbreken de nuances die in de voorgaande paragrafen zijn beschreven. Het geeft een overall beeld van hoe de buitensportverenigingen zelf aankijken tegen:

- Ledenontwikkeling
- Veldencapaciteit

	Ledenaantal	Veldencapaciteit
Voetbal		
TVO		
HVV Hengelo		
BWO		
Wilhelminaschool		
Juliana '32		
ATC '65		
SC Barbaros		
Achilles '12		
HVV Tubantia		
Overig		
HKC		
MCCH		
Giants		

	Verwacht daling ledenaantal / capaciteitsstekort
	Capaciteitsstekort indien ledenaantal stijgt
	Verwachte stijging ledenaantal / overschot velden
	Stabiel ledenaantal / voldoende capaciteit

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de meeste buitensportverenigingen in Hengelo een stabiel of licht groeiend ledenaantal verwachten. De uitzonderingen hierop zijn:

- TVO, die haar leden met name uit het met krimp geconfronteerde dorp Beckum en het omliggende buitengebied ziet komen;
- Wilhelminaschool is in 2015 met een dalend aantal leden geconfronteerd.

Wat betreft de veldencapaciteit is de conclusie dat een groot deel van de buitensportverenigingen zegt in principe over voldoende velden beschikken. Knelpunten ten aanzien van de veldencapaciteit worden ervaren door BWO en SC Barbaros. Voor ATC '65 geldt dat er met een zeer vol programma wordt gewerkt, zowel ten aanzien van de trainingen als de wedstrijden. Dit zorgt ervoor dat er weinig ruimte is voor de opvang van extra leden of een uitbreiding van trainingen. HVV Hengelo, Achilles '12 en MCCH verwachten in de toekomst een mogelijk tekort bij een groeiend aantal leden. Voor HVV Tubantia wordt in de eindsituatie in 2017 een tekort aan trainingscapaciteit voorzien.

5 Toekomstvisie

5.1 Buitensportverenigingen staan onder druk

Buitensportverenigingen, met name de teamsporten, staan onder druk. De toenemende individualisering zorgt voor een sterke toename van individuele sporten, zoals hardlopen, wielrennen en fitness. Vooralsnog leidt deze ontwikkeling niet tot een daling van het ledenaantal van de grootste teamsporten, zoals voetbal en hockey. Maar als deze trend doorzet, zal een sterke groei in deze teamsporten niet in de lijn der verwachting liggen.

De afvlakkende ledenaanwas is niet de enige factor die ervoor zorgt dat buitensportverenigingen onder druk staan. Het in stand houden van een goed kader van vrijwilligers wordt voor verenigingen ook steeds moeilijker. Mogelijk ook ingegeven door de individualisering in de samenleving is het voor verenigingen steeds moeilijker om voldoende mensen betrokken te maken en te houden bij de vereniging, waardoor steeds meer taken onder druk komen te staan.

Een derde factor betreft de financiën. Verenigingen worden, mede door bezuinigingen bij de overheid, geconfronteerd met steeds hogere lasten. Niet elke vereniging kan de toenemende lasten, in combinatie met teruglopende inkomsten uit bijvoorbeeld de kantine-opbrengst of de sponsoring, voldoende dragen. Dit leidt ertoe dat verenigingen op zoek moeten naar nieuwe inkomstenbronnen of de samenwerking opzoeken met andere verenigingen om kosten te besparen. Daarnaast worden verenigingen in toenemende mate geconfronteerd met incassoproblemen bij het innen van contributies.

We zien deze landelijke ontwikkelingen ook al deels hun weerslag vinden in Hengelo. Een aantal verenigingen geeft aan dat ze het financieel moeilijk hebben of in de toekomst op dit vlak knelpunten zien. Ook het ledenaantal van de verenigingen groeit beperkt of niet. Deze ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de toekomstige behoefte aan velden. Het gaat daarbij niet alleen om de vraag hoeveel velden er nodig zijn om het nodige aantal trainings- en wedstrijduren op te vangen. Het gaat ook om de vraag hoeveel budget de verenigingen hebben om deze velden jaarlijks te huren en of er voldoende kader beschikbaar is om de verenigingsactiviteiten op een verantwoorde wijze in te vullen.

Er vindt een mate van compensatie van de (verwachte) daling van het aantal leden plaats door de toenemende belangstelling voor damesvoetbal. Het is niet de verwachting dat dit gemiddeld genomen de algemene trends compenseert. Het blijkt echter dat sommige verenigingen zich sterker richten (zoals BWO, ATC '65, Achilles'12) op damesvoetbal dan anderen. Er kunnen binnen de verenigingen in de stad verschillen optreden. In mindere mate geldt dit voor het opzetten van competities voor ouderen.

5.2 Theorie versus praktijk

Er is een verschil tussen de theoretische behoeftebepaling volgens het format van de KNVB/VSG/VNG en de praktijk, zoals deze door de verenigingen zelf wordt ervaren. Een mogelijke oorzaak hiervan is de conservatieve berekeningswijze van de KNVB (zie paragraaf 2.1) en de bereidheid van de verenigingen de planningen efficiënt in te vullen. De meeste verenigingen hebben gezien het huidige aantal teams net aan voldoende velden ter beschikking, zij het dat met name bij ATC'65 de velden maximaal ingeroosterd worden.

Het verschil tussen de theorie en de praktijk kan verder worden verklaard doordat in de theoretische benadering een aantal factoren niet is meegenomen, zoals veldverlichting, medegebruik door andere verenigingen, kwaliteit van de velden en veldensoort.

De meeste verenigingen verwachten een stabiel of licht stijgend ledenaantal. Bij met name de verenigingen die actief inzetten op het bevorderen van het damesvoetbal is een en ander mogelijk. Op basis van de landelijke trends is de overal verwachte groei niet aannemelijk. Alleen TVO (Beckum), die met krimp wordt geconfronteerd, geeft aan een afname van het ledenaantal te verwachten. Wilhelminaschool is in 2015 geconfronteerd met een aanzienlijke daling van het aantal leden.

Er is echter een aantal verenigingen die, om verschillende redenen, naar eigen ervaring een knelpunt ervaren of verwachten ten aanzien van de huidige veldencapaciteit:

- ATC '65 – zowel het trainingsrooster als het wedstrijdrooster is vol gepland en biedt weinig tot geen ruimte voor extra teams of trainingen/wedstrijden. De kwaliteit van de velden staat onder druk. De aanleg van het extra kunstgrasveld heeft deze problemen aanzienlijk verlicht;
- Achilles '12 - een stijgend aantal leden kan moeilijk worden opgevangen binnen de huidige capaciteit;
- SC Barbaros – met name het gebruik van de velden door FC Twente levert op zaterdagen een knelpunt op;
- BWO – zowel op zaterdag als op trainingsdagen wordt de capaciteit als onvoldoende ervaren;
- HVV Hengelo – een stijgend aantal leden kan moeilijk worden opgevangen binnen de huidige capaciteit;
- MCCH – een stijgend aantal leden kan moeilijk worden opgevangen binnen de huidige capaciteit.

5.3 Capaciteit per sportpark

In onderstaande staande tabel is een totaaloverzicht voor alle sportparken in Hengelo. In de tabel is de situatie voor de voetbalverenigingen weergegeven. De overige verenigingen zijn niet benoemd omdat hier geen knelpunten (behalve mogelijk op termijn voor MHCC) aanwezig zijn.

In de tabel is aangegeven wat de huidige veldencapaciteit is, wat de planningsnorm en de cultuurtechnische norm is, hoe de capaciteit wordt ervaren en welke ontwikkeling in ledenaantallen wordt verwacht.

Sportpark / vereniging	Huidige aantal velden	Planningsnorm	Cultuurtechnische norm	Ervaring	Ontwikkeling	Conclusie
Slangenbeek / ATC '65	6	8	6	Tekort	Stabiel	Kwaliteitsverbetering
t Wilbert / Achilles '12	4	6	4	Tekort	Stabiel / lichte groei	Kwaliteitsverbetering
De Noork / BWO	5	6	5	Tekort	Stabiel / lichte groei	Kwaliteitsverbetering
t Rot / HVV Tubantia	6	4	4	Geen knelpunt	Stabiel	Geen maatregelen
De Waarbeek / HVV Hengelo	3	3	2	Geen knelpunt	Stabiel	Geen maatregelen
Kruud'n Hof / TVO	3	1	1	Geen knelpunt	Daling	Geen maatregelen
Vikkerhoek / Wilhelminaschool	4	4	3	Geen knelpunt	Stabiel	Geen maatregelen
Groot Driene / Juliana '32	3	2	2	Geen knelpunt	Stabiel	Geen maatregelen
Veldwijk / SC Barbaros	2	1	1	Tekort	Stabiel	Ander organiseren

Hieruit blijkt dat op een aantal sportparken de capaciteit als onvoldoende kan worden aange-merkt. Op de sportparken Slangenbeek (ATC '65), 't Wilbert (Achilles '12) en De Noork (BWO) is er op basis van de planningsnorm een tekort. Op basis van de cultuurtechnische norm is de capaciteit op deze sportparken voldoende. Dit geldt ook voor 't Rot (HVV Tubantia) na het vervallen van twee velden, maar hiervoor zijn reeds maatregelen uitgevoerd.

De velden worden momenteel optimaal benut en ruimte voor groei is er niet tot nauwelijks. Met Bij Achilles'12 en BWO is er in de huidige situatie nauwelijks ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Door de aanleg van een nieuw kunstgrasveld bij ATC '65 is er weer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen ontstaan. Het vervangen van de bestaande kunstgrasvelden verdient aandacht. Mede omdat de genoemde verenigingen een actief beleid voeren ten aanzien van damesvoetbal is een vergroting van de capaciteit te rechtvaardigen.

Op sportpark Veldwijk wordt het knelpunt veroorzaakt door het medegebruik van één van de velden door FC Twente in het weekend. Door dit anders te organiseren kan dit knelpunt worden opgelost. Op de andere sportparken is geen sprake van knelpunten ten aanzien van de velden-capaciteit. Enige kanttekening hierbij is de mogelijke overcapaciteit op sportpark Kruud'n Hof als gevolg van een dalend aantal leden.

Alternatieven voor de benodigde capaciteit kunnen worden gevonden in:

- A. Wedstrijd/training: aanleg van een extra (natuurgras)veld.
- B. Wedstrijd/training: uitwijken naar een ander sportpark.
- C. Training: trainen op een natuurgras wedstrijdveld.
- D. Training: ombouw van een natuurgras wedstrijdveld tot een kunstgrasveld.
- E. Training: multifunctioneel gebruik (bijvoorbeeld Korfbalveld)
- F. Wedstrijd/training: verschuiven naar andere tijdstippen of dagen.

Wij beseffen ons dat met name de onder B genoemde oplossing niet ideaal is, maar om leegstand elders te voorkomen is deze optie wel opgenomen. Het verschuiven van wedstrijden en trainingen naar andere momenten is theoretisch mogelijk, maar kan, indien het wedstrijden betreft, niet alleen door de gemeente Hengelo worden ingevuld.

5.4 Oplossingsrichting voor de knelpunten

Voor de sportparken Slangenbeek (ATC '65) en 't Wilbert (Achilles '12) zijn de grootste knelpunten gesignaleerd. De Knelpunten zijn hieronder verder uitgewerkt.

5.4.1 Sportpark Slangenbeek (ATC '65)

De hier geschetste oplossing is gebaseerd op de situatie van het voorjaar van 2015, waarin nog sprake was van twee kunstgrasvelden.

Op wedstrijddagen zit het programma helemaal vol, maar het is organisatorisch rond te zetten. Het knelpunt voor ATC '65 zit hem met name in de trainingscapaciteit. Om invulling te geven aan het verenigingsbeleid om alle teams gelegenheid te geven om minimaal twee maal per week te trainen schiet het huidige aanbod op het sportpark Slangenbeek te kort. Hieronder is per oplossingsrichting aangegeven of dit een alternatief kan zijn.

Alternatief	Beoordeling
A. Extra (NG) veld	Nee: onvoldoende ruimte op het sportpark beschikbaar
B. Uitmijk ander park	Ja: voor trainingen gebruik maken van de overcapaciteit bij Juliana '32 (Groot Driene), wordt op dit moment al gedaan
C. Trainen op wedstrijdveld	Nee: wedstrijdveld al zwaar belast, risico op afkeur
D. Ombouw naar kunstgras	Ja: uitbreiding van huidige trainingscapaciteit
E. Multifunctioneel gebruik	Nee: hockeyvelden niet geschikt voor multifunctioneel gebruik
F. Verschuiven naar ander tijdstip	Nee: trainingen buiten het huidige trainingsschema niet wenselijk

Bij het bepalen van de oplossing moet een afweging worden gemaakt tussen de extra lasten die de ombouw van het hoofdveld naar kunstgras met zich mee en het benutten van de beschikbare capaciteit op sportpark Groot Driene door daar te trainen. ATC '65 heeft deze keuze inmiddels gemaakt en een extra kunstgrasveld gerealiseerd.

5.4.2 Sportpark 't Wilbert (Achilles '12)

Op wedstrijddagen zit het programma helemaal vol, maar het is organisatorisch rond te zetten (wedstrijden van 8.45 uur tot 17.45 uur). Het knelpunt voor Achilles '12 zit hem met name in de kwaliteit van de trainingsvelden en het gebrek aan alternatieven bij verdere groei (damesvoetbal). Hieronder is per oplossingsrichting aangegeven of dit een alternatief kan zijn om het knelpunt van de trainingen op te lossen.

Alternatief	Beoordeling
A. Extra (NG) veld	Mogelijk: indien KHC een goed alternatief zou krijgen, zou hier ruimte vrijgemaakt kunnen worden.
B. Uitwijk ander park	Ja: gebruik maken van de overcapaciteit bij Juliana '32
C. Trainen op wedstrijdveld	Nee: wedstrijdveld al zwaar belast, risico op afkeur
D. Ombouw naar kunstgras	Ja: uitbreiding van huidige trainingscapaciteit
E. Multifunctioneel gebruik	Ja: combinatie zoeken met naastgelegen HKC door een kunstgrasveld aan te leggen voor gezamenlijk gebruik en/of indien mogelijk combinatie zoeken met te realiseren VMBO-school
F. Verschuiven naar ander tijdstip	Nee: trainingen buiten het huidige trainingsschema niet wenselijk

Bij het bepalen van de oplossing moet een afweging worden gemaakt tussen de extra lasten door ombouw van het hoofdveld naar kunstgras (al dan niet met mogelijke co-financiering vanwege multifunctioneelgebruik door de nabij te bouwen VMBO-school), het aanleggen van een KG-veld voor HKC waardoor meer natuurgras voor Achilles '12 beschikbaar komt, en het benutten van de beschikbare capaciteit op sportpark Groot Driene door daar te trainen.

N.B. het aangegeven knelpunt van de kwaliteit van het bestaande kunstgrasveld zien we niet als probleem voor de capaciteit en is daarom buiten deze beschouwing gelaten.

5.4.3 Sportpark de Noork (BWO)

Op wedstrijddagen zit het programma redelijk vol, maar door de gehanteerde strakke planning het is organisatorisch goed in te vullen. Het knelpunt voor BWO zit hem met name in de trainingscapaciteit. Hieronder is per oplossingsrichting aangegeven of dit een alternatief kan zijn.

Alternatief	Beoordeling
A. Extra (NG) veld	Nee: moeilijk aansluitend op het sportpark te realiseren
B. Uitwijk ander park	Ja: voor trainingen gebruik maken van de overcapaciteit bij Juliana '32 (Groot Driene).
C. Trainen op wedstrijdveld	Nee: wedstrijdveld al zwaar belast, risico op afkeur. Hooguit in het begin en einde van het speelseizoen om de herstelperiode van het trainingsveld te verlengen.
D. Ombouw naar kunstgras	Ja: uitbreiding van huidige trainingscapaciteit
E. Multifunctioneel gebruik	Nee: geen andere velden aanwezig
F. Verschuiven naar ander tijdstip	Nee: trainingen buiten het huidige trainingsschema niet wenselijk

Bij het bepalen van de oplossing moet een afweging worden gemaakt tussen de extra lasten die de ombouw van het hoofdveld naar kunstgras met zich mee en het benutten van de beschikbare capaciteit op sportpark Groot Driene door daar te trainen.

5.5 Conclusies

Geconcludeerd kan worden dat er bij ATC'65 en in iets mindere mate bij Achilles'12 en BWO het aantal wedstrijd- en trainingsvelden aan de krappe kant is. De verenigingen zijn door een strakke planning in staat het huidige aantal wedstrijden op zaterdag te organiseren. De ontwikkelingen rond het damesvoetbal vergt daarnaast aanpassingen van het gebruik en indeling van kleedkamers.

Een aantal verenigingen heeft aangegeven een groei van het aantal leden te verwachten. Op basis van de landelijke en regionale ontwikkelingen kan deze verwachte groei niet worden onderbouwd. Gemiddeld genomen compenseert de groei van het damesvoetbal de ontwikkelingen met betrekking tot individualiseren en vergrijzing. Verenigingen die actief inzetten op het stimuleren en faciliteren van damesvoetbal kunnen nog wel enige groei verwachten. Rekening houdend met de geschetste demografische ontwikkelingen zijn grote verschuivingen in de ledenaantallen niet te verwachten.

Door een aantal verenigingen wordt zorgen uitgesproken over de kwaliteit van met name natuurgras (trainings)velden. Als gevolg van de aanleg van kunstgrasvelden is het verwachtingspatroon en referentiebeeld bij de sporters veranderd. Natuurgrasvelden die voor wedstrijden worden gebruikt zijn bij een goed onderhoudsniveau 250 à 300 uur per jaar bespeelbaar, op trainingsvelden (natuurgras) is een bespelingsdruk van 800 uur haalbaar. In dat geval is er sprake van een kaal gespeeld veld. Bij goed onderhoud is dit voetbaltechnische acceptabel, maar de acceptatie door de spelers van een kaal gespeeld veld bij de gebruikers is de laatste jaren sterk afgenomen. Op een kunstgrasveld is een bespelingsdruk van 800 tot 1.000 uur haalbaar. Een hogere bespelingsdruk is technische wel mogelijk, maar organisatorisch niet altijd haalbaar. De kosten voor de aanleg en de exploitatie van een kunstgrasveld zijn, in tegenstelling tot hetgeen vaak beweerd wordt, aanzienlijk hoger dan van een natuurgrasveld. Dit wordt veroorzaakt door de hoge kosten (reservering) voor de vervanging van een kunstgrasmat. Deze hoge kapitaalslasten wegen niet op tegen de iets hogere kosten voor het onderhoud van natuurgrasvelden.

Het beleid dient erop gericht te zijn de bestaande accommodaties optimaal te benutten om de kosten voor de leden van de verenigingen te beheersen. Dit vergt medewerking van de betrokken verenigingen, waarbij een beroep wordt gedaan op de professionele houding van de bestuurders.

5.6 Overweging

Momenteel worden de velden verhuurd aan de verenigingen, waarbij het veld volledige beschikbaar is voor de huurder. Hierdoor worden ook niet benutte uren door de vereniging betaald en heeft de gemeente niet altijd evenveel inzicht in de 'vrije' uren. Door een ander tarievenstelsel kan aan deze bezwaren tegemoet worden. Het is te overwegen deze mogelijk te onderzoeken.

Bijlage 1

Bijlage 1 Resultaten interviews

Bijlage 2

Bijlage 2 Resultaten theoretische behoeftebepaling

Bijlage 3

Bijlage 2 Resultaten theoretische behoeftebepaling

Huidige kunstgrasvelden gemeente Hengelo

40%

Opmerking

Sportpark	Soort	Vereniging	Veld aanduiding
-----------	-------	------------	-----------------

16 t Wilbert Achilles	Voetbal	Achilles	2e kunstgrasveld	€	-	€	13.200	€	13.200
17 t Wilbert Korfbal	Korfbal	HKC	1e kunstgrasveld	€	1.566	€	3.374	€	1.808
18 De Noork BWO	Voetbal	BWO	2e kunstgrasveld	€	3.094	€	13.200	€	10.107
19 Beckum TVO	Voetbal	TVO	1e kunstgrasveld	€	-	€	13.200	€	13.200
Totalen							€		38.315
Extra kapitaallasten als gevolg van nieuw beleid							€		-117.000
Totaal extra huurinkomsten							€		117.686
Totaal effect meerjarenbegroting							€		686

REGLEMENT SWS

0 Doel reglement Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Het reglement is bedoeld om inzicht in de SWS en in de doelstellingen van de SWS te geven en om de verhouding tussen de aanvrager(s) voor een borgstelling bij de SWS, de daarbij betrokken andere partijen en de SWS nader toe te lichten.

Indeling reglement SWS

1. Doelstelling SWS
2. Begripsbepalingen (SWS, borgstelling en aanvragers)
3. Aanvraagprocedure
4. Vergoeding dienstverlening en verstrekken borgstelling
5. Vergunningen en sporttechnische akkoordverklaring
6. Lening, leningvoorwaarden, borgstelling en vergoeding
7. Verlangde zekerheden en gebruiksrechten
8. Activiteiten en verplichtingen na de toekenning
9. Het niet toekennen van een borgstelling
10. Slotbepaling

1.0 Doelstelling SWS

- a. het verstrekken van financiële waarborgen aan kredietverschaffers, samenhangende met door kredietverschaffers verstrekte leningen aan sportorganisaties en/of daarmee verbonden rechtspersonen die overgaan tot het aankopen, stichten, uitbreiden of verbeteren van sportaccommodaties;
- b. het verkrijgen van het voor het verlenen van borgstellingen benodigde vermogen door het verwerven van subsidies, bijdragen van fondsen en bijdragen van belanghebbende organisaties om aan de toenemende vraag van sportorganisaties te kunnen voldoen;
- d. indien en voor zover daartoe gelden door de stichting zijn ontvangen van een of meer derden, het in opdracht van die derde(n) verstrekken van investeringssubsidies aan sportorganisaties en/of daarmee verbonden rechtspersonen die overgaan tot het aankopen, stichten, uitbreiden of verbeteren van sportaccommodaties;
- e. het door het verstrekken van borgstellingen bevorderen van het stichten, instandhouden, verbeteren en uitbreiden van de capaciteit van sportaccommodaties, al dan niet als onderdelen van multifunctionele centra;
- f. het verstrekken van adviezen en het verlenen van diensten aan sportorganisaties, daarmee verbonden rechtspersonen en overheidsinstanties of andere in de sportsector opererende instanties of bedrijven in verband met het vorenstaande;
- g. het samenwerken met en deelnemen in andere rechtspersonen die vergelijkbare activiteiten ontplooiën met betrekking tot accommodaties voor - onder meer - onderwijs en kinderopvang, al dan niet als onderdelen van multifunctionele centra, indien en voor zover deze samenwerking en/of deelname bevorderlijk is voor het realiseren van de in dit artikel beschreven doelen; en
- h. al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

2.0 Begripsbepalingen

2.1 De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Daar waar in dit reglement wordt gesproken over de SWS wordt bedoeld het bestuur, de directeur, de (senior)projectadviseurs en het secretariaat van de organisatie.

2.2 De borgstelling

De borgstelling, die door de SWS kan worden verstrekt, betreft een zekerheid voor een kredietverschaffer dat de aflossing op de met de sportorganisatie af te sluiten lening voor de bouw, aanleg, uitbreiding, renovatie of aankoop van de sportaccommodatie zo nodig door de SWS wordt voldaan. Een en ander met in acht neming van de overige bepalingen in dit reglement.

REGLEMENT SWS

2.3 Aanvrager(s)

- a. Een aanvraag voor een borgstelling kan worden ingediend door:
 1. een koepelorganisatie in de sport: NOC*NSF, alsmede de in NOC*NSF vertegenwoordigde Nederlandse Christelijke Sport Unie, de Nederlandse Katholieke Sportfederatie en de Nederlandse Culturele Sportbond;
 2. een landelijke sportorganisatie: een in NOC*NSF vertegenwoordigde sportorganisatie op landelijk niveau met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel een op landelijk niveau werkzame sportorganisatie die service verleent aan andere sportorganisaties en/of individuele sportbeoefenaren;
 3. een regionale geleding van een landelijke sportorganisatie: een van een landelijke sportorganisatie deel uitmakende afdeling, district, kring, rayon etc.;
 4. een sportvereniging: een sportvereniging met volledige rechtsbevoegdheid die lid is van een landelijke koepelorganisatie of een in NOC*NSF vertegenwoordigde landelijke sportorganisatie en waarbinnen een door NOC*NSF erkende tak van sport wordt beoefend;
 5. een bundeling van samenwerkende sportverenigingen, omnivereniging of coöperatieve vereniging;
 6. een met de onder 4. of 5. bedoelde sportverenigingen samenwerkende organisatie, die voldoet aan wettelijke eisen en opgericht is om de aanvragende vereniging te ondersteunen bij het beheren en exploiteren van sportvoorzieningen;
 7. overige sportorganisaties: een op regionaal of provinciaal niveau georganiseerde sportorganisatie, waarbinnen service wordt verleend aan andere sportorganisaties en/of individuele sportbeoefenaren.
- b. Op basis van een bestuursbesluit is het onderdeel betaald voetbal van de KNVB uitgesloten van de mogelijkheid om een aanvraag voor een borgstelling te kunnen doen.
- c. Van de onder 2.3.a genoemde categorieën aanvragers kan de directie gemotiveerd en met instemming van het bestuur bij uitzondering afwijken.

3.0 Aanvraagprocedure

- 3.1 de borgstelling dient te worden aangevraagd door de sportorganisatie die de financiering wenst aan te gaan. Indien meerdere organisaties betrokken zijn bij de financiering, de realisering, de aankoop, het beheer en de exploitatie van de sportaccommodatie waarvoor een borgstelling wordt aangevraagd, zullen zij als medeaanvragers in de procedure worden opgenomen;
- 3.2 de aanvraag moet tijdig vooraf worden ingediend, zulks naar genoegen van en per project te bepalen door de SWS;
- 3.3 de aanvrager(s) mag/mogen met de werkzaamheden aan de sportaccommodatie beginnen c.q. de sportaccommodatie aankopen nadat de SWS het besluit heeft genomen de aanvraag voor een borgstelling te honoreren. Alle hiervan afwijkende handelingen door of in opdracht van aanvrager(s) zijn voor rekening en risico van de aanvrager(s);
- 3.4 de SWS kent vaste aanvraagprocedures, die op de website van de SWS nader zijn toegelicht. Een van de site te downloaden aanvraagformulier moet worden ingevuld en de in het aanvraagformulier gevraagde documenten dienen te worden meegezonden.
Daarbij zijn gegevens over de investering en beoogde financiering, exploitatiegegevens van de afgesloten recente boekjaren en prognoses voor de komende 3 jaren van belang.
Voorts moeten de gegevens van de aanvrager, zoals statuten en inschrijving bij de Kamer van Koophandel, de informatie over de gebruiksrechten van grond en opstallen worden meegezonden;
- 3.5 op het moment dat een aanvraag voor een borgstelling wordt gehonoreerd ontvangt de aanvrager een schriftelijke toekenning welke in de meeste gevallen is voorzien van een aantal opschortende voorwaarden. Als standaard voorwaarde wordt opgenomen dat de lening met de kredietverstrekker binnen een half jaar na dato van de toekenning wordt afgesloten. Indien daaraan niet wordt voldaan vervallen alle rechten en plichten uit de overeenkomst van rechtswege en zal de aanvraag worden geseponeerd, buitengewone omstandigheden daargelaten;
- 3.6 nadat de opschortende voorwaarden zijn ingelost en de verschuldigde vergoeding voor de toekenning is voldaan wordt een overeenkomst opgemaakt tussen de SWS en de aanvrager(s);
- 3.7 zodra de overeenkomst getekend retour is ontvangen wordt de akte van borgstelling naar de kredietverstrekker gestuurd.

REGLEMENT SWS

4.0 Vergoeding dienstverlening en verstrekken borgstelling

- 4.1 de aanvrager(s) geeft/geven de SWS door het insturen van een aanvraagformulier opdracht om de borgstellingaanvraag in behandeling te nemen;
- 4.2 de SWS brengt de aanvrager(s) hiervoor een vergoeding in rekening. Het tarief bedraagt 1,5% van de hoogte van de gevraagde borgstelling verhoogd met een bedrag van € 500,-;
- 4.3 de aanvrager is dit volledige bedrag verschuldigd op het moment dat de borgstelling wordt toegekend, ook wanneer hiervoor nog opschortende voorwaarden worden opgenomen;
- 4.4 geen vergoeding is verschuldigd indien de aanvraag door de SWS direct bij ontvangst wordt afgewezen op basis van het ingestuurde aanvraagformulier inclusief de bijlagen;
- 4.5 wanneer de aanvraag wordt afgebroken anders dan op basis van de onder 4.4 genoemde afwijzing, is de aanvrager een vergoeding verschuldigd welke afhankelijk is van het stadium waarin de aanvraag zich bevindt. Deze vergoeding bedraagt altijd minimaal € 500,- en maximaal de vergoeding welke verschuldigd zou zijn bij een toekenning. De vergoeding wordt eenzijdig door de SWS vastgesteld.

5.0 Vergunningen en sporttechnische akkoordverklaring

5.1 Vergunningen

Het aan te leggen c.q. te bouwen object dient te voldoen aan de plaatselijk geldende voorschriften. De aanvrager(s) dienen zich daarvan vroegtijdig te overtuigen en desgevraagd de omgevingsvergunning te overleggen.

5.2 Sporttechnische eisen

Het project waarvoor de borgstelling wordt afgegeven moet sporttechnisch voldoen aan de daarvoor door de betreffende sportbond gestelde eisen. De aanvrager(s) dient/dienen in de opdracht aan de aannemer op te nemen dat de bouw/aanleg zal plaatsvinden onder keur van Kiwa ISA Sport of een andere door NOC*NSF goedgekeurde toetsingsinstantie. Bij de aanleg of renovatie van een zand-/kunststof veld/baan dient er sprake te zijn van een sporttechnische begeleiding en de eindcontrole door deze instantie.

In een aantal, door de SWS te bepalen, gevallen zullen de plannen vooraf getoetst en goedgekeurd moeten worden door de hiervoor bevoegde instantie. Een aanvraag voor een sporttechnische akkoordverklaring kan worden ingediend bij de SWS. Deze toets wordt uitgevoerd op basis van de in te sturen documenten: een volledige set bouwtekeningen aangevuld met het uitgewerkt/gespecificeerd bestek, werkplan en/of een gespecificeerde offerte en de door de toetsinginstantie te bepalen aanvullende informatie.

Bij projecten die op sporttechnisch gebied en/of qua exploitatie gecompliceerd zijn, kan door de SWS worden verplicht tot het doorvoeren van een opleveringskeuring.

Alle kosten die gemaakt worden in het kader van vergunningen en voor de sporttechnische akkoordverklaring zijn voor rekening van de aanvrager(s).

6.0 Lening, leningvoorwaarden en borgstelling

- 6.1 een lening komt voor een borgstelling in aanmerking indien en voor zover de te lenen gelden worden gebruikt voor het tot stand brengen van de beoogde sportvoorziening;
- 6.2 de borgstelling kan worden verstrekt aan iedere in Nederland werkende en door De Nederlandse Bank erkende financiële instelling, die een vergunning bezit om financieringen te verstrekken. Daartoe worden ook gemeenten of aan gemeenten gelieerde kredietverstrekkers gerekend. De kredietverstrekker is de SWS eenmalig een vergoeding verschuldigd van 0,5% van de hoogte van de borgstelling met een minimum van € 500,- voor het rapport op basis waarvan de borgstelling is toegekend en de jaarlijkse controlerapportages;

REGLEMENT SWS

- 6.3 de borgstelling kan niet meer bedragen dan vijftig procent van het totaal door de aanvrager(s) bij één of meer kredietverschaffers te lenen bedrag, een en ander tot een bedrag van maximaal € 250.000 (tweehonderd en vijftig duizend euro). Daarbij verplicht SWS de aanvrager om ook een garantie van minimaal 50% bij de betrokken gemeente aan te vragen;
- 6.4 relaties kunnen na een toekenning voor nieuwe projecten opnieuw een borgstelling aanvragen. Per aanvrager, indien van toepassing de vereniging en de ondersteunende organisatie(s) gezamenlijk, kunnen borgstellingen worden aangevraagd tot een maximale grens van € 500.000 aan openstaand borgstellingobligo. Bij meerdere sporten en/of activiteiten onder één dak kan de SWS besluiten deze grens te verhogen tot maximaal € 750.000. Van deze bepaling kan in bijzondere gevallen na instemming van het bestuur worden afgeweken;
- 6.5 uitgangspunt voor het verlenen van een borgstelling is dat de lening lineair wordt afgelost terwijl de rente voor langere tijd vastgelegd dient te worden. Bij een rentevast periode korter dan 3 jaar of een variabele rente is vooraf toestemming nodig van de SWS. Dit geldt eveneens gedurende de looptijd van de borgstelling op het moment dat er sprake is van een renteherziening;
- 6.6 de SWS verleent geen borgstelling als zekerheid voor een krediet in rekening-courant;
- 6.7 de maximale looptijd van de borgstelling kan ten hoogste vijftien jaar bedragen; bij zand-/kunststof projecten is de looptijd normaliter ongeveer tien jaar. Daarbij kan de looptijd van (een deel van) de lening afwijken van de looptijd van de borgstelling. De benodigde financiering wordt in die gevallen veelal gesplitst in 2 (gelijke) delen. De SWS en de gemeente dienen vooraf met die splitsing en looptijden in te stemmen. Indien een verhoogd risico bestaat op vroegtijdige gebreken aan de sportaccommodatie, of onderdelen daarvan, kan de SWS aan de looptijd van de borgstelling nadere en bindende voorwaarden stellen;
- 6.8 de borgstelling zal in beginsel jaarlijks worden verminderd met een bedrag dat minimaal gelijk is aan de maximale borgstelling bij de start van het project gedeeld door de looptijd;
- 6.9 wanneer de aanvrager(s) van een borgstelling in het verleden reeds één of meer leningen heeft/hebben afgesloten, dan is de SWS gerechtigd de betrokken kredietverschaffer(s) te vragen een verklaring af te geven over het aflossing- en rentebetalinggedrag van de aanvrager(s) met betrekking tot die lening(en). Achterstand van de aanvrager(s) bij het voldoen van rente en aflossing op een eerder afgesloten lening kan leiden tot het afwijzen van een aanvraag voor een borgstelling. Hetzelfde is van toepassing, indien de aanvrager(s) een belang heeft/hebben in een andere rechtspersoon c.q. andere rechtspersonen die niet in staat is/zijn om aan de rente- en aflossingsverplichtingen jegens de kredietverschaffer(s) te voldoen.

7.0 Verlangde zekerheden en gebruiksrechten

7.1 Zekerheden

De SWS behoudt het recht om in voorkomende gevallen nadere zekerheden te verlangen, waaronder het recht van hypotheek al dan niet samen met andere garantieverstrekken en/of de financier. In het geval ook de bank en/of gemeente een hypothecaire inschrijving als voorwaarde wensen op te nemen, zal er sprake zijn van een gezamenlijke (eerste) inschrijving waarbij de gemeente en de SWS naar rato van garanties en eventueel in rangorde na de bank worden ingeschreven. De SWS en gemeente kunnen besluiten dat de gewenste zekerheden in de vorm van een positief/negatieve hypotheekverklaring worden verstrekt. Verder kan de SWS, zo nodig, een eerste of een tweede pandrecht op huidige en toekomstige vorderingen van een te borgen sportorganisatie als opschortende voorwaarde opnemen.

7.2 Gebruiksrechten

Een belangrijke voorwaarde voor het verlenen van een borgstelling betreft het gebruiksrecht van de grond, waarop de sportaccommodatie wordt gerealiseerd c.q. zich bevindt, welke zeker moet worden gesteld door middel van:

- a. het recht van eigendom;
- b. het recht van erfpacht, waarin ook de toegestane opstallen zijn geregeld;
- c. het recht van opstal;
- d. een gebruiksovereenkomst.

REGLEMENT SWS

De looptijd van het te vestigen recht of het af te sluiten contract dient minimaal gelijk te zijn aan de looptijd van de langstlopende geldlening en daarmee minimaal hetzelfde als de looptijd van de borgstelling, tenzij in het recht of contract het recht van verlenging is opgenomen;

Wanneer in het recht of contract bepalingen staan opgenomen die er toe kunnen leiden dat de sportaccommodatie om redenen van algemeen belang moet worden verlaten dient er sprake te zijn van een afkoop- respectievelijk schadeloosstelling die de (financiële) belangen van de betrokken partijen, waaronder de SWS, voldoende waarborgt.

Het gebruiksrecht van de grond moet het mogelijk maken om over te gaan tot een hypothecaire inschrijving dan wel een positieve/negatieve hypotheekverklaring te kunnen vestigen ten gunste van de bank en borgen.

8. Activiteiten en verplichtingen na de toekenning

8.1 Jaarlijkse financiële controle

De aanvrager(s) is/zijn verplicht om jaarlijks aan de SWS te rapporteren omtrent het beheer van het project en de financiële situatie van de organisatie(s). De jaarstukken dienen binnen 3 maanden na afsluiting van het boekjaar te worden ingestuurd. Deze termijn kan verlengd worden indien hiervoor tijdig een verzoek wordt ingediend voorzien van een geldige reden en een uiterste datum waarop alsnog aan deze verplichting wordt voldaan. Per verzoek zal worden gekeken in hoeverre hieraan gehoor kan worden gegeven. De jaarstukken dienen in ieder geval een balans, een resultatenrekening (met daarin een vergelijking met de begroting over dat tijdvak) en een begroting voor het opvolgende boekjaar te bevatten. De SWS kan te allen tijde de aanvrager(s) verzoeken om aanvullende informatie of een toelichting. De SWS is bevoegd om contact op te nemen met de bank en/of gemeente om informatie in te winnen over de stand van de leningen en het betalingsgedrag. De bevindingen van de SWS worden vastgelegd in een controlerapport.

8.2 Informatieplicht

De aanvrager(s) dient er voor zorg te dragen dat de SWS beschikt over de juiste NAW-gegevens van de betrokken contactpersonen. Dit betreft in ieder geval het dagelijks bestuur. Indien hierin een wijziging optreedt, dient de SWS hierover tijdig te worden geïnformeerd. Wijzigingen kunnen per email worden doorgegeven en dienen naast de NAW-gegevens altijd een geldig e-mail adres te bevatten.

8.3 Wijzigingen gedurende de looptijd van de borgstelling

Voor iedere wijziging die mogelijk invloed kan hebben op de risicopositie van de SWS is vooraf schriftelijke toestemming nodig. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de volgende situaties:

- wijziging van het gebruik en de structuur van het beheer en de exploitatie van het door aanvrager(s) te realiseren of aan te kopen project;
- wijziging in de juridische vorm van de aanvrager;
- wijzigingen door te voeren die er toe leiden dat een deel van het beheer en exploitatie wordt overgenomen, al dan niet tegen een vergoeding, door een bestaande of nieuw op te richten entiteit;
- het veranderen, bezwaren, verhuren of vervreemden van de eigendommen;
- het aangaan van leningen, betalingsregelingen, leasecontracten of andere langdurige verplichtingen welke niet bekend waren bij het toekennen van de borgstelling;
- het verruimen van de rekening courant faciliteit;
- het extra aflossen op de lening(en).

8.4 Privacy

De voor de aanvraag en controlewerkzaamheden door aanvrager(s) beschikbaar gestelde informatie wordt niet voor andere doeleinden gebruikt dan waarvoor deze is bestemd.

Aan de hand van deze informatie wordt door de SWS een rapport borgstelling dan wel een controle borgstelling samengesteld met daarin de bevindingen van de SWS.

REGLEMENT SWS

De rapporten en de overige verkregen informatie kunnen beschikbaar worden gesteld aan de aanvrager(s), de betrokken gemeente en/of kredietverstrekker en betreffende sportbonden voor uitsluitend eigen gebruik en zonder rechten tegenover de SWS daarop te kunnen doen gelden. Tevens kan de SWS de informatie voor algemene doeleinden gebruiken. De privacy van de aanvrager(s) zal hierbij worden gewaarborgd. De NAW-gegevens van de betrokken contactpersonen worden niet beschikbaar gesteld aan derden en alleen door de SWS gebruikt voor doeleinden welke direct verband houden met de afgegeven borgstelling. Hieronder wordt eveneens verstaan het versturen van de digitale nieuwsbrief.

9. Het niet toekennen van een aanvraag

9.1 De SWS is bevoegd een borgstellingsaanvraag niet toe te kennen

Op basis van toetsingscriteria en andere verkregen informatie kan de SWS een aanvraag afwijzen. Daarnaast kan de SWS een borgstellingsaanvraag niet in behandeling nemen of afwijzen, ook indien op hoofdlijnen wordt voldaan aan de genoemde bepalingen. Dit kan onder andere het geval zijn op het moment dat de SWS over onvoldoende borgstellingsvermogen beschikt, waardoor niet alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd. Het bestuur van de SWS stelt zonodig op voorstel van de directie aanvullende criteria voor toekenningen c.q. afwijzingen vast;

9.2 Bezwaarprocedure

Indien door de directie van de SWS een aanvraag voor een borgstelling is afgewezen, kan een belanghebbende binnen een maand na dagtekening van dit besluit een bezwaarschrift bij het bestuur van de SWS indienen. Het bestuur van de SWS zal het bezwaarschrift toetsen op alle relevante zakelijke aspecten. Aan de hand van deze toetsing zal het bestuur besluiten over het wel of niet toekennen van een borgstelling en daarvan zal mededeling worden gedaan aan de indiener van het bezwaarschrift.

10. Slotbepaling

Het bestuur van de SWS beslist in alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet.

Ontvangen input op concept kadernota Sport en Bewegen

Op 30 mei heeft de gemeente een themabijeenkomst Sport georganiseerd waar de concept kadernota Sport en Bewegen besproken is. Ook is er een doorkijkje gegeven in het concept uitvoeringsprogramma m.b.t. de aanleg en vervanging van kunstgras.

Alle sportverenigingen zijn uitgenodigd en konden reageren en meepraten. Er waren 22 sportverenigingen aanwezig. De opmerkingen en vragen van de sportverenigingen, hebben we als input meegegeven aan de raadsleden tijdens de beeldvormende politieke markten van 8 juni en 16 juni. Daar hebben de raadsleden gesproken over de concept Kadernota Sport en Bewegen en over de ideeën t.a.v. de aanleg en vervanging van kunstgras.

In dit document zetten we uiteen welke opmerkingen, aandachtspunten en vragen zijn gemaakt naar aanleiding van de concept kadernota Sport en Bewegen (per beleidslijn) en het deeluitvoeringsprogramma gericht op de aanleg en vervanging van kunstgras.

Waar mogelijk is eveneens vermeld wat de gemeentelijke reactie daarop is en wat er met de input gaat gebeuren.

Input tijdens themabijeenkomst Sport (door sportverenigingen)

Sportstimulering

De meeste opmerkingen en vragen gaan over de beleidswijziging ten aanzien van het omvormen van de subsidie jeugd en mindervaliden naar een subsidieregeling waarbij duidelijke prestatieafspraken worden gemaakt met sportverenigingen. Clubs vragen hoe deze afspraken er eventueel uit gaan zien en hoe deze worden gemeten. Verder vraagt een aantal bestuurders zich af of de (ambtelijke) kosten wel opwegen tegen de baten; het moet niet leiden tot bureaucratie. Vanuit een vereniging wordt de suggestie gedaan om te inventariseren hoe clubs de subsidie nu inzetten.

Het gaat om de verantwoording van gemeenschapsgeld. Dit moet niet leiden tot meer administratieve rompslomp voor gemeente en sportverenigingen, maar wel tot meer inzicht in de besteding van de subsidie door de verenigingen ten bate van jeugd(leden) en minder valide leden. Hoe e.e.a. er uiteindelijk precies uit zal gaan zien, zal in overleg met de sportverenigingen besproken worden en uitgewerkt worden in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering. Het moet in ieder geval ten goede komen aan de doelgroep die aan de subsidie gekoppeld is.

Er wordt aandacht gevraagd voor CVA-patiënten en voor het belang van (denk)sport voor ouderen als middel m.b.t. participatie. *Dit wordt meegenomen onder de doelgroep 'mensen met een beperking' en de doelgroep 'kwetsbare senioren en ouderen'.*

Verenigingsondersteuning:

De verenigingen geven mee dat ook de sportbonden een rol spelen en aanbod hebben op het gebied van verenigingsondersteuning. Het is goed om te bekijken of en waar samenwerking en afstemming mogelijk is. *Goede suggestie. Gebeurt al en zullen we waar nodig en mogelijk intensiveren.*

Sportaccommodatiebeleid:

Buitensport:

Naar de mening van de tennisverenigingen is er te weinig opgenomen over niet gemeentelijke accommodaties. Er wordt gevraagd om in de kadernota op te nemen welke rol de gemeente Hengelo heeft en neemt met betrekking tot geprivatiseerde sporten.

In de concept kadernota wordt gesproken over het bevorderen van medegebruik/multifunctionaliteit. Mag hier ook betaald gebruik door derden onder worden verstaan?

Deze vraag zal als aandachtspunt worden meegenomen.

Daarnaast kwam de specifieke vraag om vaker ontheffing te verlenen voor het gebruik van de verlichting bij tennis na 23.00 uur. *Hierover zal contact worden opgenomen met de betreffende afdeling binnen de gemeente Hengelo.*

Binnensport:

Er wordt opgemerkt dat binnen het huidige aanbod van sporthallen een hal ontbreekt die geschikt is voor speciale evenementen. Hierbij moet worden gedacht aan wedstrijden en grote toernooien op hoog niveau, waarbij hogere eisen gesteld worden aan bv de uitloopruimte. *In de bijeenkomst is vermeld dat onze hallen voldoen aan de eisen en voorschriften van de sportbonden, NOC*NSF. Daarnaast worden ze primair ingericht voor gebruik door onderwijs.*

Doorkijkje kunstgras:

Tijdens de presentatie is een overzicht van alle gemeentelijke sportparken getoond. Er is gevraagd waarom de tennisparken niet in het overzicht genoemd worden. *Deze zijn niet in het overzicht opgenomen omdat de tennisparken allemaal geprivatiseerd zijn en dus niet door de gemeente beheerd en onderhouden worden.*

Er is een vraag gesteld over garantstelling via de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Wanneer kunnen verenigingen op deze basis een lening krijgen voor de aanleg van kunstgras. *Als er geen noodzaak is (voldoende veldcapaciteit en/of geen noodzaak vanuit ontwikkelingen betreffende sport) maar een vereniging wil toch graag een extra kunstgrasveld, dan bestaat er een mogelijkheid voor de vereniging om geld te lenen bij een bank. SWS screent deze vereniging o.a. op vitaliteit. Als blijkt dat de vereniging financieel gezond is en SWS is bereid om voor 50% van de lening garant te staan, dan is de gemeente bereid om voor de andere 50% garant te staan.*

Er is een vraag gesteld over kostendekkendheid van natuurgrasvelden. *Het percentage 'kostendekkendheid' van de veldhuur voor natuurgrasvelden is circa 60%.*

Daarnaast zijn er een aantal specifieke technische vragen gesteld. De vragen en de antwoorden staan hieronder:

- Hoelang gaat een kunstgras toplaag mee? *Dat verschilt per type kunstgras. De toplaag van een rubber infill voetbalveld gaat circa 10 jaar mee. De kunstgrasmat van een zandkunststofveld (korfbal/hockey) gaat ca. 12 jaar mee. Dit geldt ook voor watervelden.*
- Hockey mag alleen op kunstgras; hoe is dat in nota verwerkt? *Wordt meegenomen in het uitvoeringsprogramma voor dit onderdeel (kunstgras).*
- Wat wordt verstaan onder renovatie? *Onder renovatie wordt verstaan het vervangen van een bestaande kunstgrasmat of een bestaand kunstgrasveld.*
- Is het niet goedkoper om de sportparken te voorzien van led-verlichting? *Lichtmasten zijn niet van de gemeente. Deze zijn van de verenigingen. Het staat de verenigingen vrij om, al dan niet gezamenlijk, te bekijken of dit goedkoper is. Investeringsbedrag en bijbehorende terugverdientijd zijn hierbij belangrijke graadmeters.*
- In het stroomschema de beschikbaarheid van krediet naar voren trekken. *Wordt meegenomen in het uitvoeringsprogramma voor dit onderdeel.*
- Per wanneer gaat de tariefswijziging voor kunstgras in? *Voorstel is om dit in 3 jaar tijd naar 40% kostendekkend te brengen. 20% in 2017, 30% in 2018 en 40% in 2019.*

Input tijdens de politieke markt (door de verschillende fracties)

Algemene opmerkingen vooraf door fracties en reactie gemeente (cursief):

Goed om koppeling met gezondheid te leggen. Goed om te richten op breedtesport, maar topsport kan wel een impuls geven voor breedtesport. *Staat ook in de kadernota.*

Verzoek om meer aandacht voor sportstimulering voor volwassenen in de kadernota. *De focus zal met name liggen op de mensen (volwassenen en jeugd) in een kwetsbare positie. In voorgaande jaren lag de nadruk met name op jeugd. Er komt dus nu meer aandacht voor volwassenen.*

Belang van delen faciliteiten, maar ook behoefte aan eigen honk voor sportverenigingen. *We erkennen deze behoefte. We staan positief tegenover binnensportverenigingen die de ambitie hebben om een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren.*

Maatschappelijke betrokkenheid niet als verplichting opleggen aan sportverenigingen. Sportbeoefening als zodanig is ook al een doelstelling op zich. *We gaan verenigingen niet verplichten om maatschappelijk actiever te worden, maar zullen het wel stimuleren. Sportclubs beslissen zelf of en zo ja in hoeverre zij hierin (mee) willen gaan.*

Mogelijke koppeling van maatschappelijk actieve clubs aan clubs die niet of minder maatschappelijk actief zijn. *Door meer in te zetten op samenwerking en kennisdeling tussen sportclubs willen we dit onderlinge contact stimuleren.*

Dieper ingaan op kosten en opbrengsten van sport. Er zijn heel veel burgers in Hengelo betrokken bij sport, maar we stellen weinig middelen beschikbaar. Mogelijk extra middelen en menskracht ten bate van sportbeleid? *Bij de uitvoeringsprogramma's worden de financiën gespecificeerd. Het beschikbaar stellen van extra middelen valt onder het budgetrecht van de gemeenteraad.*

Hoe verhoudt het huidige uitgangspunt 'sportclubs kunnen rekenen op de steun van de gemeente voor het in stand houden van de huidige gemeentelijke accommodaties die voldoen aan de eisen van NOC*NSF en de diverse sportbonden' tot het nieuwe beleidsuitgangspunt dat 'de vraag en aanbod van sportvelden d.m.v. onderzoek worden getoetst en dat het in stand houden van velden voor alle clubs niet vanzelfsprekend is'?

Op basis van structureel onderzoek toetsen we hoeveel (veld)capaciteit er in Hengelo nodig is. We investeren niet in extra capaciteit zolang er elders binnen de gemeentegrenzen accommodatie beschikbaar is. Mocht er overcapaciteit zijn (bv meer velden beschikbaar dan op basis van onderzoek noodzakelijk) dan kunnen we ertoe overgaan om velden die 'over' zijn, minder intensief te onderhouden/beheren, of zelfs af te stoten. De velden/accommodaties die daadwerkelijk nodig zijn (op basis van het toetsingsonderzoek), zullen we echter goed onderhouden. We zullen dit aanpassen in de kadernota, zodat dit duidelijker is.

Mogelijkheden onderzoeken om zaalsportverenigingen meer inkomsten te kunnen laten verwerven. *Deze vraag is (nog) niet gekomen vanuit de verenigingen zelf. Indien wenselijk kunnen we hier tijdens een themabijeenkomst dieper op ingaan.*

Verzoek om de zaalindeling/planning binnensport te resetten. *Dit is een behoorlijke opgave. Dit vergt tijd, omdat het zeer zorgvuldig moet gebeuren. In de afgelopen jaren hebben we aan enkele wensen van verenigingen kunnen voldoen door een schuifoperatie te doen waarbij diverse verenigingen betrokken waren. Op basis van hernieuwde criteria voor verhuur gaan we dit verder optimaliseren. Dit wordt uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma.*

In de kadernota staat dat het bieden van mogelijkheden tot sportbeoefening lokaal geen kerntaak is; zou het wel moeten zijn. *Het is geen wettelijke verplichting. Neemt niet weg dat we hier vanuit de gemeente wel de nodige tijd, aandacht en middelen voor beschikbaar stellen.*

Kadernota nog erg algemeen; zouden graag betrokken zijn bij verdieping. *We hebben bewust gekozen voor een kadernota met uitgangspunten die breed is opgezet. Eerst de kaders scheppen en laten vaststellen, zodat we de goede lijn te pakken hebben. We herkennen behoefte aan nadere uitwerking. Dat zal ook gebeuren middels de uitvoeringsprogramma's. Deze willen we ook in een politieke markt voorleggen.*

Is er nagedacht over een mogelijke sportraad nieuwe stijl? *We prefereren de participatie en betrokkenheid van verenigingen vorm te geven via gerichte themabijeenkomsten, omdat dit direct, dynamisch en gericht kan plaatsvinden. Vanuit sportverenigingen hebben wij geen signalen ontvangen dat zij een sportraad missen en/of ontevreden zijn over het huidige interactie met de gemeente.*

Mogelijkheden onderzoeken om in overleg met zorgpartners te kijken naar (mede)financiering voor maatschappelijke prestaties zoals G-teams. *Goede suggestie. Dit gebeurt al op beperkte schaal, maar willen we verder vormgeven o.a. via de lokale transformatie-agenda. Dit wordt uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering.*

Zijn er mogelijkheden voor sport als dagbesteding? *Ook die mogelijkheid willen we verder verkennen via de transformatie-agenda en zullen we uitwerken in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering.*

Inspraakreactie door sportvereniging:

Jammer dat kadernota nog niet erg concreet is. Er wordt iets gezegd over het opheffen van verschillen. Welke zijn dat en hoe worden die weggenomen? *In het verleden zijn bij soortgelijke verenigingen (bv voetbal) soms verschillende afspraken gemaakt (bv zendmast, onderverhuur velden, hoogte erfpacht). Verschillen kunnen niet zomaar worden weggenomen i.v.m. lopende contracten. We willen de ongelijkheid op de lange termijn wegwerken, maar wel recht doen aan afspraken vanuit het verleden.*

Oproep om belemmeringen voor sportverenigingen weg te werken; wat kunnen/mogen clubs verwachten van gemeente? *Kaders hiervoor zijn opgenomen in beleidslijn Verenigingsondersteuning.*

Hoe denken de raadsleden over een bundeling van verenigingsactiviteiten clubs per accommodatie (bv een zaal primair beschikbaar stellen voor volleybal). Hoe denkt men over een herschikking van de zaalruimte. *Fracties staan hier niet afwijzend tegenover. Wordt uitgewerkt in uitvoeringsprogramma Sportaccommodaties.*

Kan het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties qua planning naar voren worden gehaald. *Wethouder zegt toe hiernaar te kijken.*

Sportstimulering:

Maak zichtbaar wat er met subsidie gebeurt. Koppeling subsidie aan prestaties is goed. Wel aandachtspunt hoe je e.e.a. objectief meetbaar maakt en monitort. *De eerste stap is dat we inzichtelijk zullen maken hoe de subsidie nu wordt ingezet. Dat gebruiken we als input om te beoordelen of we de subsidie in de toekomst willen verbinden aan concrete prestaties; c.q. of een beleidswijziging hierin wenselijk is. We zullen de kadernota op dit punt aanpassen en een nadere uitwerking in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering opnemen.*

Blij met streven om bewegen meer te koppelen aan onderwijs. Graag effect in evaluatie. *Er zijn hiernaar al diverse onderzoeken gedaan met positieve resultaten. We zullen dit opnemen en benoemen in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering.*

Topsport en talentontwikkeling wel stimuleren, maar niet op inzetten. Is taak sportbonden. Wel meedenken en meewerken waar mogelijk.

Goed om (meer) aandacht te besteden aan sport en spel in de openbare ruimte. Benieuwd naar uitwerking. Koppeling maken met kadernota spelen. Mogelijkheden bootcamp e.d? Toestellen multi-inzetbaar voor spelen en sporten? *Bij de uitwerking zoeken we intern de koppeling met andere beleidsvelden, bv als het gaat om de (her)inrichting van openbare schoolpleinen. Belangrijk hierin is aansluiten bij werkzaamheden die toch al in de openbare ruimte gedaan moeten worden; werk met werk maken.*

Kijken naar overheadkosten. *Wordt gespecificeerd in het uitvoeringsprogramma.*

Als je kijkt naar de cijfers, valt er voor de groep 18-75 nog een wereld te winnen. Met name inzetten op volwassenen en ouderen (niet alleen in sportnota) Ook bij (her)inrichting openbare ruimte, bankjes, fietsen etc. Sportinclusief denken in de openbare ruimte – speelaanleidingen. *We maken koppeling met andere beleidsterreinen. Zie opmerkingen hierboven.*

Wat is het effect van de kostendekkendheid op de toegankelijkheid van sport? Sport moet wel betaalbaar blijven, anders bestaat de kans dat leden gaan afhaken. *Uit onderzoek weten we dat leden van sportverenigingen niet direct afhaken als de contributie stijgt, maar voor alles is een grens. Daarnaast kan de hoogte van de contributie nogal verschillen per vereniging. Onze ervaring is dat als sportverenigingen binnen hun ALV duidelijk uitleggen waarom de contributie stijgt, dat dit bijdraagt aan begrip en draagvlak onder de leden. Voorbeelden hiervan zijn de recentelijk voorgestelde contributieverhogingen door Achilles en HKC aan hun leden. De leden hebben unaniem aangegeven de contributieverhoging acceptabel te vinden in relatie tot de investeringen in kunstgras.*

In de kadernota staat dat sportstimulering tijdelijk is. Het zou structureel moeten zijn. *Mensen zijn zelf verantwoordelijk om te (blijven) sporten en bewegen. We willen dit echter stimuleren door impulsen te geven aan specifieke doelgroepen. De aandacht vanuit sportstimulering is structureel, maar het betreft wel steeds andere individuen. (bv kinderen tijdens de basisschoolperiode, mensen in een kwetsbare positie die we op weg helpen etc.)*

Verenigingsondersteuning:

Lage respons Verenigingsmonitor. Meer nodig voor zicht op kansen en opgaven.

Respons vanuit Hengelo was nog relatief hoog ten opzichte van andere deelnemende gemeenten. Zo nodig kunnen we aanvullende vragen uitzetten.

Maatschappelijke betrokkenheid hoeft geen criterium te zijn; rest ook ondersteunen. Wat als de verenigingen niet aan kaders voldoen? Moet je je op maatschappelijke actieve clubs richten of juist op de sportverenigingen die hier nog niet of nauwelijks iets in doen.

We blijven inzetten op het ondersteunen van alle sportverenigingen door het bevorderen van kennis, deskundigheid en vaardigheden. Ook willen we aanspreekbaar en toegankelijk blijven voor alle sportverenigingen.

Wat betekent gelijke behandeling? *Hieronder verstaan we dat we vergelijkbare ondersteuningsverzoeken van vergelijkbare sportverenigingen op een zelfde manier behandelen.*

Wat is een maatschappelijk actieve club. *Een maatschappelijk actieve club levert een bijdrage aan beleidsdoelstellingen buiten de sport of aan maatschappelijke thema's in de gemeente.*

Wat wordt bedoeld met kennisdeling? *Hieronder verstaan we dat de sportverenigingen onderling hun ervaringen, resultaten en successen uitwisselen en van elkaar leren.*

Cijfers uit vitaliteitsindex zijn niet zo van belang als de respons laag is. Hebben alleen 'goede clubs' het ingevuld? Lastig om maatschappelijke betrokkenheid te belonen. Hoe gaan we dat doen? *In vorige jaren hebben we bijvoorbeeld een gerichte (incidentele) subsidieregeling opgesteld, waardoor sportverenigingen projecten en activiteiten konden ontwikkelen, opzetten en uitvoeren gericht op het aantrekken van behouden van specifieke doelgroepen, zoals mensen met een beperking of ouderen. Door deze regeling zijn veel mooie nieuwe initiatieven ontstaan. Dit gaan we verder uitwerken in het uitvoeringsprogramma Verenigingsondersteuning.*

Is het mogelijk om middelen vanuit preventie/zorg in te zetten voor sportbeleid. *Ja, daar liggen mogelijkheden. Incidenteel doen we dit ook al, bv door de inzet van (incidentele) middelen vanuit het gezondheidsbeleid, het jeugdbeleid en vanuit de zorgverzekeraars. Dit gaan we uitwerken in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering.*

Hoe kunnen we de vrijwillige besturen goed ondersteunen, bv m.b.t. financiën? *We kunnen dit middels een of meer gerichte themabijeenkomsten aan de orde stellen. Een aantal jaren geleden hebben we bv een traject opgezet met penningmeesters en financieel experts. Ook het ROZ was hierbij betrokken. Daarnaast kan ook de Stichting Waarborgfonds Sport sportverenigingen hierin adviseren.*

Aansluiten bij vrijwilligersbeleid is belangrijk. Als je meer doet voor de samenleving, mag je ook meer verwachten van de overheid. Koppeling vrijwilligers(beleid) binnen verenigingen met participatiewet. *Wordt meegenomen bij actualisatie vrijwilligersbeleid.*

In kadernota staat dat we 'streven naar gelijke behandeling'. Moet geen streven zijn, maar uitgangspunt. *Zullen we aanpassen in de kadernota.*

Niet bemoeien met beleid van sportverenigingen. Aansluiten bij / gebruik maken van het bestaande, zoals de sociale kaart die nu door Wijkkracht ontwikkeld wordt. *Goede suggestie.*

Reactie sportvereniging:

Veel clubs zijn al maatschappelijk actief en doen veel. Sportclubs zijn doeners. Zoek de actieve clubs op. Zet geen capaciteit en energie in op monitoring en enquêtes, maar in doen, (laten) organiseren en faciliteren. Creëer partnerships.

Sportaccommodatiebeleid :

Rol van de gemeente Hengelo bij niet gemeentelijke sportaccommodaties:

Algehele teneur om hier geen andere rol in te gaan vervullen dan zoals die nu is voor de gemeente Hengelo. Benoemen in de kadernota.

Medegebruik sportaccommodaties/multifunctionaliteit; als de gemeente eigenaar is, moeten de inkomsten ook naar de gemeente. Dit zou wel beperkend kunnen werken.

Dit wordt uitgewerkt in uitvoeringsprogramma.

Verzoek tennis om vaker ontheffing te verlenen als het gaat om verlichting na 23.00 uur. Hier wordt verschillend over gedacht door de fracties. *Het verzoek zal worden opgenomen met de betreffende afdeling binnen de gemeente.*

Naar aanleiding van de opmerking van een sportvereniging dat er binnen het huidige aanbod van sporthallen een hal ontbreekt die geschikt is voor speciale evenementen, werd door de fractie aangegeven dat er (ook) naar geschikte hallen in de omgeving kan worden gekeken (bv IISPA of de volleybalhal in het Kristenbos.) *Dit punt nemen we mee in het uitvoeringsprogramma.*

Algemene opmerkingen voorkomend uit discussie na presentatie:

In principe geen bezwaar tegen eigen beheer hallen door verenigingen. Blanco instappen, in kaart brengen wat de voor- en nadelen zijn. *Verdere uitwerking in uitvoeringsprogramma.*

In het algemeen pleiten voor deregulering . Onderzoek starten naar hal in eigen beheer. Ga in gesprek met de vragende vereniging. *Verdere uitwerking in uitvoeringsprogramma.*

Faciliteiten Wilhelminaschool. *Is in eerder stadium besproken met Wilhelminaschool. Geen onderwerp voor kadernota.*

Pro actieve houding en zelf actie oppakken met verenigingen, met name Webton . *Dit heeft onze aandacht.*

Ambitie van de ene vereniging mag niet ten koste gaan van andere vereniging. *Er moet een balans zijn tussen de ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen. Dit staat in de kadernota.*

Raad informeren over ambities en ambitieplan FBK. *We zijn hier momenteel over in gesprek met Golazo (en stichting FBK-Games). De gemeenteraad zal – wanneer er meer duidelijkheid is – geïnformeerd worden over de stand van zaken.*

Doorkijkje kunstgras:

Er is gesproken over de consequenties voor verenigingen als de huurprijzen van de kunstgrasvelden omhoog gaan. Vragen die hierbij gesteld werden gingen over mogelijke contributieverhoging en het effect daarvan op het ledenbestand van verenigingen (gaan leden hierdoor afhaken?).

Hier zijn we over in gesprek met verenigingen. Met voetbalvereniging Achilles is hier al over gesproken. Het bestuur van Achilles ziet zich genoodzaakt om de contributie te verhogen. De effecten hiervan heeft het bestuur gepresenteerd aan de leden en dat heeft niet geleid tot onrust of afmeldingen van leden. Daarnaast zijn met dit voorstel toekomstige renovaties van kunstgrasmatten en kunstgrasvelden voor alle verenigingen langjarig geregeld.

Meerdere politieke partijen hebben aangegeven het stroomschema voor nieuwe aanleg van kunstgrasvelden en voor vervanging van kunstgrasvelden goed en bruikbaar te vinden. Er is een opmerking gemaakt of het schema ook voldoet als rugby overgaat op kunstgras.

Daar ziet het niet naar uit. Mocht de rugby overgaan naar kunstgras dan ontstaat er een nieuwe situatie en gaan we hierover in gesprek met de rugbyvereniging.

Er is aangegeven dat verenigingen met meer dan één kunstgrasveld fors meer gaan betalen als we naar 40% kostendekkendheid gaan. Voorgesteld is om naar 25% kostendekkendheid te gaan voor alle velden.

Dit heeft consequenties voor de noodzakelijke investeringen in 4 nieuwe kunstgrasvelden. Deze velden kunnen dan niet (allemaal) aangelegd worden.

Er is gevraagd of voor de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden, ook de staffeling van in drie jaar naar 40% kostendekkendheid groeien gehanteerd kan worden i.p.v. direct 40% na aanleg.

Dit heeft consequenties voor het moment van aanleg. Voorstel is om dit niet te doen. Van de 4 nieuwe velden staan er 2 gepland in 2019. Het betreft een kunstgrasveld voor TVO Beckum en een nieuw kunstgrasveld voor voetbalvereniging BWO. Deze verenigingen hebben nog drie jaar de tijd om zich voor te bereiden op de komst van het nieuwe kunstgrasveld en de bijbehorende huurverhoging. Voetbalvereniging Achilles en korfbalvereniging HKC hebben de leden al geïnformeerd over de huurverhoging vanaf 2017.

Ook zijn er in de politieke markt een aantal specifieke technische vragen gesteld. De vragen en antwoorden zijn hieronder weergegeven:

- Er is een vraag gesteld waarom er 12 jaar gehanteerd wordt i.p.v. 10 jaar voor de afschrijving van een kunstgrasmat voor voetbal.
Dit heeft te maken met inschattingen op basis van laboratoriumtesten in 2007 (toen de eerste rubber infill kunstgrasvelden in Hengelo zijn aangelegd). Dit type kunstgras is in 2001 ontwikkeld. In de praktijk was er in 2007 dus nog niets bekend over de levensduur. In de praktijk blijkt nu dat kunstgrasmatten voor voetbal gemiddeld genomen circa 10 jaar mee gaan;
- Er is een vraag gesteld over de voordelen van kunstgras t.o.v. natuurgras.
Met de ombouw van een natuurgras wedstrijdveld naar een kunstgrasveld creëer je een extra trainingsveld. Op een natuurgras wedstrijdveld kun je namelijk niet trainen. Natuurgras wedstrijdelden kunnen een jaarlijkse speelbelasting van circa 250 bespelingsuren aan. Kunstgrasvelden kunnen technisch gezien nagenoeg onbeperkt gebruikt worden.

ONTVANGEN 30 MEI 2016

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hengelo

Postbus 18

7550 AA Hengelo (O)

S031264

Betreft: 1^e reactie op concept kadernota Sport en Bewegen

Geacht bestuur,

In deze tijden van individualisering en gericht zijn op persoonlijke gezondheid, is het voor Hengelo extra belangrijk om in te zetten op het mogelijk en gemakkelijk maken van het sporten voor alle leeftijden en bevolkingsgroepen.

Sport als verbinden factor, Sport voor het verenigingsgevoel, Sport als gezonde bezigheid.

Het belang van Sport is duidelijk.

Hengelo telt vele sportverenigingen, er is ruime keuze voor jong en oud, er zijn allerlei soorten sport, op diverse niveaus, competities en voor recreanten.

Een breed aanbod is belangrijk en de keuze voor een sport is zeker voor de jongste generatie vaak afhankelijk van wat er in de buurt wordt aangeboden.

Een goed spreiding van goed bereikbare accommodaties voor die categorie is dan ook gewenst. Voor de wat oudere jeugd en senioren gelden wat andere uitgangspunten. Daar is het belang van het samenkomen, elkaar zien, betrokken zijn bij andere teams, scheidsrechters, tellen en andere zaken meer geborgd als er grotere, centrale en goed op de sport toegeruste accommodaties zijn.

Als kleine volleybalvereniging draagt ATC daar al jaren zo goed mogelijk aan bij. We hebben relatief veel jeugdteams, een harde kern van senioren en vragen een betaalbare contributie. We kenmerken ons door het clubgevoel en een goede sfeer. Dat zouden we graag versterken door als vereniging meer gebruik te kunnen maken van een goede sporthal met meerdere velden, zodat senioren voorafgaand aan hun eigen training een bijdrage kunnen leveren aan de trainingen van de jeugd.

Onze vraag aan Hengelo ligt dan ook niet zozeer op het verhogen van subsidies en bijdragen, maar veel meer op het verkrijgen van grotere, betaalbare en geschikte sportaccommodaties.

Daarmee worden doelstellingen die in onze ogen belangrijk zijn, beter haalbaar.

Wij, volleybalvereniging ATC, vinden het belangrijk dat Hengelo inzet op:

1. Een sportcultuur
2. Breedtesport
3. Identiteit en verscheidenheid in sport en verenigingen
4. Betaalbare sportdeelname
5. Goede en bereikbare accommodaties

Natuurlijk is communicatie van belang om de sport te promoten.

Laat Hengelo zich daarin positief onderscheiden!

Hengelo 30 mei 2016

Jacqueline van de Wal

Voorzitter vvATC

Peter Leeuwerink

Secretaris vvATC

